

VEČERNIK

POŠTINA PLAČANA V GOTOVINI

Leto XIII.
Štev. 183

TELEFON UREDNIŠTVA: 25-67
UPRAVE: 25-67 in 28-67
POSLOVALNICA CELJE, Prešernova 3, tel. 260
POŠTNI ČEKOVNI RACUN 11.409

Maribor, 12. in 13. avgusta 1939

NAROČNINA NA MESEC
Prejeman v upravi ali po pošti 14 din,
dostavljen na dom 16 din, tujina 30 din

Cena
din 1—

Generalštabni posvet v Moskvi

Danes so se začela posvetovanja francoskih, angleških in ruskih generalštabnih častnikov — Sprejem pri Vorošilovu in Molotovu — Preokret moskovske politike — Veliko angleško posojilo Rusiji in Kitajski

LONDON, 12. avgusta. Prihod angleških in francoskih vojaških strokovnjakov ter važna vojaška pogajanja, ki se bodo začela v Moskvi, postavljajo razplet evropskega položaja v novo smer. Tukajšnji politični krogi ne prikrivajo zadovoljstva, da bodo pogajanja generalštabnih činiteljev treh držav odstranila vse zapreke in razpršila zadnje dvome, na katerih je gradila diplomacija nekaterih evropskih prestolnic zadnje upe, pričakujoč iz Moskve zloma poizkusov zahodnih držav. Uspehi vojaške konference v Moskvi bodo obenem ključ do končne rešitve še spornih političnih vprašanj in so tako v Londonu kakor v Parizu trdno prepričani, da bo zveza treh držav, povezana v vojaškem sodelovanju, znatno pripomogla k mirnejšemu poteku kritičnih dni, ki se obetajo Evropi.

PRIHOD DELEGACIJE V MOSKVO
MOSKVA, 12. avg. Reuter. Člani francoske in angleške delegacije so včeraj ob 10.20 dospeli v Moskvo. Na postaji jih je pozdravilo več vojaških odličnikov, med njimi pomočnik šefa generalnega štaba Smorodinov, kapetan bojnega broda Alafusov, pomočnik šefa admiralnega štaba Barkov. Delegacijo so pozdravili tudi visoki uradniki angleškega in francoskega poslaništva ter turški vojaški ataše Turkmen.

SPREJEM PRI MARŠALU VOROŠILOVU
MOSKVA, 12. avg. »Exchange Telegraph« javlja, da so se pogajanja generalštabnih šefov v Moskvi začela danes ob 11. dopoldne v palači Spiridonovka, v kateri je bival Litvinov, ko je še bil zunanji minister. Angleški in francoski častniki so včeraj popoldne ob 15. v spremstvu poslanikov obiskali maršala Vorošilova, ob 17. pa komisarja za zu-

nanje zadeve Molotova. Sinoči je bil v Spiridonovki gostom na čast prirejen svečan sprejem v navzočnosti moskovskih odličnikov.

PREOKRET V MOSKVI

PARIZ, 12. avgusta. Odkar se je evropska situacija v zadnjih dneh toliko razčistila, da se iz eventualnega spopada med Poljsko in Nemčijo že vidijo obrisi prizadetih ruskih interesov, so v Moskvi

znatno izpremenili svoje stališče do zahodnih demokracij. Molotov je v svoji nedavni izjavi določno priznal dobro voljo zahodnih držav, čeprav še niso razčiščeni vsi dvomi, ki so obstajali med pogajanjmi. Moskovski krogi polagajo na vojaška pogajanja veliko važnost, predvsem ker jih bo vodil maršal Vorošilov sam. Prepričani so, da bodo konference vojaških strokovnjakov razpršile zadnje zapreke, ki so obstajale pri zaključkih političnega pakta.

ANGLEŠKO POSOJILU RUSIJI

LONDON, 12. avg. »Daily Express« poroča, da je angleška vlada že dovolila Rusiji kredit 2 in pol milijarde dinarjev za nakup raznega orožja. Isti list poudarja, da je angleška vlada dala Kitajcem posojilo v znesku 7 in pol milijarde din in to skozi roke moskovske vlade, ki je Kitajski obljubila denarno posojilo in si ga najela pri Angležih.

Polet angleških bombnikov na Poljsko

KJEVENHAVN, 12. avgusta. Stefani. »National Tidende«, glavni dnevnik danske prestolnice prinaša vest, da so sinoči v veliki višini leteli težki bombarderji v smeri proti vzhodu. Zatrjujejo, da je bilo 200 najmodernejših angleških bombnikov tipa Blenheim, ki so se v zadnjih manevrih izkazali s hitrostjo 550 km na uro.

Leteli so nad dansko prestolnico preko otoka Lolanda in Baltskega morja dalje na vzhod. Sodijo, da so bili namenjeni na Poljsko. Angleška je nedavno obljubila Poljski značno pošiljko teh letal, nakar so Nemci odločno protestirali, češ, da bi bil tak polet izzivanje.

Vpoklici rezervistov pod orožje

Veliki manevri, kakršnih Evropa ne pomni — Romunija, Turčija, Grčija in Italija so mobilizirale več letnikov rezervistov

BUKARESTA, 12. avg. Danes je nastopilo vojaško službo 200.000 vpoklicancev, mlajših rezervnih letnikov. Romunija ima s tem pod orožjem že pol milijona rezervistov. Čete bodo oborožili in odposlali na madžarsko mejo ter v Dobružo, kjer bodo stale do 15. septembra, ko se bo po nürnberškem kongresu razčistila situacija Evrope. Predsednik vlade Calinescu, začasno tudi vojni minister, je pregledal vojno industrijo in vse pri-

prave za narodno obrambo, ki se z mrzlično naglico nadaljujejo.

ANKARA, 12. avg. Turška vlada je vpoklicala pod zastave osem letnikov rezervistov, tako da ima pod orožjem že 12 rezervnih letnikov. Čete odhajajo po večini v evropsko Turčijo.

ATENE, 12. avgusta. Za dan 15. avgusta je pozvala Grčija pod orožje na velike manevre tri letnike rezervistov, ki bodo dodeljeni obalnim baterijam in po-

slani na mejo proti Albaniji, kjer gradi Grčija v vsej naglici trdnjavski pas. Na albansko mejo so pripeljali Grki že več baterij težkega topništva.

RIM, 12. avgusta. Stefani. Mussolini je odredil vpoklic rezervnih letnikov 1902 in 1910. Ostali bodo pod orožjem od 21. avgusta do 31. novembra. Letnika 1901 in 1912, ki sta bila pod orožjem že od pomladi, bosta poslana domov.

„Nürnberški kongres postal svetovni forum“

Sestanek Ciana in Ribbentropa v Salzburgu — Sprejem pri Hitlerju — V razpravi je bilo tudi vprašanje Daljnega vzhoda — Dr. Ley o pomenu in nalogah nürnberškega kongresa

SALZBURG, 12. avgusta. Stefani. Tudi po obedu sta včeraj Ribbentrop in Ciano začela s posvetovanji, ki so trajala vse popoldne. Berlinski dopisnik Reuters javlja, da sta se državnik pogovarjala v angleščini. Danes bo Ciano sprejel pri Hitlerju.

BERLIN, 12. avgusta. DNB. »National Zeitung« piše, da v enotnosti, ki veže obe državi, ne more biti salzburski sestanek nobena senzacija. Postalo je samo po sebi umevno, da se odgovorni činitelji obeh držav večkrat sestanejo in posvetujejo o trenutnem položaju v Evropi in svetu.

SALZBURG, 12. avgusta. Listi vseh prestolnic posvečajo sestanku med Ciano in Ribbentropom veliko pozornost. Politični krogi so prepričani, da gre v tem pogledu za končno veljavno definicijo

oblike, kako naj bi obe državi osi izvedli gdansko krizo do kraja. Tržaški »Piccolo« pravi, da je »po izstopu zahodnih demokracij in odločnem zadržanju osovinskih držav za dosego njihovih pravic situacija takšna, kakor da bi bila vojna neizbežna. Na sestanku v Salzburgu se ne bo pretresala samo evropska situacija, nego tudi stanje v drugih delih sveta, tako na Daljnem vzhodu.«

LONDON, 12. avgusta. »Exchange Telegraph« piše, da sta Nemčija in Italija sicer složni v pogledu občin pravic zunanje politike, da bi pa lahko nastopili med njima nasprotujoči nazori, če bi v vprašanju Gdanska prišlo do vojne. Ako se Ribbentrop in Ciano v Salzburgu ne bi mogla zediniti, potem bo najbrž prišlo do sestanka med Hitlerjem in Mussolinijem.

NÜRNBERG, 12. avgusta. DNB. V središču političnega zanimanja je že sedaj narodnosocialistični kongres 3. septembra v Nürnbergu. Vodja Delovne fronte dr. Ley je dejal predstavnikom tiska: »Hitler poda vsako leto pregledno sliko, kaj je nemški narod storil v minulem letu in kakšni so njegovi cilji za bodočnost. Na kongresu se bodo obravnavale direktive ne samo za nacistične vodje, temveč za ves nemški narod. Nürnberški kongres je postal svetovni forum. Kar se tiče njegove organizacije, postaja ta kongres vsako leto popolnejši. Prepričan sem, da si bo svet znova zagotovil mir, ljubeznost in trajen mir, če bo poslušal besede nemškega vodje, izgovorjene na kongresu, ki bo letos v znamenju »Kongresa miru«.

Zapiski

Ekskar Ferdinand Koburški

Nedavno smo poročali, da je bivši bolgarski car nenadoma zapustil slovaško kopališče Sliach. Mož je imel v politični zgodovini Balkana pred svetovno vojno

zelo važno vlogo. Kot katoliški princ Koburg Koháry je bil 7. julija 1887 izbran za bolgarskega kneza. Sosednje države ga dolgo niso hotele priznati. Šele, ko je njegov sin, prestolonaslednik, sedanji car Boris pristopil k pravoslavju, je Ferdinand našel razumevanje tudi pri Rusih in sultanu. Ko je zajelo Turčijo mladoturško gibanje, je knez Ferdinand 5. okt. 1908 proglasil v Trnovem neodvisno Bolgarijo. Postal je car in kot tak posegel v balkansko vojno. V prvih bojih je bila Bolgarija proti Turčiji uspešna, po krivdi hujskaške notranje politike in nemške orientacije Ferdinanda je pa nastal med Bolgari in Srbi spor zaradi Makedonije. Prišlo je po nemali krivdi carja Ferdinanda do bratomorne vojne s Srbi ob Bregalnici, kjer je morala Bolgarija položiti orožje. V buka-reškem miru je izgubila Dobrudžo, ministristvo Radoslavova se je, z nemško orientiranim carjem Ferdinandom v svetovni vojni naslonilo na osrednje velesile. Bolgarija je doživela nov poraz, car Ferdinand se je moral 3. oktobra odpovedati prestolu v prid sinu Borisu III.

Usoda Hearstovih dnevnikov

Ameriški tiskovni Napoleon Hearst nima sreče. Pred dnevi sta prenehala izhajati spet dva, nad sto let stara dnevnik, ki ju je bil Hearst kupil l. 1927. Doslej je prenehalo izhajati že 11 dnevnikov Hearstovega koncerna. Tudi v Ameriki ne gre listom vse gladko od rok.

Lov za špijoni

Pred kratkim je bil v Berlinu obglavljen 21letni Friderik Lopata, doma iz Nürnbergu, ker je špijonažil v prid neke tuje države. Bilo je to že 24. eksekucija zaradi špijonaže v Nemčiji. V Franciji so nedavno osumili špijonaže soprogo nekega ministra v Daladierjevi vladi, pravcato gonjo za špijoni so pa odredile USA, da zatro vohunstvo, ki se je tam na široko razpredlo.

Petrolej na Poljskem

Poljaki so načrpaljani iz svojih vrelcev okrog pol milijona ton nafte. 60% kapitala teh vrelcev je v tujih rokah, 37% delnic imajo Židje, 4e 3% so v poljski posesti.

Cestno omrežje na Češkem

Kljub obstoječim 3460 km državnih in 32.365 km samoupravnih cest je na Češkem še vedno 930 podeželskih občin, ki nimajo cestne zveze s sedeži upravnih oblastev in ostalim svetom. Letos so dali za gradnjo novih cest 230 milijonov kron, zaposlenih je vse leto pri cestnih delih okrog 20.000 delavcev.

Maribor, 12. avgusta.

Marsikje po svetu, kjer dejstvo samo ne more prepričati ljudi in je zato v časteh propaganda, vidimo kakor na filmskem traku že leta in leta iste prizore, kadar gre za hvalisanje režima. Najlepši prizori so tisti, ki jih vidimo, kadar gradijo ceste, železnice, kanale ni javne naprave sploh.

Nekega dne so objavili časniki brzojavko, da je bila sklenjena graditev te ali one ceste. Sedaj se prične propaganda za režim, propaganda, ki se vleče skozi dolga leta. Še potem, ko je cesta že zdavnaj gotova. Ilustrirane revije začno prinašati načrte ceste, na prvem mestu seveda fotografije že sto in stokrat slikanih osebnosti, ki s smiškom zadovoljstva razgledujejo načrte, slike projektantov, inženirjev itd. Potem se vra nadaluje: ko zasadi eden izmed višjih orvo lonato ali udari s prvim kramoom, je že spet trenutek, ko je treba delati propagando, slaviti režim.

Listi, revije in filmski tedniki stalno poročajo o napredovanju gradbenih del. V ilustracijah vidimo ganljive slike do pasu golih delavcev, ki gradijo cesto, s komentarjem: »Naša moč in naš ponos — boljšega delavca ne najdeš nikjer!« Ali na slika naočaličenega inženirja v beli halii: »Priče naše temeljitosti — prvi inženirji na svetu!« Take hvale se cedijo do prisutnosti po listih in nologama dosežajo svoj namen. Tuina tudi že oričenja »ovoriti: vidiš, tam delajo, pri nas pa nič, tam so nošeniaki, pri nas kradejo...

Višek slave za režim na je dan otvarjanja nove ceste. Vojska delavcev, inženirjev in uradnikov je zbrana. Belo oblečene deklice posinjajo z rožami not »merodajnih faktoriev« v svečanih oblekah, ki prihajajo uradno otvarjati cesto. Iz ogromne množice no ukazu prišlih radovednežev se razločujejo fotoreporterji in kinooperaterji.

Slava režima gre do deželj in tudi čez meje. Vsak občestni kamen, ovinek, jarek, zavoj, vse to je že bilo ovekovečeno v listih.

Pri nas smo drugačni. Še malo, na bodo končana dela na novi cesti, ki pelje skozi Košake do državne meje. Koliko Slovencev ve, da bomo v kratkem dobili izvrstno cesto, ki v nečem ne zaostaja za porenjsko avtostrado? Še v Mariboru je dosti ljudi, ki jim nihče ni povedal ničesar o teh delih. Pri nas gremo skoro molče preko dejstev, ki jih drugod na široko razpihujejo. Če bi ta cesta bila kje drugod na svetu, bi o nji že tudi mi vedeli. Njihovi listi bi nam povedali, da se pri njih dela in da je to zasluga njihovega režima.

Pri nas pač ne znamo delati propagande. Koliko se je v zadnjih dvajsetih letih pri nas zgradilo! Ljubljana in Maribor sta postali dve novi mesti, ki jih komaj prepozna tisti, ki je dvajset let bil odsoten. Veliko se je pri nas zgradilo, ogromno smo napredovali. V zgodovini Slovencev homo le s težavo zaslediti dobo, ki bi vsaj od daleč bila podobna zadnjim dvajsetim letom.

Ves ta napredek pa gre mimo nas neopažen. Nam ni potrebna propaganda po tujem zgledu; to je za inteligenta odvrtno. Toda — ali ne bi bilo dobro, da bi tudi mi začeli pisati o tem, kaj smo naredili in kaj še bomo, da zbršemo tisto pogubno miselnost, ki pravi, da drugi vse znajo, na drugi vse zmorejo, mi pa smo le zato na svetu, da od njih slepo sprejemamo?

Rr.

Sestanek romunskega kralja z Ismet Inenijem

CARIGRAD, 12. avgusta. Stefani. Razgovor med romunskim kraljem Karliom in predsednikom turške republike, Ismet Inenijem je trajal nad eno uro. Pri razgovoru so bili navzoči turški zunanji minister in romunski poslanik v Ankari. Vsebinska razgovora se zadržuje v največji tajnosti. Diplomatski krogi ne verjamejo, da bi imel obisk značaj navadnega pomenka. Romunski suveren je krenil po sestanku s svojo jahto proti Konstanci.

CHURCHILL V FRANCII

LONDON, 12. avg. Stefani. Churchill bo odšel v ponedeljek v Strasbourg, kjer si bo tri dni ogledoval Maginotovo trdnjavo črto. Churchill je gost načelnika francoskega generalnega štaba, generala Gamelina.

KITAJSKI DOLAR PADA

SANGHAJ, 12. avgusta. Reuter. Tu so notirali nov padec kitajskega dolarja.

Rusko-japonski sporazum

SPOR ZARADI PETROLEJSKIH POLJ NA SAHALINU JE ODSTRANJEN. —

MOSKVA, 12. avgusta. DNB. Po očilih iz Moskve je prišlo med Japonsko in Rusijo do važnega sporazuma v vprašanju, ki je dolgo zaviralo medsebojne znosne odnose. Gre za petrolejske vrelce na severnem področju Sahalina. Ruski delavci so tu nedavno stopili v štrajk. Včeraj je pa bil podpisan sporazum med organizacijo ruskih delavcev in predstav-

niki japonskih petrolejskih koncesionarcev. Sklenjena je bila nova kolektivna pogodba za deset mesecev. Delavci so zahtevali 40 odst. povišanje plač, zdaj so pristali na 15 odstotkov. Ruska oblastva so dovolila, da se na Sahalinu naseli 300 japonskih delavcev in 30 japonskih uradnikov strokovnjakov.

„Meja proti franciji je nepremagljiva“

MARŠAL DE BONO POROČA MUSSOLINIJU O ZAHODNIH UTRDBAH

RIM, 12. avg. Stefani. Po ogledu trdnjavskega pasu na francoski meji je maršal De Bono v posebnem poročilu sporočil Mussoliniju, da je zahodna kopna meja Italije postala nepremagljiva. Posadke trdnjav ob francoski meji tvorijo izvrstno izvežbani gorski oddelki, v katere pošiljajo najboljše alpske in tehnične čete. Ti izbranci se v polni meri zavedajo, kolikšno nalogo bodo morali

opraviti v primeru resne obrambe severnoitalske niže pred sovražnikom z zahoda. Vsak vojak, ki vstopi v obmejne trdnjave proti Franciji, pravi de Bono, se trdno zaveda, da jih bo zapustil samo, če ga bodo pozvali k pohodu za pobeglim sovražnikom. Ob takšni obrambni črti je Italija lahko prepričana, da sovražna noga ne bo stopila na italijanska tla.

Odlični rezultati angleških manevrov

TRIDNEVNE LETALSKE VAJE SO DO-KAZALE IZVRSTNO PRIPRAVLJENOST

LONDON, 12. avg. Reuter. Zrakoplovno ministrstvo javlja, da so veliki tridnevni zračni manevri končani. Le alske eskadre so se vrnile v svoja oporišča. V treh dneh in nočeh so bile preizkušane vse vrste letal in vpoklicani rezervni piloti. Kljub slabemu vremenu so bili rezultati odlični. Manevri so dokazali izvrstno usposobljenost vojnih letal, ki so se spustila v boje z najmodernejšimi ežkimi bombniki. Posebno zahvalo zasluži discipliniranost pi-

lotov in vojakov v reflektorski službi ter odlična pripravljenost čet pri protiletalskih baterijah.

LONDON, 12. avg. Reuter. Lis i poročajo o odličnih rezultatih zračnih manevrov in ugotovljajo, da je Anglija tako močna, da lahko prežene vsakega sovražnika. Ostro grajajo nekatere meščane in avtomobiliste, ki med vajami niso pogasili luči.

Za brezpogojno pokorščino Francu

ZANIMIV POZIV KATOLISKEGA MADRIDSKEGA LISTA ŠPANCEM

MADRID, 12. avg. Reuter. Listi se bavijo s sestavo nove vlade in pravijo, da predstavlja obče razpoloženje naroda. Nova španska politika bo usmerjena tako, kakor bo hotela vojska in stranka falangistov. Vlado bodo vodili možje, ki so se borili za nacionalno Španijo. Neki ka oliški list Madrida prinaša med drugim naslednji komentar o vladi: »Španijo čakajo velike naloge, ki se javljajo po vsaki vojni. Vsak pešimizem naj bo že vnaprej obsojen kot izdajstvo proti domovini. Naša dolžnost je, da gradimo, da zaupamo Francu in se pokoravamo njegovim uka-

zom in odredbam v miru prav tako, kakor smo mu sledili v odločilni vojni.«

MADRID, 12. avg. DNB. V službenem listu so objavljene ostavke bivših ministrov Cordane, Davila, Goncalesa, grofa Rodezna in Amade. Bivšim sodelavcem je izrazil Franco oplo zahvalo za usluge, ki so jih napravili domovini.

MADRID, 12. avg. Predsednik angleške trgovinske zbornice v Madridu, Clayton Rey, ki je bival v mestu še za republikanske Španje in so ga nacionalisti zaprli, je bil danes izpuščen.

SESTANEK DALADIER—BELISHA

PARIZ, 12. avg. DNB. Daladier se bo po povratku z Azurne obale sestal v Parizu z angleškim vojnim ministrom Hore Belisho.

FARLI NA BANKETU PRI BECKU

VARŠAVA, 12. avg. Poljski zunanji minister Beck je priredil banket ameriškemu poštnemu ministru Farliu, ki se je po banketu odpeljal v Krakov, odkoder bo krenil preko Dunaja v Benetke in Rim. Pred odhodom je Farli izjavil, da je z bivanjem na Poljskem zelo zadovoljen.

ANGLEŠKI DELEGATI ZA OSLO

LONDON, 12. avg. Reuter. Člani zgornje in spodnje zbornice so odpo ovali v Oslo, kjer bodo prisostvovali od 14. do 17. avgusta medparlamentarni konferenci. Konferenca se bo udeležila večina evropskih držav. Angleško delegacijo vodi kapetan Evans, ki je izjavil, da bo sestanek omogočil demokratskim državam, da bodo lahko pokazale solidarnost proti slehernemu napadu na neodvisnost katerekoli države.

NOVA LETALSKA OPORIŠČA USA.

WASHINGTON, 12. avgusta. Reuter. Mornariško ministrstvo je podpisalo dogovor za 14 in pol milijonov dolarjev, ki se bodo uporabili za izgraditev 5 novih zrakoplovnih oporišč na Tihem oceanu. Dve novi oporišči bosta zgrajeni na Havajskem otočju, eno v zalivu Kaneoze, drugo v Bisernem zalivu, tretje pa na Palmirskem otočju, ki leži na polovici poti med Japonsko in Ameriko.

STRELA UNICILA 200 VAGONOV PETROLEJA.

BUKAREŠTA, 12. avgusta. V Moreni je treščila strela v petrolejski rezervoar. Ogenj je zajel in uničil 200 vagonov petroleja.

Domaci zapiski

Presecanik vlade v Trstu

Včeraj popoldne je na svoji poti s Saka v Ljubljano prispel v Trst ministrijski predsednik Cvetković. V Trstu ga predsednika vlade in njegovo spremstvo pozdravili državni podtajnik Cianetti, prefekt Rebra, inspektor Pucetti, zvezni tajnik Grazioli, svetnik Richerdi, general Alvisi, občinski komisar Marcuzzi, politični tajnik Grazioli, svetnik Richardi, general stopnikov oblastev. Cvetković si je v spremstvu ogledal celo vrsto delavskih in sindikalnih ustanov v Trstu in okolici. Kierkoli se je min. predsednik pojavil, se ga ljudje toplo pozdravljali, pred hotelom, kjer se je nastanil, se je zbrala velika množica ljudi in navdušeno pozdravljala jugoslovanske goste. Opoldne je priredil podtajnik Cianetti inimno kosilo. Pri tej priliki je izročil Cvetković Cianetti oblikovanje reda sv. Save I. stopnje. Sledilo se je zahvali za to visoko čast ter izjavil, da smatra kot član italijanske vlade svojo prvo dolžnost, delati z vsemi silami za prijateljstvo in čim boljše odnose med Italijo in Jugoslavijo. »Popolo di Trieste« je v pozdravnem članku na kraju napisal: »Naš Trst, zvest Rimu, s silnim prometom in industrijo, je vesel, da lahko sprejme predsednika jugoslovanske vlade in to visoko nad morjem, med bučnimi delavnicami, z obširnimi pristanišči in solami, ki so ponos vsega prebivalstva. Trst pozdravlja predsednika vlade prijateljskega naroda, ki je v skupnosti koristna meja videl nov nagib za zmeraj globlje sodelovanje z nami.«

Ministri na gasilskem kongresu v Ljubljani

Velikega gasilskega kongresa v Ljubljani, ki bo v dneh 13. do 15. t. m. se bo do v imenu vlade udeležili ministri Miha Krek, Franc Snoj, Maštrovič in Čerjo Čejović.

Naša vas in knjiga

Naša vas ima svoje narodno izročilo, običaje, pesmi, narodne pripovedke, prislovice. Razvoj življenja pa terja od človeka vse več prave prosvete, ki pa ne more biti brez pismenosti in knjige. Ta je redka ptica v naši vasi. Da je tako, je vzrok v siromaštvu, slabi pismenosti, v glavnem pa, da je večina tiskarskih stvari deželi tuja, brez stvarne vrednosti. Pisatelji uporabljajo preveč latinskih fraz in tujk, dolgoveznih besed, spletenih nečiste, nenarodne besede. Kadar se pise se navadno kaj malo misli na tistega, kateremu je delo namenjeno. Naše poučne knjige so pisane po večini po nemških virih, ki se izražajo nejasno in ne stavno. Naša lepa knjiga je tako še vedno last le nekaj tisoč ljudi. Za vas in o vasi se pri nas vse premalo piše. Nimamo dovolj ljudskih knjig in cenenih izdaj boljših pisateljev. Premalo je ljudskih predavanj, knjižnic in čitalnic na vasi, kaj malo nadaljevalnih šol, poučnih kinopredstav, stvari, ki jih imajo mnogo manjši narodi v izobilju. Prosvetno delo mora postati prva narodna in državna briga in konsum knjige so bo tudi na deželi povečal. (Dr. H. Krizman v »Varaždinskih novicah«).

Problem zamenjave prebivalstva

Novosadski »Dan« odgovarja zagrebškemu tedniku »Deutsche Nachrichten« in glede izselitve južnotirolskih Nemcev piše: »Italija in Nemčija rešujeta vsa vanejša vprašanja sporazumno. Da je izselitev tirolskih Nemcev v Nemčijo bila predhodno že prej sklenjena, se vidi iz tega, da se bavijo v Berlinu z mislijo, vseliti v Nemčijo tudi rojake iz Madžarske in Romunije. Tudi Jugoslavija in Turčija sta sklenili izselitev 300.000 Turkov iz naše države, ki je postala tako homogena. Turčije je pa dobila priliv delavnih sil. Nič bi tedaj ne bilo čudno, če bi Rajh po izselitvi madžarskih in romunskih Nemcev zamenjal tudi naše Nemce s slovansko manjšino v Rajhu. Slovencev in Hrvatov je v Nemčiji blizu 200.000, pripadnikov Nemcev v Jugoslaviji je sicer nekaj več. V Nemčijo bi tako prišli kolonisti, ki so se pred stoletji oričeli semkaj, in ti bi bili za Rajh dobri delavci.«

Za resnično ljudsko inteligenco

Ivan Bratko

Narodno obrambno delo akademske mladine se je to poletje osredotočilo na delovne taborove. Vzdrževanje severne meje od Koroške do Prekmurja je bilo

9 delovnih taborov s približno 100 udeleženci.

100 akademikov je dobilo globlji vpogled v razmere na vasi in na terenu je spoznalo naše velike socialne in narodne probleme. Vse mračne sile, ki hočejo ločiti inteligentno mladino od ljudstva, so imele zopet priliko videti, da gre akademska mladina na drugo pot, da ustvari iz sebe ljudsko inteligenco.

Princip na vseh taborih je bil, da morajo taborniki prijeti za poljsko delo. Skozi vsak tabor je pomagal pospraviti žetev. Mladi ljudje, ki še niso nikoli prišli za koso in vile, so nakladali, kosili, vezali snope in stregli mlatilnici. Prosto-voljno, na lastno iniciativo je šla mladina na delo v težnji, zvezati se tudi pri delu z ljudstvom, s katerim bomo nekoč stali v isti borbeni vrsti. Marsikateri tabor je spričo težkih, socialnih in zdravstvenih prilik na vasi vršil različne socialne akcije. Tabor pri Sv. Duhu v Halozah je iz lastnih sredstev

organiziral otroško kuhinjo,

kjer so dobivali najpotrebnejši vsak opoldan žgance in mleko. Na istem taboru so dekleta organizirala nekaj otroški vrtec in skrbela za nego dojenčkov. Drugi tabori so zopet osredotočili svoje delo na prosvetno vzgojno področje. Na taboru v Andrijancih v Prekmurju, kjer je zlasti med mladino vroča težnja po izobrazbi in kulturnem delu, so akademiki po 4 ure predavali in debatirali s kmeti o njihovih najbolj perečih socialnih in gospodarskih problemih.

Vsak tabor je imel svojega zdravnika, ki je lo svojih močeh nudil vaščanom prvo zdravniško pomoč. Večina taborov je izvedla anketo o razmerah na vasi itd.

Tabori kot celota so nudili pregledno sliko sodobne slovenske vasi. Ta vas ne pozna več nobenih idil, temveč zgolj težko delo in bedno življenje. V Kamovcih in v Benici v Prekmurju smo videli

izvedbo agrarne reforme pri kolonistih.

V Benici živijo kolonisti še vedno v napol razsutih barakah, ki so si jih pred 15 leti pripeljali s sabo s taborišča beguncov v Strnišču pri Ptujju. Njihovi stanovalci so vsak čas v nevarnosti, da se jim barake porušijo. Brez prave javne pomoči so si morali nabaviti živino in orodje in kultivirati zanemarjeno grofovno zemljo. Zaradi neurejenih razmer pri regulaciji Mure in Ledave jim leto za leto poplavlja vode in uničujejo setev.

Kar so vode pustile, so letos uničile poljske miši. »Ko smo prosili za strup proti mišim, smo dobili odgovor: »Tega strupa vam ne moremo dati, ker bi se z njim zastupila tudi divjačina iz veleposestniških gozdov.« Zaradi divjačine mestne gospode, kateri je lov luksusa, bodo letos kolonisti, ki so bili tu naseljeni zato, da čuvajo severno mejo, — brez krha.

Marija Snežna v Slovenskih goricah in Sv. Duh v Halozah nudita

sliko krajev, ki jih je prizadejala vinska kriza.

Plače viničarjev pri Sv. Duhu so — 5 din na dan brez hrane. Treba pa je vedeti, da so še te plače redke. Viničar ima delo le kakih 100 dni na leto. Viničarski otroci so raztrgani in sestradani, matere jim dajejo namesto mleka žganje, da jih uspa-vaajo. Bogati letni pridelek odnesejo večinoma tujci in meščani, ki so zaradi neizvedene agrarne reforme, lastniki naj-lepših vinorodnih hribov.

V Lešah pri Prevaljah so taborili mariborski akademiki.

Leše so kraji propadle industrije. Pred leti je tu obratoval rudnik, zdaj je večina ravnov že zasutih, rudniško zemljo so pokupili trgovci in advokati iz Mežiške doline. Razmeroma čedne rudarske hišice, vodovod in druge pridobitve cilje še zaslužilo pri rudniku. Danes kraljuje tu beda. Rudarske družine dobivajo mesečno 2 din pokojnine in 148 din do-klade. Ta doklada, majhen vrt in koza — to je vse, s čimer se preživljajo lešanski

družine. »Prvih 14 dni v mesecu še imamo kaj za v lonec, v drugi polovici pa stradamo.«

Na skrajni zahodni meji je bil tabor v Libeličah.

Libeliče so dolinska koroška vas,

V tej mali ravnini je 5 johov zemlje več vrednih kot 25 johov v hribeh. Socialne razlike so tu očite. Podjeten kmet, ki pred vojno še ni imel ničesar, se je po vojni posvetil trgovini z lesom, ceneje kupoval in dražje prodajal, dajal posojila in kupoval zemljo. Pravijo, da mu je danes dolžna že vsa vas, zlasti pa hribovski kmetje. Na drugi strani pa propadajo kmetije in prehaja zemlja v roke trgovcev, advokatov in veleposestnikov, število gostavcev in najemnikov raste. Vrednost vseh nepremičnin v Libeličah cenijo na okrog 3 milijone, zadolženost na zemlji pa znaša 1 in pol milijona din.

Nosilci narodne zavesti na severni meji so učitelji in druga inteligenca, v manjši meri nekateri trdni kmetje in nekmetjski ljudje. Množica malih kmetov, bajtarjev in delavcev, ki realno predstavlja po svojem številu slovenski narod, je zaradi svojega socialnega položaja in kulturno-politične nerazvitosti narodno nezavedna. Vendar mnoga znamenja pričajo,

da utrditev socialne razredne zavesti teh plasti utrjuje tudi njeno narodno zavest. Odpira se perspektiva za polet tiste nove narodne zavesti, kakor jo je oznanjal Ivan Cankar, ko je govoril o slovenskem narodu — narodu proletarcu. Nekdaj tako razširjeno frazersko rodoljubarstvo se umika ljudski borbeni narodni zavesti, socialna vsebina izpodriva meščansko laži-vsebino.

Bilanca taborov je pozitivna.

Treba je imeti pred očmi, da so ti tabori nastali zgolj z žrtvami mladine same. Starejša generacija je nudila prav malenkostno pomoč. Noben tabornik si ni delal iluzij, da bo spremenil socialne razmere na vasi in napravil čudesa. Več kot tisto delo in pomoč je duh, ki se ga je navzela mladina od ljudstva ter znanje, ki ga je mladina nudila ljudstvu. Ne gre za to, da bi mladina izčrpavala svoje moči na taborih, temveč za to, da bi se navzela novih moči in spodbud ter da bi postalo njeno obrambno delo konkretnije in uspešnejše.

Najlepše manifestacije skupnosti med taborniki in ljudstvom

so bile ob zaključku taborov. V Andrijancih so imeli za slovo poseben sesta-

Resnica in legenda o postanku Maribora

Dr. Vladimir Travner

Ozemlje, na katerem stoji današnja druga slovenska prestolnica, je bilo naseljeno že kakih 500 let pred našim štetjem. To dokazujejo ilirsko-keltski grobovi blizu Vinarske šole, v Koroškem predmestju (na Lebarjih poleg Vodnikovega trga) in v Sodni ulici. Domnevno je bilo več ločenih vasic, o katerih pa ne vemo nič točnejšega. Tudi za časa rimskega gospodstva je bila na mestu današnje Židovske ulice utrjena naselbina, ki je ščitila prehod preko Drave. O tem nam pričajo nagrobni in novci iz 3.—4. stoletja po Kr., ki so se tu našli. Viharji preseljevanja narodov so uničili prastare naselbine in več stoletij so pokrivali obsejni gozdovi kraj, kjer stoji današnji Maribor.

Šele v začetku 12. st. je dal postaviti obmejni grof Bernard Sponheimski na vrhu Piramide mogočen grad, ki se omenja v listinah prvič leta 1125 kot »Marchburg« t. j. grad obmejne grofije. Ta trdnjava je imela dokaj prikladno lego; kajti raz vrha griča se je nutil razgled po vsej Dravski dolini od Ruš do Ptujja. Obenem je branil grad prehod preko Drave. Po Bernardovi smrti (1147) je podedoval njegova posestva — med temi tudi Marchburg — mejni grof karantanski Otokar I. iz rodu Traungaucev. Ta in njegovi nasledniki od 1180 (štajferski vojvode) pa niso obdržali gradu zase, temveč so ga dali v fevd mariborskim vitezom, ki so stolovali tu od 1160 do 1378, ko so izumrli. V tem času so se naselili na ravnici med Piramido in Dravo slovenski kmetje, ribiči in splavarji. Ker pa so bili vaščani v trajni zvezi z gradom, ki je bil seveda mnogo pomembnejši, kakor borna vasica ob vnožju, se je prvotno (nam neznan) slovensko ime naselbine kmalu pozabilo. Tako se je imenovala naselbina po gradu Marchburg oz. Marburg. Vas Maribor se je naglo širila. L. 1189 se omenja v listinah že prvi mariborski župnik Konrad in 1209 je imel Maribor že tržno pravico (forum March-purch).

Ljudska domišljija pa poroča o nastanku Maribora sledeče:

1. Na Pošteli (Pohorje) je živel vitez, ki je imel hčer Maro. Na Piramidi pa je stal grad Ptujskega viteza. Poštelski vitez je sklenil se polastiti imetka Ptujskega viteza med drugim tudi gradu na Piramidi. Mara pa je izdala zlobni naklep svojega očeta Ptujskemu vitezu in prepredila tako izvršitev. V zahvalo zato ji je podaril Ptujski vitez vse ozemlje med Piramido in Dravo. Tu je dal zgraditi nov (današnji mariborski) grad, katerega je imenoval na čast svoje rešiteljice »Maraburg«. Okoli gradu je sčasoma

nastalo mesto, ki je sprejelo po gradu ime Marburg. Ptujski vitez se je nad Mariborim očetom hudo osvetil: napadel je Poštelo in jo porušil, tako da so ostali le še borni ostanki.

2. Neki koroški grof je naročil svojemu zvestemu in pogumnemu služabniku postaviti na mestu, kjer je danes cerkovni-kova hiša na Slomškovem trgu lovsko kočjo. Obenem mu je zapovedal pripraviti prostor za grad na bližnjem griču (Piramid). Služabnik je v teku let izvršil to povelje: posekal je gozd več sto seznjev

Skeleča narodna rana

Vladimir Kreft

Slovenci smo znani daleč izven svojih narodnih meja kot vesel, zabaven in gostoljuben narod. Poleg teh in še drugih dobrih lastnosti, pa imamo tudi nekaj takšnih, ki nam pred ostalimi narodi manjšajo ugled in dobro ime; predvsem mišlim na prekomerno zauživanje alkohola, kateremu običajno sledijo prepiri in pretepi.

Prepiri in pretepi v slovenski vasi in izven nje so postali že udomačena vsakdanjost. Posledice so mnogokrat lahke, še večkrat pa težke in neprijetne; manj poškodovani morajo v domačo posteljo, težko ranjeni k zdravniku in v bolnico, mrtvi pa na počivališče večnega miru. Starši objokujejo sina, žena moža, sestra brata, otroci očeta, povzročitelji nesreče pa morajo za zapaha, kjer se pokorijo več mesecev ali let za nepremišljeno dejanje. Toda kljub težki kazni, pokaže njihovo nadaljnje življenje, da jih tudi ječa ni izpreobrnila.

Vaške veselice, posebno zadnja leta prepogoste tombole raznih društev, so najboljša prilika, da se zberejo fantje iz bližnjih in oddaljenejših vasi ter se stepajo zaradi malenkostnih vzrokov ali deklet. Časniki potem vse preveč obširno poročajo o žalostnih in za vas nečastnih dogodkih, precej pretepev pa ostane neobjavljenih in nekaznovanih.

Slovenska vas, o kateri prvenstveno govorim, ne da bi pri tem izvzel industrijska naselja in mesta, se ne more oddaljiti od dogodkov, ki jo onečaščajo in ji delajo velike nepravilike. Navedene nezdrave razmere, katerih povzročitelje lahko imenujemo junake noža, bo treba ozdraviti in vročekrvne mladeniče napotiti na dostojno pot življenja. To je problem časti in ugleda slovenske vasi. Tisti, ki bivamo na deželi, ki smo priča opisanim dogodkom in ki želimo, da se vaško življenje vsestransko preusmeri v pozitivno smer, iščemo tudi načina, kako

naokoli in aztrebil zverino. Nato je prišel grof z velikim spremstvom in zgradil na Piramidi grad, medtem ko je nastala v dolini vas.

Mesto nemškega imena Marburg je začel rabiti Stanko Vraz l. 1836 ime Maribor. To ime se je polagoma udomačilo in slednjič — zlasti po svetovni vojni — obveljalo. Rodoljubni pesnik Lovro Toman (1827—70) je razložil v neki pesmi ime Maribor tako, da morajo biti Slovencem narodne pravice mar in da se morajo zanje tudi boriti (Mar i bor).

odstraniti ali vsaj bistveno zmanjšati število junakov noža ter jih z učinkovitim lekom ozdraviti in tako vaške pretepe iztrebiti iz vsakdanjega življenja slovenske vasi.

Rešitev tega problema ne bo najlažja, kar je gotovo v zvezi s svojstvi, ki jih ima slovenski narod oziroma nekateri njegovi člani, globoko v sebi ukoreninjena ali celo prirojena. Zaradi tega predlagam, da se osnuje odbor, ki bo pričel vse osnovne vzroke, ki povzročajo tako pogoste pretepe in vihtenje usodnega noža in obenem setavil tudi načrt, katerega praktična in dosledna izvedba bi jamčila za uspeh; predvsem naj ta odbor ugotovi, kolika odpomoč je proti prevleki vročekrvnosti vaških fantov sploh mogoča. K temu delu so poklicani zdravniki, juristi, pedagogi itd., kot njihovi pomočniki pa javni delavci na vasi.

Trdno verujem, da se bo pri resno izvršenem delu našel način, ki bo preokrenil tok vaškemu pretepaškemu življenju in tako tudi dvignil kulturno vrednost naše vasi.

Ker je možno, da je kateri izmed slovenskih razumnikov o problemu že razmišljal in pri tem prišel do pozitivnih rezultatov, je želeli, da prispeva s predlogi. Ako pa že mogoče tak načrt obstoji, naj se ga takoj prične izvajati.

USTANOVITEV ZVEZE KMETIJSKIH ZBORNIC

Te dni je bil v Beogradu ustanovni občni zbor Zveze kmetijskih zbornic, katerega so se udeležili tudi slovenski predstavniki. Zborovalci so prejeli nova pravila in proračun. Za predsednika je bil izvoljen narodni poslanec Milan Badžak, za prvega podpredsednika narodni poslanec Martin Steblovnik, predsednik Kmetijske zbornice v Ljubljani. V nadzornem odboru je od Slovencev Franc Prelog.

nek, v Libeličah so otroci obsuli s cvetjem vozove, na katerih so se taborniki odpeljali. V Lešah se je ob slovesu zbralo staro in mlado, mnogi so imeli solzne oči, otroci so spremljali odhajajoče več kilometrov daleč do prevaljske postaje. Ljudje so se tako navezali na tabornike, zaradi tega, ker vedo, da ta mladina čuti in hoče isto kot oni.

Ob petletnici Maistrove smrti

Dr. Stanko Bevk / Osebni spomini na dijaška leta generala Maistra

Rudolf Maister je prišel v 5. razred ljubljanske gimnazije jeseni l. 1890. iz Kranja, kjer je bila samo nižja gimnazija. Profesorji takih »prihajačev« vobče niso bili veseli, češ, da nič ne znajo, toda Maister se je s svojim solidnim znanjem in prikupljivim vedenjem kmalu znebil tega »madeža«. Odličnjak ni bil; ni mu šlo za to, da bi bil s svojo nadarjenostjo prav lahko dosegel odliko. Učenja na izust ni kaj ljubil, zato je v takih učnih predmetih ujel tu pa tam kakšen slabši red. V splošnem je »živel« ob znanju, ki si ga je pridobil v šoli pri predavanjih. Doma so šolske knjige navadno počivale na polici.

Tovariški učenec.

Nam soščolcem se je Maister prav kmalu priljubil s svojo vedrostjo. Bil je vedno dobre volje, postrežljiv, podjeten za vsak »podvzem« in skrajno tovariški. Ni trazalo dolgo, pa je njegova beseda že veljala v razredu. Tudi Nemci, ki jih je bilo v razredu nekako polovica, so upoštevali Maistra. Ko je po končanem šestem razredu zapustil gimnazijo in odšel na Dunaj v kadetnico, se je za slovo ves razred — z njim v sredi — dal slikati, kar sicer ob takih prilikah ni bilo običajno. Če me spomin ne moti, je bil Maister po postavi tudi največji v razredu in so mu že takrat poganjale črne brčice.

Maister je skladal pesmice že v petem razredu. Čital mi jih je in me navduševal za enako delo. Pri deklamacijah, ki jih je vsaj po eno zahteval učitelj slovenščine od vsakega dijaka, je nastopil nekoč Maister z lastnim proizvodom. Razred je bil oduševljen, profesor pa ne. Mislim, da je poučeval slovenščino zaradi sile, ker ni bilo na zavodu dovolj slavistov, pri nas dijakih pa zato tudi ne zanimanja za predmet.

Mojster v »žveplanju«.

V šoli je sedel Maister pred menoj. Če sem bil vprašan v klopi, je Maister svoj široki hrbet vzravnal, da sem nanj oprl odprto knjigo, kamor sem posegel z očmi po primanjkljaje svojega znanja, ali pa je z obširnim povečalnim steklom omogočal, da sem iz knjige na njegovi klopi paberkoval drobtine za zadostni red. Kadar pa je bil vprašan on, sem mu jaz prišepetal ali ga z domenjenimi sunki in gladenjem po hrbtu navajal na prave odgovore. Maister je bil pravi mojster v »žveplanju«. Če na vprašanje ni vedel odgovora, je znal toliko časa hoditi okoli jedra, da je dobil od mene ali od drugod pomoč. »Žveplanje« pa ni bilo brez vsebine, ampak vedno toliko stvarno, da ga profesor ni mogel ustaviti. Tako in podobno se nas je četvorica pobratimov rinila brez »cvekov« srečno od konference do konference.

Maister pobratim

Štirje najboljši prijatelji smo se namreč po jugoslovanskem običaju pobratili. Maister je sestavil pravila, oziroma dolžnosti pobratimov, nato pa smo jo mahnil v gostilno pri »Lipi« v Židovski ulici. V liter rdečega vina smo kanili nekaj kapljic krvi iz desnice ter si po izpraznitvi prve čaše prisegli večno zvestobo in brezpogojno pomoč v vsaki sili. Podpisali smo si drug drugemu pravila, ki smo jih obljubili nositi vedno seboj. Davna leta so to! Moj izvod pobratimskih pravil se je izgubil, morebiti je Maistrov v njegovi zapuščini.

»Škorenj« na mizo!

Ta liter pa daleko ni bil edini ki smo ga popili v Maistrovi družbi. Marsikatera šestica, ki smo jo doma dobili za zvezek ali knjigo, je romala v številko »3« ali k »Tinetu«, kakor se je reklo majhni gostilnici v ozki Lingarjevi ulici za škofijo. V to gostilno smo zahajali najraje, kajti tja niso hodili profesorji in je bil gostilničar zanesljiv možak. Živo mi je v spominu, ko smo nekoč Maister, Košnik in jaz z 20 krajcarij gotovine zavili tjakaj na pivo. Oblastno smo zapovedali »škorenj« na mizo, pa postali ponizni, ko smo na posodi zagledali vbrušeno mero 3 L, torej tri litre, ki stanejo 30 krajcarijev. Vošnik je moral teči k gospodinji po manjkajoči znesek, češ da ga nujno potrebuje za debelejši zvezek. Z

Maistrom sva mu dala besedo, da se do njegove vrnitve ne lotiva »škornja«.

Dovtupi pri kapljici.

Obiskovali smo pa tudi druge gostilne, kakor na Rožniku, kjer je stregla lepa Regina, potem v Šiški k »Združenju« ali »Raci« in pa k »Žančku« na Sv. Jakoba trgu, kjer je bila sploh znana študentska gostilna z živalino, mlado točajko. Včasih smo naletili na kakega mecena, navadno mesarja, ki je dajal za vino, da smo mu pravili dovtipe in kakšne uganjamo svojim profesorjem. Maister jih je kar stresal iz rokava, včasih celo v vezani bledi slavil »slovensko gostoljublje«. Največ smešnic je sproti sestavljal. Zdi se mi, da je njegova tudi tista o roparju, ki se je skrtil pred orožnikom v vrečo in ga z glasnim »cin, cin« premotil, da je menil, v vreči so steklene črepinje.

Zlasti v šestem razredu ga ni bilo skoraj dneva, oziroma noči, da nisva bila z Maistrom skupaj. Največ sva zahajala v gostilno, če je bilo pre malo drobiža tudi v kavarno »Pua«, kjer se je za šest krajcarijev dalo sedeti ure in ure, ali pa sva pohajkovala po mestu. Pogovarjala sva se o novjših slovstvenih delih, tudi pokritikovala, razglabljala o politiki — Maister je bil že takrat prepričan o združenju Jugoslovancev — ali pa

sva kovala kakšen načrt za kakšen podvzem.

Zaljubljen postrežček.

Tako se spominjam na tole. Maister je tiste čase rad videl hčerko obrtnika, ki pa je bila zaradi očetove pazljivosti in strogosti nedostopna za osebni razgovor. Naredila in izpeljala sva tale načrt. Maister si je izposodil od znanega postrežčka haljo in čepico, jaz pa sem doma iztihnotal veliko pleteno košaro. V obrtnikovo prodajalno sem šel potem oprezovat, če sta oče in mati tam. Ko sem dobil oboje v prodajalni, sem del Maistra, ki je kakor utrujen stal ob košari na ulici, s klobukom znamenje, da je zrak čist. S košaro na rami jo je potem mahnil v prvo nadstropje, kjer je družina stanovala, izpraševati, če stanuje tam Janez Onega. Na ta način se mu je posrečilo, da je govoril nekaj časa z dekletom.

Oj, ta mladina...

Maister je stanoval pri svoji materi, ki je bila v vdova. Prav tako je bila tudi moja mati vdova in kakor Maistrova ni rada videla, da izostajam v noč. Zato sva se z Maistrom materama izgovorila, da se najraje učiva skupaj, zlasti matematiko, in Maister je pravil svoji materi, da hodi zvečer k meni na stanovanje,

jaz pa svoji, da hodim k Maistrovi. Seveda sva skrbela za to, da se majki ne seznanita in ne prideta na sled najinemu »učenu«. To nama je šlo dolgo po sreči, saj sva pa tudi opisala Maister mojo, jaz pa njegovo mater povsem drugače, kakor sta bili v resnici. Proti koncu šestega razreda sta se pa vendar spoznali, in sicer slučajno na trgu, ko je branjevka ob navzočnosti Maistrove matere nagovorila mojo mater z družinskim imenom. Da sta naju potem obe dobro »poparili«, ni treba posebej poudarjati. Najini ponosni izleti so postali redkejši, — sicer pa sva se itak kmalu ločila.

Fordova »konservna škatla«.

Dasi mi je Maister zaupal vse, mi povoda, zakaj se je odločil za kadetnico, ni povedal. Zdi se mi, da je hotel svoji materi prihraniti stroške za svoj nadaljnji študij, kajti v domobranski kadetnici je bilo vse brezplačno, celo stroške za vožnjo na Dunaj so povrnili. Na Dunaju Maistra nisem več našel, ko sem prišel tja na vseučilišče. Odšel je bil že k polku. Pač sva se pozneje večkrat sestala v Ljubljani, še bolj pogosto pa v Celovcu, kjer sem služil prostovoljsko leto. Po prevratu je prihajal Maister redno k meni, da sva po Ljubljani svežila spomin na dijaške doživljaje. Kadar je zaropotala »konservna škatla«, kakor smo rekli Fordovemu avtu, pred mojim stanovanjem v poljanski gimnaziji, sem vedel, da prihaja pomoj pobratim general Maister.

Sveti Kolumban in Slovenci

Radivoj Rehar

V »Zürcher Zeitung« je objavil prof. Fritz Blanke te dni listek »Kolumban in Slovenci«, ki zasluži našo širšo pozornost, saj obravnava staro slovensko zgodovino, in ako odštejemo nekaj napak, tako, da moramo biti z objavo zadovoljni. Blanke se ukvarja s tistim pasusom življenjepisa sv. Kolumbana, napisanega l. 640 po mehinu Jonasu, ki govori o misijonarjevi nameri, oditi med Slovane in širiti med njimi krščanstvo. Biograf Jonas je namreč napisal o času bivanja irskega misijonarja sv. Kolumbana v Bregencu ob Bodenskem jezeru sledeče: »Nekaj časa se je Kolumban ukvarjal z mislijo, oditi k Vendom, ki se tudi Slovani imenujejo (Venetorum, qui Sclavi dicuntur) in preganjati med njimi temo nevere z lučjo svetega evangelija. Toda v sanjah se mu je prikazal angel Gospodov in mu na nekem mestu na steni kakor na zemljevidu pokazal ves zemeljski krog: »Glej«, mu je dejal, »kaj vse še čaka na spreobrnjenje!»

Avtor razprave pravi, da je to mesto Kolumbanovega življenjepisa vzbudilo pri vseh došedanjih raziskovalcev začudenje, ker se je zdela vsem misel na pot k Slovanom, ki so se tedaj imenovali skupno tudi še Veneti ali Vendi, nemogoča in neizvedljiva. Tako je Felix Dahn napisal v svoji »Prazgodovini germanskih in romanskih ljudstev«, da bi bila pot od Bodenskega jezera do Slovanov za misijonarja pač predolga. H. Dietze pa pravi v svojem l. 1931. izdanem delu o stari Retiji, da je bil Kolumbanov načrt oditi k daljnim, popolnoma poganskim in od krščanske zahodne kulture tako oddaljenim tedanjim Slovanom naravnost obupen. Oba ta dva nemška zgodovinarja in vsi drugi, ki so se Kolumbanovi nameri čudili, so, kakor Blanke pravilno ugotavlja, mislili pač na Slovane, ki so živeli tedaj na sedanjem ozemlju Češke ter Poljske in severnovzhodne Nemčije. Izrecno je pa izrazil to mnenje J. J. Laux v svoji najnovejši studiji o življenju sv. Kolumbana. V času svetnikovega misionarskega delovanja v Bregencu (611 do 613) pa v zahodni Evropi še nihče ni vedel o severnih Slovanih veliko več ko nič. Očitno je torej, da sv. Kolumban ne misli na te, ampak na alpske Slovane, na Slovence, ki so po odhodu Langobardov (568. leta) prišli na Kranjsko, Koroško, vzhodno Tirolsko, Štajersko, Solnograško ter Avstrijsko. Ob Dravi navzgor so prišli Slovenci do Toplaka (Toblach) v Pustriški dolini na Tirolskem, ob Donavi pa do Kremšmünstra na Gorenjem Avstrijskem, a v posameznih skupinah celo še dosti dalje na zahod. saj se l. 830. omenjajo celo v Bludešu (Bludesch) na Predaljskem. V 90. letih šestega stoletja so v Pustriški dolini usodno

porazili celo močne Bavarce. Šele l. 750. so se po svobodni pogodbi zvezali z Nemci, ki so dobili tako prosto pot za širjenje krščanstva in s tem nemštva med Slovenci. Blanke ugotavlja zato, da je sv. Kolumban mislil pri svojem načrtu pač na te alpske Slovane, ki so bili tedaj oddaljeni od Bregence komaj slabih 200 km.

Do tu so Blankejeva izvajanja popolnoma pravilna in mu moramo biti zanje hvaležni, manj pa je poučen o slovenski sedanjosti, kajti sicer ne bi bil mogel napisati sledečega, za znanstvenika malo čudnega stavka: »Še dandanes žive na Štajerskem, Koroškem in Kranjskem slovenski ostanki, ki se imenujejo Slovenci.« Prof. Blanke pobija dalje tudi mnenje, da bi bili tedanji Slovenci divji in še tako daleč od zahodne kulture, ko so vendar živeli v popolnoma enakih razmerah kakor okoli leta 600. poganski Alemeni ob Bodenskem jezeru, med katerimi je misijonaril Irec sv. Kolumban. Živeli so na ozemlju, kjer so bili še ohranjeni ostanki prejšnje kulture in celo krščanstva ter mejili neposredno na krščansko severno-zahodno Italijo (Furlanska nižina) ter Retijo z milansko nadškofijo. Sosedstvo Slovencev je bilo celo bolj civilizirano in bolj krščansko, kakor sosedsvo germanskih Alemanov.

Prof. Blanke pa gre še dalje in skuša prav na podlagi načrta sv. Kolumbana dokazati, kako velik je bil ta tedanji krščanski misijonar in kako vzvišen nad nemškimi misijonskimi sodobniki. Pokristjanjevanje Germanov in Slovanov je imelo v zgodnjem srednjem veku v prvi vrsti politični namen (kakor ga ima še sedaj

v kolonijah) in je služilo trajnejšemu zavojevanju ljudstev po germanskih vladarjih. Zato se je pričelo vselej šele tedaj, ko je že prej meč opravil svoje delo. Alemeni ob Bodenskem jezeru so bili za časa sv. Kolumbana že podjarmljeni, Slovenci pa še ne. Iz tega sklepa pisec, da je šlo misijonarju res le za vero in ne za politiko. Mimo tega se je pa temeljito razlikoval od tistih nemških misijonarjev, ki so prištevili Slovence med po Bogu zavrženega ljudstva, ki sploh niso določena za krščanstvo. Nemški misijonar sv. Bonifacij je prišel s Slovani in stik na Heskenskem, njih je prišel k Gogom in Magogom, bojnimi trumam Satanovim, katere bo Bog sam uničil (Ezekiel 38 s.) in so zato obsojeni v večno pogubljenje. Za zveličanje določeni so bili po mnenju sv. Bonifacija samo Germani, kar dokazuje, da izvirna miselnost o božjem poslanstvu Nemcev in o manjvrednosti Slovanov že iz tistih davnih časov. Sv. Kolumban torej ni bil takega mnenja, ampak je bil resničen oznanjevalec krščanstva in zato visoko vzvišen nad svojimi nemškimi sodobnimi tovariši.

Razprava prof. Fritza Blankeja popravlja brez naše lastne zasluge v tujem znanstvenem svetu vladajoče nepoznavanje slovenske rane zgodovine in razpršuje za enim samim zamahom vse dosedanje zavedne zmote. Obenem odkriva nam samim, kako ignorantska je tuja znanost, kadar gre za Slovence, ki se učenim gospodom, prav kakor nekoč sv. Bonifaciu, ne zdeli vredni, da bi se potrudili do njih vsaj po lastnih virih.

Gasilci in letošnja suša

Letošnja suša hoče uničiti vse pridele ter je velika nevarnost, da bo nastopil v bolj sončnih predelih Slovenije — glad. V Slov. goricah primanjkuje vode, da morajo na pr. za škropljenje vinske trte voziti vodo cele ure daleč. V neki vasi v Slov. goricah so prišli na posrečeno misel, da lahko pomagajo — vsaj v krajih ob potokih — domači gasilci. Zvečer zaženejo svojo turbinko in zalivajo vrtove, da je kar veselje. Kmetje rade volje plačajo bencin in zadeva je končana do drugega dne, ko spet pridejo, dokler se ne bodo odprle — nebeške zapornice. Žal je pomoč gasilcev udomačenja le v redkih krajih. Drugod imajo lepe turbine in avtomobile, da bi z njimi lahko vozili tudi v oddaljene dele občine. Žalibog so pa funkcionarji tako ozko srčni, da odločno odklanjajo tako pomoč češ, mi smo tu samo za — ogenj... Mi

kmetje pa mislimo, da je gasilska misel tako vzvišena, da bi pomoč morala biti na mestu tudi tam, kjer je v nevarnosti obstoj revnih družin! Prosimo gasilske župe, da glede takih pojavov izdajo enotno stališče in povedo: Ali imajo gasilske vaske čete pravico pomagati ljudstvu tudi ob suši, zlasti za škropljenje vrstov? Pričakujemo, da se bo tolmačenje strinjalo z našim mišljenjem, ki je pač tako, da je cilj humanitarnosti v vsaki pomoči svojemu bližnjemu! Zato naj naši vrli gasilci svoje zaprašene turbine takoj stavijo v pogon, kjer koli treba, da rešijo ljudi pred gladovanjem. Ki letos grožijo zlasti v bližini Maribora. Saj bi s tem posredno koristili tudi mestu, kjer je posrečeno zelenjave že kronično. Vsakega kmetica tarna in toži o grozni suši. Zato: Na pomoč!

-Kmetovalec

Novice

Umora v Šeščah in Medlogu pojasnjena

Zarjivi orožniki aretirali poglavarja razbojniške tolpe A. Grebenška, ki je priznal oba umora

Celje, 12. avgusta 1939.

Končno se je oblasti posrečilo razjasniti roparska umora v Šeščah pri St. Pavlu pri Preboldu in v Medlogu pri Celju, ter številne vlome in tatvine v celjskem okolišju in v Savinjski dolini. V Šeščah sta bila 28. marca na grozovit način umorjena zakonca Janše v Medlogu pa meseca junija zakonca Ocvirk.

Poglarvar te razbojniške tolpe je bil 40-letni Alojz Grebenšek doma iz Kavč pri Velenju, ki sta ga te dni, v planinski koči na Kozjaku aretirala marljiva velenjska orožnika Franc Bezjak in Alojz Muršec.

Na celjski orožniški postaji je zasliševanje nevarnega razbojnika prevzel poveljnik celjske orožniške čete g. major Vindakijevič. Pripravil je Grebenška do tega, da je pod težo dokazov priznal mnoge roparske napade, vlome in tatvine ter končno tudi roparska umora v Šeščah in v Medlogu. V zvezi z Grebenškom so bili aretirani še bratje Ivan, Andrej in Avgust Žgank ter Pavel Arh iz Založ pri Polzeli. Ko je Grebenšek priznal umora v Šeščah in v Medlogu, so ga orožniki najprej peljali v Šešče, nato po še na druge kraje zločinov in končno tudi v Medlog. V Šeščah je pripovedoval, kako je s svojimi tovariši moril 70-letnega Franceta Janšeta in njegovo 78-letno ženo Julijano. Bil je prepričan, da imata doma mnogo denarja, ker sta se šele pred kratkim vrnila iz Amerike. Morilci so našli pri Janšetovih le 4000 din gotovine. Po tem dogodku je zbežal čez mejo v Nemčijo in se potikal nekaj časa po Celovcu, ko pa mu je zmanjkalo denarja, se je vrnil v Jugoslavijo.

Iz Šešč so orožniki peljali Grebenška v Gorenje pri Šmartnem ob Paki, kjer je pripovedoval, kako je izvršil v temni noči roparski napad pri 80-letni posestnici Žolnirjevi. Razburjeno prebivalstvo je hotelo Grebenška linčati, kar pa so orožniki preprečili. Tudi v Šeščah je bilo prebivalstvo silno razburjeno.

Iz Gornjega so orožniki Grebenška peljali v Medlog pri Celju. Na kraju zločina roparskega umora Antona in Rozalije Ocvirk je Grebenšek opisal zločinsko dejanje. Morilci so odnesli okrog 600 din

gotovine in precej zlatnine. Rejenka Ocvirkovih Julčka Jerčičeva se nahaja še v zaporih.

Grebenšek je priznal še druge vlome in tatvine v Savinjski in Saleški dolini. Tako roparski napad na posestnika Martina Tavčarja na Polzeli, Onič Heleno v Gotovljah. V Založah pri Polzeli je vlomil v hišo Vaši Frančiške ter s samokresom izsilil 3500 din. V Plešivcu pri Velenju je 21. julija napadel posestnika Fr.

Zigreta in ga obstrelil s puško v levo nogo ter mu odvzel denar, v Podkraju je napadel posestnika Blagotinska, ga s pištolo ustrelil v nogo in mu vzel denar, v Dobrteši vasi je Mariji Razboršek ukradel 8.800 din. Dvakrat je vlomil v isti vasi v trgovino Matka Blaža in odnesel blaga in denarja za okrog 8000 din, vlomil je tudi v hišo Jožefa Lenha v St. Petru v Sav. dol., kjer je odnesel za okrog 4000 din raznih stvari.

Gasilski kongres v Ljubljani

Vozni red za potovanje udeležencev na gasilski kongres v Ljubljani v ponedeljek 14. avgusta:

Udeleženci proge Maribor—Store potujejo z rednim potniškim vlakom, ki odhaja iz Maribora ob 5.07 in dospe v Ljubljano ob 9.02 ali pa z rednim vlakom, ki odhaja iz Maribora ob 9.16 in dospe v Ljubljano ob 13.22. Udeleženci proge Murska Sobota—Ormož, proge Cakovc—Dol. Lendava in Cakovc—Pragersko naj potujejo iz Murske Sobotice z rednim vlakom ob 5.18, iz Ljutomera ob 6.04, iz Dolnje Lendave pa ob 6.33. Udeleženci proge Dravograd—Meža—Celje potujejo z rednim vlakom iz Dravograda—Meža ob 7.24. Udeleženci s proge Rogatec—Grobela potujejo z rednim vlakom iz Rogateca ob 9.14 ali ob 17.17.

Potovanje udeležencev na gasilski kongres na praznik bo po sledečem voznem redu: Za udeležence s proge Maribor—Zidani most vozi posebni vlak, ki odhaja iz Maribora ob 2.15 zjutraj, iz Poljčan ob 3.02, iz Celja pa ob 3.49 in prihaja v Ljubljano ob 5.40. Ta vlak ima postanek na vseh postajah in postajališčih do Zidanega mosta. Udeleženci s proge Murska Sobota—Ormož potujejo z rednim vlakom, ki odhaja iz Murske Sobotice ob 0.38 in od Ormoža dalje s posebnim vlakom, ki doseže v Ljubljani ob 6. uri. Z istim vlakom potujejo tudi Ptujčani, in sicer iz Ptujja ob 2.50. Iz Dolnje Lendave imajo zvezo s tem vlakom 14. t. m. ob 21.37. Posebni vlak ima postanek na vseh postajah in postajališčih od Cakovca do Pragerskega. Udeleženci s proge Dravograd—Meža—Celje potujejo s posebnim vlakom, ki odhaja iz Dravograda ob 2. iz Gornjega Dolica pa ob 3.05. Tudi ta vlak stoji na vseh postajah.

Povratek udeležencev gasilskega kongresa bo po naslednjem voznem redu 15. avgusta: Udeleženci s proge Pragersko—

Cakovc in Ormož—Murska Sobota potujejo s posebnim vlakom z odhodom iz skladiščnih tirov ob 19.40. Udeleženci Cakovc—Dolnja Lendava potujejo z rednim vlakom z odhodom ob 18.27. Udeleženci s proge Celje—Dravograd potujejo s posebnim vlakom, ki odhaja iz skladiščnih tirov ob 20.10. Udeleženci s proge Zidani most—Maribor odpotujejo iz Ljubljane s posebnim vlakom iz skladiščnih tirov ob 20.25.

Gasilska razstava bo letos na I. drž. realni gimnaziji v Vegovi ul. in bo prekašala po znamenitosti in po obsegu vse dosedanje gasilske razstave. Vstop je prost za vse, ki se izkažejo s kongresno knjižico in z znakom.

Kongresno knjižica z znakom je za vsakega udeleženca gasilskega kongresa neobhodno potrebna, ker daje v zvezi s člansko (četno) legitimacijo pravico do četrtinske voznine na železnici in še nekatere ugodnosti ter prost vstop k vsem prireditvam gasilskega kongresa razen na prireditvi ognjemeta na Stadionu. Za ognjemet je treba kupiti posebno vstopnico.

Vsi gasilski praperi, ki bodo v ponedeljek 14. avgusta v Ljubljani morajo biti najkasneje ob 4. pop. na igrišču SK Ljubljana (nasproti Stadionu).

Počastitev spomina rajnkil gasilcev. Ob priliki gasilskega kongresa v Ljubljani se bo dne 13. t. m. ob 9. uri brala v cerkvi sv. Florijana sv. maša za umrle gasilce. Vsem župskim upravam odredimo, da pošljejo k sv. maši zadušnici vsaj po enega zastopnika.

o Dvonožni lisjaki so včeraj ponoči obiskali posestnika Meška Franca v Jurrovcih pri Murski Soboti in mu odnesli 20 koshi.

o Zagonetni požar v Lešah pri Prevaljah. V četrtek zjutraj je pričela goreti veranda gostilničarja Pavla Čopa na Lešah pri Prevaljah. Ogenj, ki se je razširil tudi v notranjost, je napravil slovenskemu gostilničarju okoli 20.000 dinarjev škode. Zatrjuje se, da je bil požar podtaknjen.

Celje

c. Smrtna kosa. V javni bolnišnici v Celju je umrla žena kočarja, Antonija Mestinska iz Bezgovice pri Zibiki. — V Laškem je umrl vojaški referent pri sreskem načelstvu v Laškem, narednik-vodnik Franc Fabjančič.

c. Delo dobijo pri borzi dela 9 delavcev, 4 hlapci, 6 kmečkih dekel, 12 služkinj, 10 kuharic, 1 sobarica, 1 gospodinja in 1 postrežnica.

c. Vodovod gradijo na Miklavžev hrib do Westenovega posestva. Pod Miklavževovo cerkvico bo napravljena javna pipa, da bo voda vsakomur dostopna.

c. Zdravniško dežurno službo za člane OUZD ima v nedeljo, 13. t. m. zdravnik dr. Podpečan na Mariborski cesti 15a.

Nj. Vel. kralj Peter II. na Triglavu

Mladi kralj Peter II. je navdušen planinec. Pred dnevi se je s svojimi šolskimi tovariši povzpela na Grintavec, ki je najvišji vrh Kamniških planin. V sredo pa je naskočil Triglav. S spremstvom in šolskimi prijatelji se je kralj odpeljal z Bleda v Mojstrano, nadaljeval pot peš mimo slikovitega slapa Peričnika do Aljaževega doma v Vratih. Po kosilu in krajšem odpočitku je kralj Peter II. nadaljeval pot na Triglav po težji Tominskovi poti. Prenočil je na Kredarici ter druge-

32. Zagrebački zbor

mednarodni splošni veliki sejem vzorcev in televizijska razstava

26. VIII. do 4. IX. 1939

Na železnicah brezplačni povratek, na jadranskih parobrodih višji razred za ceno nižjega, na letalih 10% od 21. VIII. do 9. IX.

c. Nočno lekarniško službo ima od 12. do 18. avgusta lekarna »Pri Orlu« na Gl. trgu.

c. Avtomobil je povozil sinoči v Gosposki ulici v Celju 40letno služkinjo Marijo Kovačičevo iz Celja. Dobila je hude poškodbe po glavi, levi roki in hrbtu. Avtomobilist je ponesrečenko takoj naložil na svoj avto in jo odpeljal v celjsko bolnišnico.

c. Suša je tudi v celjskem okraju postala skoro že katastrofalna. Že nad en mesec dni ni bilo poštenega dežja. Krompir bo po Savinjski dolini slabo obrodil in ga bo malo, vsled česar je pričakovati, da bo drag. To se opaža že na celjskem trgu. Koruza je tudi močno zaostala v rasti, otave ne bo mnogo. Sadržje vladne vlage tudi ne napreduje v rasti in močno pada z dreves. Sadna letina bo le srednja. Hmelja bo za eno tretjino manj od lani, pridelek bo kakovosten in je pričakovati dobrih cen. Poletna jabolka se pri nas plačujejo po 1.50 din za kilogram in jih je bilo več vagonov že odpremljenih v Nemčijo.

c. Sokolsko društvo v Vitanju ima jutri, v nedeljo popoldne, svoj javni nastop.

c. Iz šolske službe. Gosp. Janko Kramer, upravitelj II. drž. deške narodne šole v Celju, je upokojen.

c. Splošna gradbena zadruga v Celju posluje tudi po smrti njenega dosedanjega poslovođe g. Franjo Jošta dalje. Poslovođstvene posle je prevzel g. Alojz Kronovšek in se pisarna nahaja na Glavnem trgu št. 6 v drugem nadstropju. Tam naj zadržniki vršijo svoja plačila, tja naj se obračajo tudi v vseh ostalih zadevah.

c. Gasilska četa Celje si je nabavila nov moderni gasilski avto znamke »Mercedes«. Avtomobil so danes pripeljali v Celje.

Ptuj

p. Dijaki priredijo v nedeljo, 13. avgusta, pri Sv. Marjeti niže Ptujja Finžgarjevo igro »Veriga«. Igralo se bo za šolo. Začetek ob 3. uri popoldne.

p. Napisno ploščo so zamenjali na znamenju sredi Minoritskega trga. Prejšnjo z nemškimi napisom so prenesli v muzej, kamor spada, na njeno mesto pa so vzdali ploščo s slovenskim napisom.

p. Na starem mestnem stolpu v parku stoji že smrečica, ker so popravila v glavnem končana. Zadnje dni so popravili streho. Upati je, da bo vinarski muzej, ki bo vinorodni ptujski okolici v največjo korist, kmalu postal dejstvo.

p. Zadnje čase postopajo po ptujski okolici, zlasti med Sv. Lovrencem na Dr. p. in St. Janžem, nekaki agenti, ki obljublajo in slikajo ljudem deveta nebesa v neki sosednji državi in jih izvabljajo tja na delo. Precej jih je že nasedlo. Nazaj pa pišejo obupna pisma. Orožništvu priporočamo, da pazi na te agente in obvaruje tako naše neizkušene mlade ljudi slabih posledic.

p. Zvočni kino Ptuj vrti danes, v soboto, ob pol 21. uri in v nedeljo, 13. avg. ob pol 19. in pol 21. uri film »Povratek pred zoro«. V glavni vlogi Danielle Darrieux.

Za izboljšanje železniškega prometa

Nedavno se je končala na ljubljanski železniški direkciji anketa, na kateri so razpravljali o izboljšanju železniškega prometa v Sloveniji. Poudarjali so zlasti izpopolnitev železniških zvez s planinskimi postojankami, kar bi še bolj poživilo tujski promet. Zanimive in važne predloge je iznesel tudi zastopnik mari-

borske Tujskoprometne zveze g. Hugo Weiss, ki je trdil, da potrebuje Maribor hitrejšo dnevno in nočno zvezo z Ljubljano. Bzovlaki naj bi se zaradi pohorskih postojank ustavljali tudi v Slovenski Bistrici. Obravnaval je tudi prilike na koroški in prekmurski progi, kjer je še mnogo nedostatkov.

o V Laškem je umrl 51 letni vojaški referent na okrajnem načelstvu Franc Fabjančič, ki je bil pri prebivalstvu zelo priljubljen.

o Vlom v vinsko klet. Neznani vlomilci so vlomili v klet posestnika Antona Vlašiča iz Stanetinc pri Sv. Križu v Slov. goricah. Odnesli so mu sod z 200 l vina in okrog 40 l žganja. Vlašič je tatvino prijavil žandarmeriji.

o Sokolsko društvo Muta-Vuzenica bo na praznik 15. t. m. vprizorilo na letnem telovadišču ljudsko igro »Mlinarjev Janec«. Pričetek igre na prostem bo ob 16. uri.

o 750 litrov vina so ukradli neznani vlomilci, ki so vdrli v vinsko klet posestnika kapetana Toša pri Sv. Antonu v Slov. goricah.

o Otroci zažgali domačijo! Medtem ko so bili domači na njeni, so otroci posestnika Vračič Viktorja v Petrijancih zažgali gospodarsko poslopje, ki je pogorelo do tal. Poleg tega je pogorelo več voz sena in slame ter vse poljsko orodje. Vračič ima okrog 70.000 din škode.

o Fantovski pretep. Iz vinotoča vračajoči se fantje so se med sabo sprli in začeli klofutati. Zabliskali so se noži in koli! Na bojišču je obležal v mlaki krvi posestniški sin Ivan Mirkaič iz Pušene pri Veliki Nedelji.

Ne pozabi naročnine!

Prekmurski drobiž

15-letnica SK Mure bo proslavljena v nedeljo, 13. t. m., v zvezi s to proslavo je tudi več sportnih prireditev. Dopoldne bo na igrišču SK Mure teniško tekmovanje (SK Mura in plavalci iz Ljutomera in Ormoža). Ob 15. uri prijateljska nogometna tekma reprezentance Prlekije in Murine rezerve. Ob 17. uri bo prijateljska nogometna tekma SK Ljubljana (liga):SK Mura. Po tekmi bo na stadionu SK Mure velika ljudska veselica.

Smrt. Pred dnevi je umrl Franc Lanšček, trgovec, posestnik in bivši občinski funkcionar. Njegovega pogreba se je udeležilo veliko število ljudi, gasilci, Sokoli itd. Ob grobu sta se poslovila od njega industrijalec g. Benko v imenu gasilstva in župan g. Hartner v imenu občinskega odbora. Pokojni je bil 61 let star.

o Pri Veliki Nedelji pristalo mariborsko jadralno letalo. Blizu Sv. Lenarta pri Veliki Nedelji je pristalo jadralno letalo, ki ga je vodil mariborski letalec in udeleženec tekmovanja g. Škofič. Letalo so s tovornim avtomobilom spravili nazaj v Maribor.

o Iz letala denar za reveže. Nek plemeniti letalec je blizu St. Jerneja na Dolnjem vrhel iz letala zavitek z 200 din z dostavkom, da je to za reveže.

Maribor

O žabjem jeziku na Mariborskem tednu

Iz Župančičevih mladinskih pesmi in iz lastnega poslušanja žabjih vokalnih koncertov po naših mlakah vemo, da žabe regajo in kvakajo; da bi pa imele svoj jezik, tega še nismo slišali in tudi ne čitali. Toda razvoj velesojmov, tednov in raznih razstav nas je obogatil celo z žabjim jezikom. Ako mi kdo tega ne more verjeti, naj gre na razstavne in veselilne prostore MT in naj stopi na »senzacionalno razstavo 1000 komadov žab«. Nad vsako skupino žab, ki ponazarjajo kako opravilo ali dogodek iz človeškega življenja, stoji napis, ki pojasnjuje prizor. Ti napisi so sestavljeni v tako posiljenem in oskrunjenem slovenskem jeziku, da pomilujemo obiskovalce žab, kako morejo sploh kaj takega prenesti.

Napisi govore včasih v zagrebški hrvaščini, včasih regajo v neki jugoslovensčini (zidarji zidaju hišo), večidel pa kvakajo v jeziku, ki mu pravega imena ne vem. Lastnik mi je zatrjeval, da je to slovenski jezik, ki ga je na papir narisal neki ljubljanski obrtnik; meni se zdi da je nekam žabji. Samo glejte:

Zatečeni in z verigami zvezani prepeļjani v zapore.

En nogometaš je padel, drugi mesto da ga digne pada čez njega.

Dva sta od gostilničarja z ного ven vržena.

Fantje igra podoknico, ali oče dekleta jih z sekuro pred hišo čaka.

Gospodična po kopelji se solniča ter bode nadgovarana po fantih.

Vsi ti primeri so resnični. Toda tudi na drugih oddelkih jezik ni brez hib, celo gledališki ne. Astroboritolog ti ponuja

tiskovino v čudoviti karlovški spakodranščini. Tako se vrsti slika za sliko. Človeku se gabi in gnusi. Takí razstavni oddelki so res »poučni za vsakogar«, prosvetni pa vsaj glede jezika odločno ne.

Naš knjižni jezik je urejen in tudi trgovski se lepo razvija. Naši trgovci in obrtniki se trudijo in si prizadevajo, da se v pisanju in reklamí lepo in pravilno izražajo. Ti podjetniki so na svojem mestu možje, ki res skrbje za kulturo svoje panoge in naroda. Vse drugače pa je pri tistih panogah, ki jim gre le za »kšeft«. Ti vlečejo skromne dinarčke iz slovenskih suhih žepov za prazno stvar. Njih govorenje je pogosto tujerodno, kadar pa se silijo po naše, tedaj ga tako lomijo, da njih kričanje žali slehernega Slovenca. Svoje reklamne napise in plakate imajo napisane v taki škandalozni slo-

vensčini, da se človeku vrtil pred očmi. Čudim se, da more slovensko ljudstvo vso to tujo »kšeftarsko« navlako prenašati. Ne razumem, da je mogla uprava MT, v kateri vendarle sede sinovi slovenskih mater, uvrstiti take stvari v »veliko gospodarsko in kulturno revijo MT« in dovoliti, da se namestijo taki škandalozni napisi. Naša narodna zavest in ponos ne dopušča takega skrunjenja in sramotjenja materinščine; tako bočenanje obsojamo in bomo zoper slične izrodke vselej nastopili in poskrbeli, da se javnosti pojasnijo. Žabe se baje preselijo na ljubljanski velesojem. Radovedni smo, ali bodo tudi tam kaj takega dopustili. Skrajni čas je, da dobi vsaka javna prireditev, tudi MT, strokovno nadzorstvo za pravilno uporabo slovenščine na plakatih in napisih.

Prof. Stanko Bunc

Najlepša izložbena okna

Ocenjevalna komisija obstoječa iz gg. inž. arh. Černigoja, ravnatelja »Putnika« Looša ter društvenih odbornikov gg. Anderla in Ambrožiča, je na podlagi tekmovalnih pogojev prisodila prvo nagrado tvrdki V. Weixl in sinova, drugo nagrado pa tvrdki Pinter & Lenard. Komisija je nadalje nagradila še tvrdke Josip Šraj, Drago Roglič, »Bata« d. d. in Anton Macun. Slednje štiri je komisija ocenila približno enako, vsled česar je tudi nagrade združila in porazdelila na enake nagradne zneske.

Med najlepšimi izložbami je bila izložba tvrdke Franjo Majer na Glavnem trgu, ni pa mogla komisija iste vzeti pri oceni v poštev, ker glasom tekmovalnih pogo-

jev ni bila pravočasno gotova. Ravno tako ni prišla pri oceni v poštev tudi zelo lepa izložba tvrdke Dolček & Marini v Gosposki ulici, iz istih razlogov.

Poudariti bi bilo, da se je opazilo v splošnem popuščanje v smiselnem aranžiranju izložbenih oken. Pred leti, ko je Slovensko trgovsko društvo prirejalo aranžerske tečaje, je bila tozadevno večja aktivnost in so tekmovalnja bila tudi uspešnejša. Zato apeliramo na vso mariborsko pozornost in zanimanja, da zainteresira trgovstvo, da posveti temu vprašanju več in pošilja svoje nastavljenca na tečaje, ki jih Slovensko trgovsko društvo prireja v svrhu spopolnjevanja v trgovski stroki.

Tujsko-prometna razstava

Mariborska Tujskoprometna zveza prireja na vsakoletnem Mariborskem tednu tujskoprometno razstavo, za katero kažejo obiskovalci tudi letos veliko zanimanje. V lepo okrašeni sobi je okusno razporejen ves bogati propagacijski material, ki pomaga zbužati in povečati zanimanje za lepe kraje v mariborskem območju. Številne prekrasne fotografije

idiličnih letovišč, romantičnih gorskih kotičkov in planin, so predmet splošnega zanimanja na tej razstavi. Grafikoni ponazarjajo razvoj tujskega prometa, ki je uspešen in zadovoljiv. Pri tej priliki je treba pohvalno omeniti tukajšnjo Tujskoprometno zvezo z vodstvom in uradništvom, ki vse svoje sile stavi v prospeh našega tujskega prometa, -ig.

Letno gledališče Sokola Ruše vprizori v nedeljo, 13. avgusta, ob 15. uri kmetsko komedijo v štirih dejanjih »VODA S PLANINE« od Plaoviča in Djokovića! Nacionalni Maribor v Ruše!

TEATER »TOTEGA LISTA«. Za zaključek Mariborskega tedna priredi veseli-teater »Totega lista« danes in jutri dve predstavi. Prva predstava bo ob pol 19. uri, druga ob pol 21. uri. Nov program z dvema senzacijama: »Začarana soba« in sijajnim novim žurnalom.

V spomin na Mariborski teden

Barometer zastonj! Dobi vsak čitatelj našega lista. Krasno izdelan, zanesljiv, velikost 13 krat 16 cm, proti povračilu stroškov din ... v znakmah pošlje: BAROMETR, Ljubljana I, poštni predal 18

RAFIJSKA INDUSTRIJA NA MARI-BORSKEM TEDNU Mnogo pozornosti zbuja na trgovski razstavi tudi razstava izdelkov domače rafijske industrije, ki jo vodi gosp. Jurij Hosner iz Cvetlične ulice 18. Gospodinj so mnogo povpraševale in kupovale nakupovalne torbice iz rafije, kopalne torbice, otroške in damske torbice. Vsi izdelki so lični in zelo trpežni a kar je glavno cena je sorazmerno z delom, ki ga zahteva izdelek iz rafije, precej nizka. Rafijska industrija je za Maribor nekaj novega, zato pa je zanimanje tem večje.

m Nenadna smrt mlade učiteljice iz Maribora. V Sisku je v bolnišnici umrla za legarjem mlada učiteljica gospa Nija Cesarjeva iz znane Fermove rodbine v Radvanju. Kmalu po poroki se je okužila z legarjem in podlegla.

m Zdravniško dežurno službo za nujno pomoč v nedeljo 13. avgusta vrši zdravnik OUZD g. Dr. Wankmüller Alfons, Maribor, Frančiškanska ul. 8 III.

POHIŠTVO, spalne sobe, kuhinjske opreme, in vse tapeta ške izde ke najceneje pri OBNOVA, F. NOVAK, jurčičeva ul. ca 6

m V frančiškanski cerkvi sta se včeraj poročila g. Jože Matkovič priv. uradnik in gđc. Pepca Peterauer, učiteljica pri Sv. Bolfenku pri Središču.

m Danes se poročita v frančiškanski cerkvi ob 7. zvečer g. Drago Domaničko mornariški poročnik in gđc. Leja Kreft, hčerka uglednega posestnika in vinogradnika ter mariborskega meščana g. Ivana Krefta.

m Dan delavske mladine v Studencih. Danes zvečer bo v Sokolskem domu v Studencih akademija delavske mladine. Na sporedu so recitacije, igrokazi, govornilni zbori in pevske točke. Prireditev se bo začela ob 20. (8.) uri. — V nedeljo pa priredi mladina popoldanski izlet v naravo. Zbirališče bo na Kralja Petra trgu ob pol 2. uri.

m Številni obiskovalci Mariborskega tedna so vsak dan v Lisjakovi restavraciji zelo dobre volje, ker so odlično postreženi. Pri šotoru in pri mizah je vedno velik dirindaj.

m Putnikov avtobus na konjske dirke. Na praznik dne 15. t. m. bo ob 13. uri peljal Putnikov avtobus na konjske dirke v Ljutomer Prijave sprejema Putnik Maribor.

m Sokol I. Maribor. Priprave za svečano razvite društvenega in narodniškega prapora so v teku. Proslava 10-letne-

ga plodonosnega dela v V. okraju bo neodložljivo 8. septembra, v slučaju slabega vremena 10. sept. Prosimo bratska društva, da ta dneva upoštevajo, ter pričakujemo veliko udeležbo! Bratje in sestre, 8. septembra naj velja: vsi v zbor k Sokolu I. v magdalenski okraj! Zdravo! Uprava.

m Veliko zbirko metuljev bo kupil mariborski muzej od upokojenega kapetana g. Novaka, ki je razstavljal na Mariborskem tednu. Največja zbirka z razstave bo za naš muzej gotovo privlačna atrakcija.

m Jutri zaključek Mariborskega tedna. Z ozirom na govornice, da bo letošnji Mariborski teden podaljšan čez praznik, smo obveščeni, da se bo prireditev jutri zaključila.

Fotoamaterji! kopije in povečave, prvovrstna izdelava, na hitreje in na ceneje pri Ivan Pečar, Maribor, Gosposka ulica 11

m Okoli 70.000 obiskovalcev si je doslej ogledalo prireditev Mariborskega tedna. Vse razstave imajo rekorden obisk ki ga lepo vreme še povečuje.

m Slepjarji s preprogami. Mariborska policija je zaradi sleparij v Celju in M. Soboti postala pozorna na prodajalce preprog na Mariborskem tednu. Aretirala je dva prodajalca, ki sta v Celju oškodovala več strank za težke tisočake.

m Čudno, toda resnično. Naš naročnik iz Kamnice nam piše, da je pri nekem gradbenem komisijskem ogledu imela uradna oseba glavno besedo v nemškem jeziku. Slovenski graditelj bi bil skoraj primoran poiskati si tolmača. Takšne stvari bi se pri nas pač ne smele dopuščati.

m Kolo je nekdo ukradel delavcu Francu. Novaku s Teznega izpred poslopja OUZD. Ukradeno kolo je znarke »Nero« in je brez evidenčne številke, ker je bilo še popolnoma novo.

m Napad v temni ulici. Ponoči je nekdo napadel 19-letno šiviljo Marijo Hecvo, ko se je vračala z Mariborskega tedna. V neki temni ulici ji je neznanec hotel strgati ročno torbico, kar pa se lo-povolj zaradi ljudi ni posrečilo. Zadeva je prijavljena.

m Obesil se je. Pastirji so v gozdu blizu Marije Snežne našli neznanega obeščenca. Samomorilec je okoli 40 let star. Ker ni imel pri sebi nobenih listin, je obupa-pančeva identiteta neznan.

RADIO amaterji! kupujte z zaupanjem naterije »SUNCE« ker so trane in zanesljive. Izdeluje: I. IVKOVIC, Zagreb Vodnikova ulica 4

TEŽAK KARAMBOL PRED KAVARNO JADRAN

Sinoči okrog pol sedme ure je zavozil v mestni avtobus s kolesom 27-letni trgovski pomočnik Mihael Pogorelnik iz Maribora. Do nesreče je prišlo zaradi tega, ker kolesar ni opazil prihajajočega avtobusa zaradi škropilnega voza. Kolesar si je pri trčenju zlomil roko in nogoniškišin Ivan Mirkovič iz Pušenc pri Vnesreče je pripeljal takoj rešilni voz, ki je odpeljal poškodovanega Pogorelnika v bolnišnico. K sreči je bil mestni šofer Kranjc še toliko prisoten, da je v trenutku ustavil avto ter tako preprečil nesrečo, ki bi lahko imela še hujše posledice.

m Pobreški junaki noža. Na cesti na Pobrežju so se stegli pred nekó gostilnifantje. Med prerekanjem je 18-letni delavec s Pobrežja Adolf Kranjc večkrat zabodel v vrat 24-letnega šoferja Francu Toplaka s Pobrežja. Poškodoval pa ga je z nožem tudi po rokah. Nevarno ranjenega šoferja so prepeljali v bolnišnico. Za ranjencem pa je prišel v bolnišnicotudi napadalec Kranjc, ki so ga fantje nabili s koli zaradi tega, ker je napadel nožem Toplaka.

* Gambrinova dvorana, danes v soboto 12. avgusta velik vrtni koncert. Schönherrijeva kapela, pod osebnim vodstvom g. kapelnika Maksa Schönherrja. Začetek ob 8/8. zvečer.

* Bogata izbira izletov Putnik-a Maribor z luksuznimi avtokari: 5. avgusta: Ljutomer (jugosl. kasaški derfy) din 50. 20. avgusta: Okoli Pohorja din 65. 2. do 3. septembra: Mariazell din 200. 6. do 8. septembra: Trst 250. 17. do 19. septembra: Dunaj (jesenski velesojem) din ... Prijavite se takoj pri Putniku M. Celje-Ptuj.

* Pozo! Izlet v Sv. Lovrenc na Dravopolju, ki ga priredijo Lovrenčani; sodobnejev pev. društvo »Krilato kolo« in Zgodba. Prijatelji vabljeni! Odhod ob 8.35.

* Letalski dan na Teznu v nedeljo dne 13. VIII. ob 15.30. Vožnja publike. Vstopnina din 2. Avtobusi vozijo z Glavnega trga.

* Vinotoč Jan za Kalvarijo odprt.

* Gostilna Grič-Mariborski teden, nova pošiljatev izbornega burgundca po 14 din. Prvovrstna kuhinja.

* Zlato po zvlšani cení kupuje J. Janko, urar - draguljar Maribor, Jurčičeva ul. 8.

* Mariborski teden. Domače pečeno z novim kislim zeljem. Topla in mrazostavracija »Union« Lojze Lisjak.

* Kongrese, tabore, sejme itd. obiskujte, toda preje potrosite v svoje čevlje en prašek SANOPED, ker Vas sicer pečejo noge in čutite močno utrujenost. Glavna zaloga: drogerija Jančigaj, Ljubljana, Krekov trg.

* Kurja očesa in otišanci se ne tvorijo, ako uporabljate za nego nog SANOPED. Glavna zaloga drogerija Jančigaj, Ljubljana, Krekov trg.

* Zobozdravni dr. Sedaj ordinira zopet od 14. avgusta.

* Sokol Rače obhaja 10-letnico. Telo-vadni nastop in razvite društvenega prapora dne 13. VIII. ob 15. uri. Vabi odbor.

* Koncert »Jadrana« iz Maribora bo v nedeljo 20. VIII. ob 20. uri v zdraviliški dvorani.

Nočna lekarniška služba (od 12. do vključno 18. t. m.): Lekarna pri Sv. Ar-lahu, Glavni trg 20, tel. 20.05. Magdalenska lekarna, Kralja Petra trg 3, tel. 22-70.

Kino * Esplanade kino. »Car Bohema«, Mar-ta Eggerth, Jan Kiepara, Romanovsky Theo Lingen, Paul Kemp.

* Grajski kino. Od sobote dalje veliki Warner Bros film Krvavi kapetan. Capitán Blood. Velefilm z Erol Flynnom v glavni vlogi. Naš prihodnji spored »Pa-Steur« rešitelj človeštva.

* Kino Union. Do vključno ponedeljka »V smrti nevarnosti«. Kot dodatek Mify-miška.

Ženski kotiček

Sodobna kuhinja — slika gospodinje

O pohištvo v današnji kuhinji ne moremo mnogo govoriti, ker ga je zelo malo. Velika omara in prostorna miza, ki je ob enem umivalnik, popolnoma zadostujeta. Glavna stvar v kuhinji je ves kuhalni pribor, ki naj vsestransko odgovarja današnji nagli in praktični dobi, katera stremi za tem, da se pri vsakem delu porabi čim manj časa.

Čim več in čim lepše kuhinjske posode ima gospodinja, s tem večjim veseljem stopa v svojo delavnico. Nekoč je bila posoda jako skromna, razne v kuhinji služile priprave pa tako neznatne po številu, da je res pomagala gospodinji pri kuhi le njena lastna iznajdljivost. Danes najdemo v kompletu opremljeni kuhinji vse, kar si le moremo misliti kot dobrodošlo ob različnih prilikah. Ves kuhinjski pribor je izdelan tako, da nam v praktičnem oziru nudijo vso udobnost, očesu pa prijetno sliko. Sveda, če bi hoteli dandanes kuhinjo imeti mah vsestransko opremiti, bi potrebovali precejšnjo vsoto denarja, s katero pa vsaka gospodinja ne razpolaga. Ni pa radi tega treba izgubiti dobre volje, saj počasi se tudi daleč pride. Radi pomanj-

kanja potrpljenja in dobre volje si mnoge gospodinje v želji, da bi takoj vse imele, nakupijo neko ceno ropotijo, ki je že v nekaj mesecih potrta, pokvarjena, zarjavljena in obrdnjena. Denar je zavržen, kuhinja pa zopet prazna, oziroma polna neuporabne navlake. Tako ne smemo postopati, če hočemo in moramo varčevati, a imamo željo po lepi kuhinji. Saj ne rabimo vsega naenkrat, ker tudi skuhati ne moremo naenkrat vsega tega, kar se skuhati da. Kupimo raje vsak mesec samo par komadov posode in drugega kuhinjskega pribora, a teh par komadov naj bo res lepih, trpežnih in dobro uporabljivih. Tako delamo mesec za mesecem in kmalu bo kuhinja polna res dobre robe. Kupujemo posodo pri trgovcu, ki ima stalno veliko zalogo iste robe, da lahko vedno dokupimo to, kar še rabimo v isti barvi in obliki. Ko je nakupljena vsa posoda, ki se najčesteje rabi, pridejo na vrsto razni strojčki in one stvari, ki se le bolj redko rabijo.

Lepa urejena kuhinja je veselje in ponos gospodinje, za druge ljudi pa njena slika.

ker bi se sicer maslo ponovno navzelo duha in okusa po žarkem.

Kuhinja

Paradižnikova juha. Skuhaj v treh litrih slane vode tri četrt kg paradižnikov in par klinčkov. Posebej v kozici sprži z dvema žlicama masti na koleščke zrezano čebulo, pol korena in koreninico peteršilja, potresi s tremi žlicami moke, malo mešaj, da se tudi ta malo prepraži; zdaj zalij s paradižnikovo vodo, premešaj in vlij vse k paradižnikom. Ko še nekoliko časa skupaj vre, pa preceđi v drug lonec in zakuhaj vanj eno osminko litra izbranega riža, kjer naj vre še pol ure in juha je gotova.

Zelenjavna juha — postna. Osnaži ter zreži na kolesca pol korena, pol zelene, koreninico peteršilja, storček ohrovia, dodeni tudi pol lističa lorberja, nekoliko muškatoevega cveta in nekaj zrnc celega popra. To deni kuhat v tri litre vrele in primerno slane vode ter pusti vreti pol do eno uro. Potem preceđi ter rabi za zalivanje postnih juh ali zakuhaj malo riža in daj na mizo za postne dni.

Svinjsko meso z rižem in mladim fižolom. Zreži četrt kg svinjskega mesa na manjše kosce; pokriži s par žlicami vode pari kake pol ure. Ko se vsa voda pokuha, prideni žlico masti in malo zrezane čebule. Ko se prav malo zarumeni, dodaj pol skodelice riža, premešaj in praži nekaj časa, nakar dolij juhe ali gorke vode. Ko je par minut vrelo, primešaj posebej kuhane mladega fižola v stročju, zrezane na manjše poševne kosce. Premešaj narahlo in kuhaj še 10 minut. Lahko izboljšaš še z žlico paradižnikove mezge.

Pečen sulec s smetano. Osnaženega sulca prereži spodaj in poberi iz njega drob. Potem mu potegni s hrbita kožo, ga nasoli in pretakni z beljakom tudi kuhanih jajc in sardelami. Peči ga kakor drugo pečenko. Pri pečenju ga polivaj z maslom; ko nekoliko zarumeni, odlij malo masla in ga še polij s kisló smetano, da se tudi v njej malo popeče. S to omako ga polij, preden ga daš na mizo.

Navadno pečena ščuka. Podrgni osnaženo ribo s soljo in jo pusti ležati vsaj pol ure, da se razsoli. Potem jo pomazi z limonovim sokom in jo daj v peč. Pri tem jo polivaj s presnim maslom. Malo prej, kot jo daš na mizo, prilij malo vode in kavno žličico magijeve dišave.

Pivna juha. Daj v 2 in pol litra piva par klinčkov, nekaj cimeta, limonine lupine in košček sladkorja ter kuhaj 1/4 ure. Potem preceđi ter pusti stati na vročem. V loncu raztepi 3 rumenjake, 3 žlice sladkorja in 1/4 sladke smetane. Prilivaj med žvrkljanjem toliko časa pivo, da je penasto ter daj z opečenimi žemljami na mizo. Lahko je juha tudi brez smetane.

Kraljeve rezine. Mešaj 4 rumenjake in 8 dkg sladkorja z limonovo lupino, da dobro naraste. Primešaj še 8 dkg drobnó zrezanih mandeljnov, 3 dkg moke in rahlo primešaj sneg štirih beljakov. To testo namaži na pločvino ter ga deni peč. Pečeno razreži na prst dolge in dva prsta široke rezine ter jih oblij z limonovim ledom.

Mrzla maslena omaka. Deni v skledo 2 žlici presnega masla ter ga mešaj, da postane rahlo in belo (pa ne raztopljeno). Prideni mu potem med vednim mešanjem 3 skozi sito pretlačene rumenjake trdo kuhanih jajc, 2 surova rumenjaka, malo fino stolčnega belega popra; potem prideni žlico kaper, katere z dvema osnaženima sardelama drobnó sesekaj, ter pretlači skozi sito. Potem pa med vednim mešanjem prav počasi prilivaj 1/2 l finega namiznega olja in par žlic pehtranovega kisa. Ko je omaka gosta in gladka, je gotova. S to omako lahko obliješ mrzle ribe, ponarejeno tunino, sploh vsako mrzlo meso. Lahko jo pa daš tudi posebej v skledici poleg rib ali mesa na mizo.

Zabeljena polenovka. Daj kuhati peteršilja, korenja, malo čukule in česna; potem odstrani polenovki hrbtnico, ki navadno slabo diši. Polenovko daj kuhat, osoli jo in pusti, da zavre, odceđi, odstrani koščice in kožo od mesa, potrosi s kruhom, narezi čebule na tanke rezine, vrzi v razbeljeno maslo, da zarumeni, zabeli ribo ter daj s primerno prikuho na mizo.

Cokoladni obročki in piškoti. Obrisi, potem še zreži in stolci 12 dkg mandeljnov z 2 beljakoma. Deni mandelje v skledo, dodaj še en beljak, 22 dkg sladkorja z vaniljo in 2 dkg ogrete čokolade. Vse to mešaj četrt ure. Nato deni testo v brizgalnico s cevko ter naredi na z voskom pomazano pločvino majhne obročke, srčke, piškote ali še kako drugo obliko. Peči v ohlajeni pečici.

Orehov štrukelj, kuhan. Napravi vlečno testo iz obilnega pol l moke, 1 jajca, koščka presnega masla in pičle 1/8 l mlačne vode ter ga pusti, da počiva. Medtem vmešaj 7 dkg presnega masla, 2 rumenjaka in 1/4 l smetane. K temu primešaj trd sneg 2 beljakov, 2 žlici drobtin, 1/4 l drobnó zrezanih orehov, malo stolčenih klinčkov, cimeta in limonove lupine. Zdaj testo razvleči, ga pomazi z nadevom, rahlo zavij ter kuhaj v prtiču zavitega v slani vodi. Kuhanega razreži in zabeli s presnim maslom.

Praktični nasveti

Madeže od pečalnega voska odpaviš, če odpraskaš najprej kolikor mogoče pečatni vosk in potem zbriseš madež s flanelasto cunjico, namočeno v močnem špirtu.

Madeži od likerjev se dajo iz raznega blaga obrisati s cunjjo, ki smo jo namočili v bencinu, ali pa če pomočimo madež z razredčenim špirtom in zbriseemo s čisto vodo.

Madeži od trave. Madeže od trave lahko izperemo iz vsakega blaga z vodo, kateri smo dodali nekoliko amoniaka. Potem še madež z vodo in z milom operemo. Če ostane še kaka sled po madežu, je treba blago dobro oprati z vrelo vodo ali pa zakaditi z žveplenim dimom in potem z mrzlo vodo oprati.

Potni madeži. Potne madeže izperemo iz svilnatega, pavlnatega ali pa volnena blaga z zmesjo enega dela amoniaka, dveh delov špirta in treh delov žveplenega etra. S to zmesjo moramo madeže previdno zbrisati. — Iz slamnóv osnažimo potne madeže, če jih namažemo s terpentinovim oljem, ki ga pustimo nekaj časa na madež učinkovati. Potem izperemo madež z vodo in z milom.

Suho čiščenje bele volnene obleke z mavcem. Položi obleko na snažno mizo, potresi jo z mavčnim prahom in zdrgni mavec z mehko ruto po obleki, nato jo zbrisi še s čisto ruto, sprši in skrti. Tudi bele čipke lahko osnažiš z mavcem, če jih položiš med dve ruti, potreseš z mavčnim prahom in nalahno zdrgneš. Za snaženje bele obleke, posebno tibeta, se priporoča tudi snaženje z vročo pšenično moko. Bele usnjate rokavice in usnjati pasovi se očistijo na enak način. Stresi mavec v skledo, obleči rokavice in jih drgni z mavcem. Celó zelo umazane postanejo na ta priprost način kakor nove.

Shranjevanje sira. Če hočeš shraniti sir za daljšo dobo, ga zavij v platneno cunjjo, katero si poprej namočila v slani vodi in dobro ožela.

Surovo maslo ostane dalje časa sveže, če ga prenetemo tako, da izstopi vsa voda, nato pa ga prelijemo s slabo slano vodo, pokrijemo in postavimo na mračen prostor. Vsakokrat odvezujemo samo toliko, kolikor rabimo.

Mleko preizkusiš najenostavneje s pletenko. Iglo vtakni v mleko in jo počasi potegni iz njega. Če obvisi kapljica na igli, je mleko dobro, če zdrkne z nje, je pomešano z vodo.

Varujmo se malih in nepotrebnih nezgod

Dognano je, da je število nesreč v hiši sedemkrat večje nego na ulicah in v tovarni ukrene vse potrebno, da se nesreče preprečujejo, v hiši pa za to nihče ne skrbi.

Mnogo nesreč v hiši se zgodi radi padca. Vzrok so raztrgane preproge, razdrapan pod, nerodno nameščeno pohištvo in slaba razsvetljava. Posledice pa: polomljene roke in noge, razbita glava in razne praske. So pa še razne druge hujše ne-

zgone, ki imajo lahko težje posledice, katerim pa se lahko izognemo, držeč se teh napotkov: užigaj vžigalice vedno od sebe, pred deco jih skrivaj! Ostre nože shranjaj na primernem mestu, črepinje spravljaj v zaboj! Orožje shranjaj na mestu, ki je nedostopno osebam, ki z njim ne znajo ravnanj! Strupi naj bodo v steklenicah z napisil Šivanke ne dajaj v usta! Z elektriko ravnaj oprezno itd. itd., pa v hiši ne bo nesreč.

Sodobni cvetličnjak

Pravi prostor za gojenje cvetic je pravzaprav vrt ali cvetličnjak. Ljudje pa navadno posade vrt raje z užitnimi rastlinami, cvetličnjaka pa nimajo, zato goje cvetice v sobi.

Gojenje sobnih rastlin ima dvojen namen: 1. Z njimi si olupšamo svoje stanovanje, 2. rastline nam čistijo sobni zrak s tem, da vsrkajo ogljikovo kislino, ki jo mi izdihavamo, a sproti nam dajejo koristnega in prepotrebne kisika. Rastline ne napravljajo gospodinji prevelikega dela, kar same od sebe pa tudi ne uspevajo. Nekaj brige vendarle treba.

Majhne rastline je treba vsaditi v lončke, velike v prostorne posode, in sicer tako, da se koreninice čimprej obrastejo ob posodi in premrežijo vso zemljo. Ako se to ne zgodi, se tvori v prazni zemlji, zlasti če je preveč vlažna, neka škodljiva kislina, ki rastlino ugonobi. Posode ne smejo biti ne zunaj ne znotraj položene, ker sicer zrak nima dostopa.

Lepo učinkujejo v sobi cvetlice, če je

okoli stojala večji prazen prostor, da so rastline lepo vidne, a do njih prost dostop. Najlepša so stojala, ki imajo police v raznih višinah. Kdor ne misli posvetiti cveticam dnevno vsaj pol ure, je bolje, da se s sobnim rastlinstvom sploh ne peča, ker bo imel sobni smetnjak, ne pa cvetličnjak.

Shranjevanje masti

Mast se najbolje ohrani v steklenicah, porcelanastih ali kamenitih posodah, medtem ko v drugih, zlasti lončenih posodah, postane hitro žarka. Isto velja za kuhano maslo. Ako je maslo postalo žarko, ga stresemo v posodo, ki je do polovice napolnjena z vodo (maslo je namreč lažje od vode in bo plavalo po vrhu), ga počasi segrevamo ter ga pustimo na štedilniku vreti kake pol ure. Nato ga postavimo na hlad z vodo vred in ga pustimo, da se strdi. Nato maslo pobereemo z vode ter ga damo na cedilo, da se odteče. Prevremo ga iznova, da še ostala voda izhlapi, nato ga vlijemo v drugo, čisto nikoli pa ne v prejšnjo posodo nazaj,

Tone Čufar Tam za turškim gričem
Vesela zgodba iz resnih časov

Micka ga je objela tako močno, da ga je v rebrih zabolelo. »Takrat se mu tudi izpovem za vse nazaj! Ali bo to kmalu? Še letos?«
Janez se je popraskal za ušesi. »Na moje žulje se težko vzameva. Še zase in za mater z mujo spravim skupaj. Ko bi fužina kaj več plačala! No, tudi pri tem, kar zdaj dobim, bi nekako vozil, a kaj, ko se vsak dan lahko kaj nerednega primere.«
»Kaj pa takega?« je zaskrbelo dekle. »Fužinski mi lahko pokažejo vrata, bom pa še zase v zrak zija.«
Janez in Micka bi se še pomenkovala, še bi tehtala, kaj jima je v napotje pri sreči, a so petelini preglasno opozarjali, da se bo kmalu docela zdanilo. Janez se je nerad odtrgal od Micke in tudi ona ga je nerada izpustila iz rok, pa sta le moralá narazen. Fant je zlezél skozi okno in se spet iztlhotapil mimo hiš. Zunaj vasi je zavriskal iz vsega srca, potem jo je pa naglo ubral čez grič in se splazil v svojo borno domačijo ptej, preden so se

prebudili mati. Takoj nato so zvonovi zapeli jutrnjico. Micka je ni slišala. Pa ne zato, da bi lepo zvonjenje ne moglo izza griča do njenih ušes, trudna je bila in se je predala spancu. Ko je Janez odšel, je samo zaskrbljivo prisluhnila, če se ni prebudila teta, pri kateri je živela. Čez noč se je je večkrat domislila, bala se je, da bi zjutraj prihrumela k njej in jo oštela, pa je ni bilo, v veliko Miki no zadovoljstvo. II. Janez ni dolgo tičal v postelji. Nekajkrat se je obrnil, pregнал najhujši spanec, ko ga je novo zvonjenje vrglo pokoncu. Pa je pomislil, da spet lahko vidi Micko. Brž si je nataknil mašno obleko. Mikala ga je tudi fantovska družčina in beseda odraslih mož. A je zamudil prav vse, samo prvi evangelijski je še ujel. Predolgo se je doma nekam leno obiral, pa je že zvonilo. V božjem hramu je pogledoval za Micko. Bila je spredaj in se je nekam kesala. Nikamor ni pogledala. Janez se je bal, da bo moral poslušati pri-

digo o grehu in pohujšanju, kar je vneti župnik tako rad preganjal iz svoje fare. Že na obrazih faranov je bral storjene grehe. Gospodove prodirne oči so se zajedle v dušo in še pred spovedjo izvabile priznanje ter kes. Janez si je mislil, vsakega kaj tišči, tega ženske, onega kupčija, drugega spet delo, ko preveč preklinja. Zlodej je zmeraj človeku za petami in ga vleče v greh. Ko je župnik stopil na leco, je Janez stegoval vrat in škilil za Micko. Ozrla se je s preplašenimi očmi; pogumno ji je pokimal in jo potolažil. Njun strah pa je bil odveč. Gospod župnik ni spregovoril o grehu, ki se mu udajajo ljudje, o skušnjavah, ki se jim ne zoperstavijo z vsó možjo, opozoril je le ljube farane na hudo šibo, ki grozi lepi slovenski zemlji. Treba je odvrniti udarec, pa ne samo z molitvijo; tudi s pestjo se ji morajo postaviti v bran vsi, ki jim je kaj do življenja, svobode in časti. Ta huda šiba je — Turek!

Farani so gledali dušnega pastirja zavzebo, saj jim je potegnil besedo naravnost iz ust. Iz gospoda je gorelo sveto ogorčenje. Slikal je strahote, ki jih počenajajo Turki s kristjani. V ječe jih potaknejo, glave jim sekaó ali pa v suženjsko delo vprežejo. Kmetom živino in

žito jemljejo, ne samo desetino, temveč polovico in še več. Proti svojim bratom jih na vojno klanje ženo. Delavce lastnega rodu imajo za navadne sužnje kakor v groznih Neronovih časih. K delu jih nečloveško priganjajo, slabo jih hranijo in bičajo za vsako malenkost. Sultan njihov je kakor Bog, o katerem se ne sme slabo misliti, kaj šele kaj nerodnega reči. Takoj te zapro in prebičajo. Sultan je vse, drugi nič. Tudi veliko turških ljudi trpi pod njim. Obljubil jim je raj na zemlji, da so drveli za njim čez drn in strn. Ta raj je pa samo zanj in za tiste bogate velikaše okoli njega, ki so ga spravili na prestol. Podpirujejo ga, naj zavzame ves svet, naj ustrahuje vse narode. Gorje onim, ki padejo pod njegovo peto! Gorje nam, če nas pod oblast dobe in nam verige nataknejo. Če so svoje ljudi že čisto oželi, kaj bi šele z nami naredili. Ne pozabimo, da ne širijo svoje oblasti samo z ognjem in mečem, temveč tudi z lepo besedo in sladkimi obljubami. Gorje onemu, ki jim nasede! Za dobro vero in naivno pamet ga poplačajo kakor vse druge in smejejo se mu, da je bil preveč ubog na duhu in prezaupljiv v verovanju. Obetali so mu pogačo in mu dali s polenom!

(Dolge jutri)

Pasji dnevi, kisle kumarice so tu!

Dr. Stan. Bevk / Vpliv vročine na telesne funkcije človeka in živali

Vroči pasji dnevi so tu. Pes, ki nas spremlja na našem potu, moli svoj jezik iz gobca in sope kakor hlapen, mi pa se znojimo, da nam polzijo srage po vsem životu.

Znojnice delujejo; pri nas v koži, pri psu na jeziku.

Te žleze izločajo vodo, ki z izhlapevanjem jemlje telesu toploto in ga ohlaja. Kadar je zrak nasičen z vodnimi hlapci — pravimo, da je soparno — izločena voda ne more izhlapati in znoj ostaja v kapljicah na koži. Znojnice torej uravnavajo telesno toploto, zlasti v tej smeri, da se kri preveč ne ogreje. Vse živali nimajo znojnic; ohlajajo se na drugačne načine. Slon, na primer, pahlja z velikanskimi uhlji in proizvaža s tem stalen vetrič ob svojem truplu. Divja svinja se ohlaja v luži, prav tako jelen, največ toplokrvnih živali pa si ob vročini poišče hladno senco in miruje. Za kumce so dognali, da jim služi za ohlajanje tudi površina razmeroma velikih uhljev. Ako namreč uhlje privežemo na truplo ali jih tesno, neprodušno zakrijemo, se telesna toplota poveča.

Telesno toploto proizvaža življenje:

prebavljanje, dihanje, delovanje mišic, z drugo besedo, kemično pretvarjanje snovi pri teh življenjskih pojavih. Čim živahnejše je to pretvarjanje, tem več toplote nastane. Zato opažamo pri živalih, ki se mnogo gibljejo, večje proizvajanje toplote, kakor pri onih, ki mnogo mirujejo. Tako so izmerili, da proizvajajo žuželke, kadar letajo, razmeroma veliko toplote, ki pa kmalu izžari, tako da postane telesna toplota enaka toploti zraka, ki jih obdaja. Iz enakega vzroka tudi ribe in druge povodne živali niso toplejše od vode, ki v njej žive. V mravljišču ali panju pa moremo izžarjeno toploto ugotoviti in izmeriti. Tako najdemo, da je v panju temperatura vedno za kakih 10° C višja od zraka ob ulnjaku in da tudi pozimi nikoli ne pade pod 13° C. Sesalci in ptiči zadržujejo izžarevanje telesne toplote z različnimi sredstvi, kakor z dlako, perjem, toščo, zato je njihova telesna toplota vedno enaka, pri ptičih nekaj toplotnih stopinj višja kakor pri sesalcih. Že razmeroma majhno znižanje, zlasti pa zvišanje te stalne, za posamezne vrste določene telesne toplote povzroča motnje v življenju ali pogin. Le pri onih živalih, ki zimo prespe, se močno zniža telesna temperatura brez zlih posledic, toda v tem času so pa tudi njihove življenjske funkcije kar najmanjše.

Vse druge živali, namreč kakor

sesalci in ptiči, imajo nestalno toplo kri.

Svojčas je bilo običajno reči, da imajo »mrzlo« kri, pa že iz povedanega sledi, da kri teh živali ni vedno »mrzla«, ampak včasih celo jako topla. Saj poznamo živali, ki žive v vodi, topli 53° C. Pod izrazom »kri« pa si ne smemo predstavljati samo rdečega soka, ki kroži po žilah, marveč na splošno ono telesno tekočino, ki prenaša hraniva in odnaša razkrojine. Ta pa je razen pri vretenčarjih navadno belkasta ali brez barve.

Mnoge živali morejo živeti v zraku ali vodi določene toplote; če se ta precej izpremeni, odmrejo. Zlasti ribe in mnoge druge povodne živali so v tem pogledu občutljive. Vsak akvarist ve, da mora ribicam iz tropičnih pokrajin greti vodo, da mu obstanejo. O gradečih koralnikih vemo, da ne prenesejo vode izpod 20° C, zato jih n. pr. v Jadranskem morju ni. Na kopnem živeče živali pa se laže privadijo temperaturnim razlikam. To vidimo v živalskih vrtovih, kjer se marsikatera žival iz vročih krajev privadi naše zime ali iz mrzlih prenese naše poletje.

Tak zglede so tudi nekatere naše domače živali, pred vsemi pes.

S človekom se je pes razširil tako rekoč po vsej zemlji

ih prilagodil ne samo različnim podnebjem, ampak tudi najbolj raznovrstni hrani. V človekovi družbi in službi se je tudi navadil, da je poslušen in izvršuje povelja. Mnogo se je razmišljalo in preskušalo, če pes razume gospodarjevo besedo. Izkazalo pa se je, da bolj ravna po

njegovih kretnjah in izrazu v obličju, ki spremljajo povelja, kakor pa po glasni besedi. Če lovec zapove svojemu ptičarju »sedi«, pokaže obenem tudi z roko, kaj hoče od njega, in sicer drugače, kakor kadar mu zakliče »doli« ali »semkaj« itd.

Poskusi so tudi pokazali, da pes ne izvrši povelja ali pa le z neko negotovostjo, odnosno napačno, ako se skrije-

mo in nas torej ne vidi, ampak samo sliši. Staremu šolanemu psu končno res ni treba s posebno vidnimi kretnjami kazati, kaj zahtevamo, zlasti če so povelja po dolžini besede in zvočno različna. Toda smisla besede ne pozna. Pomagata mu spomin in priučena navada, da ob enakih zvokih enako ukrene. Spomina in razločevanja zvokov psu — in drugim višje organiziranim živalim — ne moremo odrekati. Sicer pa pes razume le pasji

»govor«, človeškega, mačjega ali ptičjega pa ne. Svoj čas so pisali o psih, ki so baje znali izgovarjati besede človeškega govora, čitati, šteti in podobno. Zlasti veliko slavo je užival Lubbockov koder »Van«, ki je n. pr. znal iz potiskanih listov izbrati po svoji potrebi ali onega z napisom »meso« ali »voda« ali »čaj«. Po vsej verjetnosti ga je pri izbiri listkov vodil izvrstni vonj, ne pa poznanje tiskanih besed, oziroma njihovega pomena. Glavni čut psa je vonj; ta ga v glavnem vodi. Nanj se pes zanaša. Slično je s štetjem in računanjem. Živalim ni treba nikoli šteti ali računati, zato tega ne znaajo. Saj se je tudi pri človeku ta spretnost šele polagoma in dosti pozno razvila.

Akaroa – francosko oporišče na Novem Zelandu

Novi Zeland je angleški dominion, toda Francozi imajo že dolgo na njem posebne pravice. Zaliv Akaroa je prav za prav francoska posest.

Začetek minilega stoletja je deloval 15 let na Novem Zelandu angleški misionar Kendall in izpreobrnil več Maorov h krščanstvu. Po smrti maorskega kralja Dutarata so izvolili domačini misionarja za vladarja. Njegova vladavina pa ni trajala dolgo, toda preden je zapustil otok, je izročil pravico do koncesije v zalivu francoskemu trgovcu Savagenu. Kmalu nato je Francija tudi službeno prevzela zaliv v svojo poses.

Kendall se je vrnil na Angleško, kjer je prodal kraljevino Novi Zeland za 800 fun-

tov francoskemu pustolovcu, baronu Charlesu de Thierry d'Avrayu. Ta je šel v Ameriko, ustanovil tam novozelandsko kolonialno društvo in odpotoval maja 1835 z ženo, petero dece in poljskim vstaškim poveljnikom Fergusom v Avstralijo. Medtem so Novi Zeland že posedli Angleži in ko se je »kralj« s 50 možmi in družino izkrcal, so ga sprejeli s rili iz pušk. Užaljeni pustolovec se je umaknil na sosednji otočič, kjer je v siromaštvu umrl.

37 let kasneje se je odpravil Francoz, markiz de Reys na Novi Zeland. Ker so dvignili Angleži oster protest, je mož zasedel otok Novo Irsko. Nova družba je pa bila sleparska, polovica kolonistov je

od lakote poginila. Markiz je dobil štiri leta težke ječe, umrl je kot berač.

Zaliv Akaroa je kljub vsem pustolovščinam ostal francoska posest. V bojih 1870—71 so Angleži izkoristili zmedo in zasedli tudi to majhno posest. Francoski trgovci so se deloma preselili v Novo Kaledonijo, deloma na Tahiti. Zdej, ko sta Francija in Anglija enako zaineresirani na Daljnem vzhodu, ko sta si zavezništvo Francija zgradila v Akaroi svoje pomorsko oporišče. Pristanišča na Tahiti in Novi Kaledoniji so premajhna. Pomen nove pomorske trdnjave ne bo nič manjši, kakor je utrjevanje Cam Ranha v francoski Indokini, ki ga bodo Francozi izpremenili v svoj Singapur.

Če zaide fižol v nosno duplino

Pogosto slišimo, da uide otrokom fižol v nos ali v ušesno duplino. Nedavno je angleški znans venk odprl svojevrsten muzej v tem pogledu. Tako vidimo v njem zaponko s čevljev, ki jo je pruski kralj Friderik Viljem I. požrl kot petletni deček. Zaponka je prišla v želodec, po zaužitju rabarbare jo je deček spet spravil na dan.

Ko so Rimljani oblegali Jeruzalem, so židje požrli svoje dukate. Rimljani so prišli temu na sled in mnogo nedolžnih žrtev je padlo samo zato, ker so jim Rim-

ljani preparali rebuh, meneč, da bodo v želodcih našli denar.

Vtikanje fižolov in graha v nos ali ušesa je lahko zelo nevarna reč. Posebno, če otrok zamolči svojo nerodnost in se pri-meri, kakor je to bilo v Londonu, da začne grah v nosu že kaliti! Pogoltnjene gube in podobne stvari lahko odpravi črevesna kislina, predmete iz nosa in ušes mora odstrani zdravnik. Vsak poizkus la'kov lahko pokvari ušesa, ker se vtihotapljen predmet raje pomika naznotraj kakor ven.

Po 24. letih našla svojo mater

Leta 1915 so našli vojaki blizu Kraljeva v Srbiji onemoglo žensko, ki je držala v naročju tri mesece staro dekletce. Ker so menili, da je mati mrtva, so ji vzeli dete in ga izročili v beograjsko otroško zavetišče. Ko je bilo zavetišče 1925 zaprto, je vzel dekle neki beograjski uradnik ter ga vzgojil kakor svojega.

Pred leti je dekle poročilo nekega narednika, ki je bil nedavno prestavljen v Rumo. Sreča mlade neveste je bila kaljena le s tem, da ni imela pojma, kje so njeni roditelji. Mož je dajal v novine oglase in iskal starše. Res so dognali, da biva mati zdrava in čila v vasi Skračani v Mačvi. Oče je bil že pred leti umrl. Mati je prišla te dni v Rumo in po

24 letih sta se prvorojenka in srečna mati objeli. Mlada žena je odšla z materjo v Skračane, da spozna še svojega 18letnega brata in 15letno sestro, ki sta se rodila po vojni.

Tramvajska karta je izdala zaljubljenca

V Budimpešti je zaradi tramvajske karte izgubila neka dama pravdo, v kateri je njen mož zahteval ločitev zakona. Dama, soproga nekega bančnega uradnika, se je bila odpeljala z nekim mladeničem na Margaretin otok, da bi se tam okopala. Mož za njene ljubezenske vezi

ni vedel, toda, ko je na neki postaji stopil tudi on na tramvaj, je opazil zaljubljenca. Slednja sta se z očmi sporazumela, mladenič je stopil na zunanjo platformo in se delal, kakor da ga vsa stvar nič ne briga. Videti je bilo, kakor da se je s tem stvar poravnala. Žena se je lahko šla sama kopat, mož ni imel nič proti temu.

Toda, vrag ne počiva. Na prihodnji postaji je vstopil tramvajski kontrolor in zahteval karte. Ko je prišel do dame, je dejala, da nima karte. Kontrolor je terjal od spevodnika pojasnila, kako da se vozijo ljudje brez kart. Sprevodnik se je opravičil, da ima dama karto, da jo pa hrani njen ljubavnik zunaj na platformi. Soprogu je tedaj bilo dovolj. Kontrolor in kontrolor sta mu bila pri sodnji za pričo in zakon je bil ločen...

— Hudiča, kaj pa uganjaš, Jakec?
— Rad bi videl, če zunaj dežuje...

Korziški roparji cenijo svojo častno besedo

Ganljiv primer jetnika, ki je hotel še enkrat videti mrtvo ženo

Korzičan Pavel Stefani, vodja velike pariške korziške tolpe, je bil zaradi uboja obsojen na 15letno ječo. Nedavno mu je zbolela žena Ginetta. Sorodniki so mu zamolčali njeno bolezen. Ko pa je Ginetta umrla, se je eden bratov le odločil, da pove jetniku žalostno vest.

Stefanija je vest o ženini smrti strašno zadela. Dolgo je strmel predse, ne da bi koga pogledal in izpregovoril. Potem je naenkrat poklical stražnika in mu v solzah dejal:

— Pokličite mojega zagovornika Moro. Ko je slovit francoski zagovornik Moro G'afferi stopil v celico, se je vrgel Stefani pred njim na kolena in dejal:

— Poklical sem te, ne kot zagovornika, temveč da me poslušáš kot človek, Korzičan. Tu sedim za železnimi vrati, zamrežen mi okni. Doma pa leži moja žena mrtva. Moro, saj razumeš mojo bolečino. Moram jo še enkrat, zadnjič videti!

Moro G'afferi je bil ganjen. Stefani ga je zgrabil za roko in mu dejal:

— Moram jo v'čiti, čeprav je eno samo uro, moram od tod. Poizkusi vse, jaz moram k njej. Dam ti častno besedo, da

se potem, ko je bom spet videl, vrnem v ječo! Ne bom pobegnil...

Moro G'afferi je stopil k generalnemu ravnatelju kaznilnice. Pogovor med njima je bil zelo dolg. Ravnatelj je poklical jetnika in dva inspektorja predse. Stefani je moral ponoviti prisego. Inspektorja sta še dostavila:

— Svojo kariero staviva s tem na kocko, vendar privoliva v to. Zaupava Stefaniju, da bo držal častno besedo!

V spremstvu inspektorjev se je Stefani z avtom odpeljal na svoj dom. V hiši je bilo polno ljudi. Z vseh strani so prihitali Stefanijevi pajdaši, da bi poglavarjevi žen izkazali zadnjo čast. Med svečami, na divanu, okrašenem s kamelijami, mrtvaškimi rožami Korzičke, je ležala Ginetta.

Stefani je obstal nekaj trenutkov brez besede na pragu. Potem se je zdrznil, stopil k mrtvi ženi in pokleknil. S tresočimi rokami je prijel mrzle ženine roke in se razjokal kakor otrok.

Prisotni so bili ganjeni. Eden izmed inspektorjev se je obrnil, drugi je brisal solze. Potem je dejal starejši mlajšemu: — Vzemi mu verigo z rok!

Rožljaje so padle verige na preprogo. Starejši inspektor se je medtem odstranil, kmalu se je vrnil z lepim šopkom rož in jih dal Stefaniju:

— Na, daj jih rajnici...

Brez besede, je stisnil Stefani obema uradnikoma roke. Deset minut kasneje je dejal mlajši inspektor:

— Stefani, čas je, da gremo.

Prijatelji Stefanija so se pri tej priči zbrali. V sobi je nastalo vrvenje in mrmanje. Kakor da bi se udrli, je Stefani izginil...

Vsa v skrbeh sta hitela inspektorja po stopnicah. Pred hišo je mirno stal jetnik z dvema prijateljema in kadil cigare o. Ponudil je obema uradnikoma roke in dejal:

— Čakal sem vaju, gospoda...

Ko je avto že dirjal k jetnišnici, je Stefani dejal uradnikoma:

— Bali ste se, da bom pobegnil. Niti trenutek nisem mislil na to. Pokazal sem vama samo, kako lahko bi pobegnil, če bi hotel. Dal sem svojo besedo kot mož in Korzičan, ne za beg... in Korzičan drži besedo...

Film

Paul Muni — „meksikanski Lincoln“

IGRALEC ZOLAJA, PASTEURJA V VLOGI MEKSIKANSKEGA UPORNIKA JUAREZA — NAJVEČJE FILMSKO DELO, KAR SO JIH NAPRAVILI V HOLLYWOODU

Naj še filmska publika tako kritizira lanskansko filmsko sezono, vendar mora priznati, da so prišli lanska sezona iz Amerike še najboljši filmi. Največji uspeh med filmi je dosegel vsekakor „Robin Hood“. Le Paul Muni je bil ni bilo nobenega med njimi. Paul Muni je pred leti igral naslovne vloge v največjih progresivnih filmih, kar jih je bilo kdaj napravljeno v ameriški filmski industriji, naj samo omenimo „Zola“, kjer je igral slavnega pisatelja znane Dreifusove afere tako verno, da ima še danes vsak pred očmi dobro Zolajev masko, in Louisa Pasteurja v velikem filmu „Rešitelj človeštva“, ki ga bodo vrteli koncem prihodnjega tedna tudi v Mariboru.

Pisali smo že, da pripravljajo največje ameriško filmsko podjetje Warner Bros. celo vrsto novih monumentalnih filmov, med katerimi bo „Juarez“, ki ga bo režiral najslavnejši režiser sodobnosti William Dieterle. Naslovno vlogo „Juarez“ igra Muni. Njegovi partnerji bodo Bette Davis, ki bo igrala cesarico Sarloto, Brian Aherne, ki bo igral nesrečnega meksikanskega posila-cesarja Maksimilijana, John Garfield, ki bo igral generala Diaza, Claude Rains kot Napoleon III., Gale Sondergaard kot cesarica Evgenija in še mnogi drugi ameriški filmski prvaki. — Scenarsko glasbo je skomponiral E. W. Korngold.

Paul Muni je več kakor leto dni potoval po Evropi in severni Afriki s svojo ženo, a po vrnitvi v Hollywood je nekaj mesecev prebiral filmske manuskripte, ki so mu jih predložili na izbiro. Ko se je končno odločil za „Juareza“, se je vrglo več kakor pet tisoč ljudi na delo, da realizira monumentalno delo, ki ga je vsa ameriška kritika ocenila za najboljšo delo, kar jih je bilo kdaj napravljeno v Hollywoodu. Snemanja po romantičnih meksikanskih krajih in po ateljejih so trajala skoraj leto dni. Paul Muni, Dieterle in še nekateri igralci so prebili nekoliko mesecev v Meksiki, Vera Cruzu in še po nekaterih meksikanskih mestih, kjer so na nekaterih mestih študirali tragično usodo habsburgovca Maksimilijana, avstrijskega nadvojvode, brata Franca Jožefa in naposled cesarja Meksike.

Igralci so odpotovali, Paul Muni pa je ostal še dober mesec v Meksiki, da bi se mogel čimbolj živeti v pravi karakter Juarezove osebnosti. Juarez je bil indijanskega porekla, pozneje pa je postal

eden izmed največjih ameriških politikov — „meksikanski Lincoln“, ki je delal preglavice vsem evropskim vladarjem. Paul Muni je znan po vestnosti, s katero preštudira najmanjše detajle svojih vlog, pri čemer se docela vživljuje v karakter osebnosti, ki jo podaja. Tudi tokrat je Muni preštudiral vso literaturo, ki je kdaj kaj pisala o Juarezu ter o njegovih spopadih in borbah z Maksimilijanom. Muni se je dobro zavedal, da prikazuje ta film spopad med dvema pogledoma na svet ter se je zaradi tega dobro pripravil, preden je stopil pred filmsko kamero.

Po cele dneve je prebil na zgodovinskih tleh, kjer so se bili najhujši in odločilni boji med francoskimi četami maršala Bazaineja in med Juarezovimi vojniki.

Clark Gable

Pri ženskah tako priljubljen filmski igralec je bil sprva delavec na petrolejskih poljih v Ameriki, zatem pa deklet za vse v nekem ča-

sopisnem uredništvu, nato odrski igralec in končno filmski statist. Svetovno slavo so mu prinesli njegov dinamizem in temperament. Trikrat se je oženil in trikrat ločil, nakar je živel nekaj let svobodnjaško z Karolo Lombardo, s katero se je naposled tudi poročil. Dvojica je bila eden izmed redkih nezakonitih parov v Hollywoodu, ob katerega se ni smel nihče obregnuti.

dalje v bivši Maksimilijanovi carski palači ter po onih majhnih indijanskih vasicah, kjer se je Juarez zadrževal v času nosečnosti, da se vživljuje skratka tudi v okolje, ki ga tekst popisuje. Za Munijevo masko upornika Juareza je filmsko podjetje Warner Bros. preskrbelo nad 200 Juarezovih fotografij. Ko se je Paul Muni prvič pojavil v ateljeju z Juarezovo masko je bil režiser Dieterle naravnost presenečen nad veliko podobnostjo Munija z ljudskim voditeljem Juarezom. Prav tako je vse presenetila vsaka poedina kretnja in najmanjši gib in najm z roko. Prav nja in najmanjši gib in namig z roko. Prav šnje ameriške filmske sezone kmalu videli v Mariboru.

VELIKO FILMSKO TEKMOVANJE V BENETKAH

Kakor vsako leto bo tudi letos v Benetkah filmsko tekmovalje. Tokrat bo sodelovalo 12 držav: Argentina s 6 filmi, Češki protektorat z 2, Francija s 6, Japonska s 4, Anglija s 3, Nizozemska z 1, Švedska s 3, Švica z 2, Južna Amerika z 1, Madžarska z 2. Urugvaj z 1 filmom ter Italija in Nemčija. Sodelovanje pa so odpovedale Združene države.

SRBSKI SAMOSTANI, MESTA IN KOPALISKA V FILMU

V Vrnjici v moravski banovini so začeli snimati film, ki bo prikazoval sedem samostanov, sedem kopalšč in sedem mest iz moravske banovine. Film, ki ga snimajo na bogatih folklornih tleh, ne bo samo enostransko prikazovanje važnejših mest, najlepših krajev in zgodovinskih spomenikov, ampak bodo snimanja izpopolnjena s sozvočjem črnogorskih pesmi in z vložki stvarnega življenja, muzike in ljudskih iger, ki so žele tako velik uspeh na festivalu beograjskih novinarjev. Film bo dolg na 1000 metrov ter ga bodo posneli v petkratni dolžini.

f. 78 novih barvnih filmov. Ameriško filmsko podjetje Warner Bros. bo posnelo 78 novih barvnih filmov.

Junak Mickey Rooney

Vsak obiskovalec kina se še gotovo spominja objestnega in malega »Puka« iz Shakespearovega dela »Sen kresne noči«. Mali deček, katerega igra ej presenetila takoj vsakega, je takrat komaj slutil, kakšno kariero bo napravil dobra tri leta kasneje. Ostro oko filmskih producentov je kmalu odkrilo v njem vse one vrline, ki so se skrivale v igralškem talentu Mickeya Rooneya. Kmalu je začel za epizodni vlogami dobivati vse večje in težje. Naprej smo ga videli ob Freddieju Bartho-

lomeju v »Gospodarjih viharjev«, malo pozneje pa v neverjetno dobrem mladinskem filmu »Bele rešetke«. Nato je postal partner slavnega Wallace Beeryja v filmu »Veseli pustolovci«. Pri tem filmu je bil Mickey Rooney veliki filmski star. Za vso svojo slavo pa se lahko zahvali ciklusu filmskih posnetkov družine Hardy, ki so mu omogočili tako naglo kariero. Igralske sposobnosti, ki jih je pokazal v novih Hardyjevih filmih, so mu pripomogle, da je tudi izven ciklusa teh filmov posnel kak dramski film, kjer je lahko razvil svoj talent. Te težke dramske vloge je

Mickey Rooney obvladal z lahkoto rutiniranega igralca. Ogromen uspeh filmov, v katerih se pojavlja Mickey Rooney, zraven tega pa tudi njegova neizmerna slava, sta vplivali na hollywoodske filmske gromovnike, da so mu dali glavno vlogo v Mark Twainovih »Pustolovčinah Huckleberry Finna«. Kaj je pomenila nova vloga za Rooneyjevo nadaljnjo pot, bomo razumeli najprej, če samo pomislimo na popularnost Mark Twainovih del po celem svetu; saj bere Twainove romane mlado in staro. V tem ton filmu se je Mickey Rooney docela znašel v vlogi Hucka Finna, tega simpatičnega dečka, ki hodi rajši bosopet okoli, vleče pipo in lovi ribe v starem Missisipiju, kakor pa da bi šel v šolo. Mickey Rooney je s svojo vlogo ustvaril film, ki bo znova navdušil milijone njegovih starih častilcev. Veliko in nesmrtno delo genialnega Twaina bo v Rooneyjevi vlogi zaživelo pred nami z vsem živim humorjem, ki ga čutimo pri branju Twainovih »Pustolovčin Huckleberryja Finna«.

prve ladje, ki so bile opremljene z stroji za kuhanje, sekanje in prede-lovanje kitov v pilsurovine.

Kiti se lovijo s pomočjo posebnih topov — harpun, ki imajo 9 mm široke cevi ter so dolgi 1.5 m. Harpuni je 8 kg težka granata in 1 m dolga vrvi. Harpuna je neke vrste jeklena puščica, ki se izstrelji iz topa. Ko se harpuna zabode v kitovo telo, se začne odmotavati vrvi in kit je vlovljen na kilometer dolgi vrvi. Žival tako dolgo pustijo v vodi, da radi izgube krvi oslabi, nakar pa jo potegnejo na ladjo. Tri sekunde po zabodu harpune v telo eksplozira granata in ubije kita. Harpuna lahko zadene kita največ na daljavo 70 m.

Podjetja, ki love kite imajo od njih ogromne dobičke. Poleg ribjega olja daje kit izvrstno gnojilo, želatino, lepilo, ribjo moko, kitovo kožo in tako dalje, same industrijske surovine, najboljše kakovosti. Prav zaradi ogromnih koristi, ki jih daje kit, se potegujejo velike svetovne države za nadoblast nad Antarktido.

V čolnu

Vladko Kos.

Lahno, prav lahno čoln ziblje se moj, po mehkih valovih z njim iščem pokoj,

Lučke v daljavi nemirno drhte, prameni pa v vodi razlivalo se.

Je mesec na nebu in zvezde svetle, le da nobena tolažit ne ve.

Jaz pa le sanjam in sanje hite čez nočno tišino in sinje morje.

Zvit račun

7 = 5 + 2

Obe strani enačbe je moral pomnožiti s (7 - 5):

7 (7 - 5) = (5 + 2) (7 - 5)

Kje se je zmotil mladi računar?

49 - 35 = 35 + 14 - 25 - 10

14 je prenesel s spremenjenim predznakom z desne strani enačbe na levo stran:

49 - 35 - 14 = 35 - 25 - 10

Na obeh straneh enačbe je izstavil faktorje:

7 (7 - 5 - 2) = 5 (7 - 5 - 2)

Na koncu je delil obe strani enačbe s (7 - 5 - 2) — in dobil:

7 = 5

Računar se je nekje zmotil. Kje?

Križanka

Vodoravno: 1. travnik; 4. egiptsko božanstvo; 5. osebni zaimek; 6. letopisi; 8. nasprotje od početka; 9. revna (pridevnik); 10. najvišji tibetski svečenik.

Navpično: 1. slaba lastnost; 2. prijatelj; 3. žensko ime; 4. prebivalec Lukarije (narobe!); 7. gospa, italijanski (narobe!).

Rešitev stopnišča

R — ra — rak — mrak — marka — kamera — Amerika — kameradi.

Rešitev križanke

Vodoravno: 1. kolo; 5. Kodak; 6. os; 7. ko; 8. lipov; 10. elita; 11. koran.

Navpično: 1. kosilo; 2. od; 3. lakota; 4. okovan; 5. kolek; 9. pir.

»Večernik«

za mladino

Leto 1

Maribor, 13. avgusta 1939

Štev. 32

Povest o jelovem gozdu

(Po Karlu Ewaldu)

Jelov gozd se je razraščal više in više, više kakor vse ostalo drevje. Razraščal se je že v dolino in sanjari o tem, kako bo prerastel polovico sveta.

»Me smo gospodarice gozdov«, so si pošepetavale nalahno jelke, vendar tako prepričljivo, kakor junaki tega sveta, ki se zavedajo, kaj govorijo.

»Take sile tudi ni«, se je oglašila rastlina kraj gozda, ki se je dušila v cvetih. »Samo pogledite me, kako se bleščim! Poduhajte me! Niti enega cveta nimate, samo suho igličevje.«

»Ali cvetje bo prešlo«, je odgovoril jelov gozd. »Hvališ se, za dober mesec pa ne bo več cveta na tebi. V meni pa rastejo gobe, užitne in strupene, da se jih izogibajo ljudje. Pokrit pa sem z zelenim mahovjem.«

»Tvoj gozd je vse preveč enoličen«, se je oglašil bukov gozd. Samo ravno drevje je v tebi, brez potokov in ptic.«

»Kako je pa s tabo pozimi?« se je oglašil jelov gozd. »Jaz sem vedno zelen, visok in miren, nikakšnega kričanja ni v meni.«

»Pust si pač, pust«, se je oglašil travnik. Nobena čebela ne poje skozi jelke, noben pisan metulj te ne obletava.«

»Kaj pa imaš od teh živih bitij?«

se je oglašil jelov gozd. Vse korenje, listje in jagode ti pojedjo. Imam že rajši svoje mravlje.«

Prišel je mimo gozdar in se razveselil jelk. »Malo skrbi mi delate, pri našate mi pa samo zlato«, je dejal gozdar, jelke pa so zašumele: »Gospodarice gozdov smo!«

Nekega dne pa je priletel v jelov gozd majhen progast metuljček. Bil je tako nedolžen, da je postalo stari jelki toplo okoli srca, ko je sedel na njeno hrapavo kožo.

»Kako lep si«, je zašepetala jelka, metuljček pa jo je poprosil, če bi smel položiti nekaj jajc v njeno ostarelo kožo. Stara jelka mu je rada dovolila.

»Mogoče jih bo še kaj prišlo«, je rekel metuljček, jelka pa mu je tudi za to dovolila zatočišče.

Pa je priletelo kakih petdeset metuljčkov in se spustilo na staro jelko. Približno toliko pa se jih je spustilo tudi na sosednje jelke. Naslednje dni pa je prišlo še nekaj rojev. Jelke so se pomenkovale o teh metuljčkih in bile ponosne nanje. Prezirljivo so gledale na drevje, na katero se metulji niso hoteli spustiti.

Metuljčki pa se niso dosti brigali za ljubeznivost starih jelk, preveč dela so imeli s polaganjem jajčec. Ko so jelke zvedele, da se bodo iz jajčec

Sah

Mojster S. Čirić — predsednik JŠS

Na letošnjem občnem zboru Jugoslovanskega šahovskega saveza je bil z velikimi simpatijami spet izvoljen za predsednika prosvetni minister Stevan Čirić.

Ime prof. Stevana Čirića je najtesneje povezano s šahovskimi dogodki Jugoslavije. Kmalu po vojni že srečamo med navdušenimi pristaši kraljevske igre močnega igralca-amaterja prof. Čirića, ki je na turnirju leta 1923, tudi osvojil naslov nacionalnega mojstra. Odtlej je bilo njegovo življenje v precejšnji meri posvečeno razvoju in organizaciji šahovske igre v naši državi. L. 1934. je bil prvič izvoljen za predsednika JŠS. V dobi njegovega predsedovanja je jugoslovanski šah skokoma napredoval, in njegova zasluga je, da se je vršil pri nas marsikateri turnir, ki bi ga sicer ne bilo. Kljub temu da so ležala in še ležijo na njegovih ramenih državniška in politična bremena, najde minister Čirić vedno dovolj prilike in časa, da dá koristnih pobud in podpor za organizacijo šahovskih prireditev. V njem ima naš šah

trajnega podpornika in iniciatorja. V naslednjem objavljamo zanimivo partijo, v kateri se je pokazal minister Čirić odličnega igralca končnice.

132. ALJEHINOVA OBRAMBA.

Beli: S. Čirić. Črni: Tyroler. 1. e4, Sf6 2. e5, Sd5 3. Sc3, e6 4. Sf3 d6 5. Sxd5, exd5 6. d4, Lg4 7. Lf4, dxe5 8. Lxe5, Sbd7 9. Le2, Lxf3 10. Lxf3, Sxe5 11. dxe5, c6 12. 0-0, Lc5 13. c4, d4 14. Da4, 0-0 15. b4, Lb6 16. c5, Lc7 17. Tfel, a6 18. Db3, Dg5 19. e6, Df4 20. g3, Df6 21. Lg4, Kh8 22. f4, Dg6 23. e7, Tfe8 24. Ld7, Lxf4 25. Lxe8, Txe8 26. Df3, Le3+ 27. Txe3, dxe3 28. Dxe3, De6 29. Dxe6, fxe6 30. Td1, Kg8 31. Td7, Kf7 32. Txb7, Txe7 33. Tb6, a5 34. bxa5, Td7 35. Txc6, Td1+ 36. Kf2, Td2+ 37. Kf3, Txb2 38. a6, Txa2 39. Tc7+, Kf6 40. a7, e5 41. c6, Ta3+ 42. Ke4, Ta4+ 43. Kd5, Td4+ 44. Kc5, Td8 45. Td7, Tc8 46. c7, e4 47. Kc6, e3 48. Td3 in črni preda.

134. RAGOZINOV SISTEM.

(1. kolo zagrebškega turnirja.) Beli: Carev. Črni: Berner. 1. Sf3, Sf6 2. e4, e6 3. Sc3, d5 4. d4, Lb4 5. Da4+, Sc6 6. Lg5, Ld7 7. Dc2, h6 8. Ld2, 0-0 9. e3, Tc8 10. Tacl, De7 11. Ld3, dxc4 12. Lxc4, Sa5 13. Ld3, c5 14. 0-0, cxd4, 15. Sxd4, Sc6 16. Sf3, Tfd8 17. a3, Lxc3 18. Dxc3, e5 19. Lb1, Sd4 20. Da5, Se2+ 21. Kh1, Sxc1 22. Lxc1, e4 23. Sd4, Sg4 24. Kgl, Dh4 25. h3, Sxf2 26. Ld2, Sxh3+ 27. gxh3, Lxh3 28. De5, Dg4+ 29. Kf2, Dg2+ in beli preda.

Mariborske partije

133. DAMIN GAMBIT.

(12. kolo mariborskega turnirja.) Beli: Gerželj. Črni: Lukeš F. 1. d4, d5 2. c4, e6 3. Sc3, Sf6 4. Lg5, c6 5. e4, dxe4 6. Sxe4, Sbd7 7. Sf3, Le7 8. Se3, 0-0 9. Ld3, b6 10. Dc2, h6 11. h4, Te8 12. Le3, Lb7 13. 0-0-0, a6 14. Se5, Sf8 15. Se4, b5 16. Sxf6+, Lxf6 17. c5, Dd5 18. Kb1, Lxe5 19. Le4, Dc4 20. Dxc4, bxc4 21. dxe5, Ted8 22. L4, a5 23. Kc2, Tab8 24. Txd8, Txd8 25. Td1, Txd1 26. Kxd1 Sd7 27. Kc2, Sb8 28. Kc3, La6 29. Lf3, Kf8 30. Le2, Ke7 31. Lxc4, Lb5! 32. Kd4, h5 33. Ld2, a4 34. a3, g6 35. La5, Kd7 36. Lc3, Ke7 27. Lxb5, cxb5, 38. c6!, Sa6 38. Lb4, Kd8 40. Ld6, Kc8 41. Kc3, Kd8 42. b3, axb3 43. Kxb3, Kc8 44. Kc3, Kd8 45. Kd4, Kc8 46. Kc3, Kd8 47. Kb3, Kc8 48. a4, b4! 49. Kc4, Kd8 50. Lxb4, Kc7 51. Kb5, Sxb4 52. Kxb4, Kxc6 53. a5, Kb7 54. Kb5, Ka7 55. a6, Ka8 56. Kb6, Kb8 57. a7 in črni preda.

TRIJE JUGOSLOVANI MED DESETORJCI CO EVROPEJCEV

Pariški sportni list „L'Auto“ je objavil listo desetorice najboljših evropskih teniških igralcev, ki jo je na podlagi letnih mednarodnega odbora za Davisov cup Sved Kaufman; lista je sledeča: 1. Pančec, 2. Von Cramm, 3. Tloczinski, 4. Heinkel, 5. Kukuljević, 6. Austin, 7. Asboth, 8. Boussi, 9. Mitić, 10. De Stefani.

TENISKI DVOBOJ JUGOSLAVIJA—MADZARSKA

za pokal Nj. Vel. kraljice Marije preložen damski teniški dvoboj za srednjeevropski teniški pekal, ki ga je darovala Nj. Vel. kraljica Marija, je na prošnjo madzarske zveze preložen do septembra. Ker takrat prireditve SK Pirija ne more prevzeti, se bo vršila brzkone v Beogradu.

s. Poverjenišvo SOLNP-a (službeno). Delegiranje za 13. avgust: Zelezničar—Draha ss. g. Kopic (Nemec), Zelezničar—Celje ss. g. Bizjak, Mura—Ljubljana ss. g. Turb (s. k. g. Hojer), Lendava—Sloboda s. k. g. Dolgos.

Borba med neznanimi nasprotniki

Poleg turnirjev in simultank, kjer se osebo borita na deski dva nasprotnika, se manifestirajo šahovske borbe tudi na raznih dopisnih turnirjih. Svojega nasprotnika sicer poznaš samo po imenu, drugače pa ti je docela tuja in neznan oseba. V naši državi so že več let v teku mnogi dopisni turnirji. Tak turnir je precej dolgotrajna zadeva. Včasih traja več ko leto dni. Nasprotniki si po pošti pošiljajo poteze, tako gre do končnega rezultata. Obstajajo pa tudi razni mednarodni dopisni turnirji. Pred nedavnim je enega absolviral naš prvak dr. Milan Vidmar, ki si je priboril v močni konkurenci prvo mesto.

šura, ki je na letošnjem turnirju za prvenstvo Maribora igral zelo podjetno in z 11 in pol točke zasedel tretje mesto. V tem dopisnem turnirju je Mišura odigral več prav lepih partij, izmed katerih objavljamo naslednjo:

135. SPANSKA OTVORITEV.

Beli: Braun (Osijek). Črni: Mišura. 1. e4, e5 2. Sf3, Sc6 3. Lb5, Lc5 4. c3, d6 5. 0-0, a6 6. La4, b5 7. Lb3, Lg4 8. Ld5, Dd7 9. Lxc6, Dxc6 10. Sxe5, dxe5 11. Dxc4, Sf6 12. Df5, Dxe4 13. Dxe4, Sxe4 14. d4, exd4 15. Tfel, f5 16. f3, dxc3+, 17. Kh1, Lf2 18. Te2, 0-0-0 19. Sxc3, Sxc3 in beli preda.

Amaterski turnir v Zagrebu

Včeraj je bilo odigrano V. kolo amaterskega šahovskega prvenstva, ki je dalo naslednje rezultate:

A skupina: Licul—Šiška 1 : 0, Mlinar—Pavlović S. 1 : 0, Jerman—Gottlieb 1 : 0, Ivkov—inž. Feuer 1 : 0, Rajković—Majstorović 1 : 0, Drašić—Medan 1 : 0, Gligorović—Atijas 1 : 0 in Pavlović—Muha 1 : 0.

B skupina: Cindrić—Lončarić 1 : 0, Gabrovšek—Weiss remis, Filipčić—Stakić 0 : 1, Rabar—Kohn remis, Carev—Šubarić remis, Sorli—Savić 1 : 0, Kurjački—Berner remis.

STANJE PO V. KOLU:

V A skupini: Gligorić, Rajković 4 in pol, Jerman, B. Pavlović 3 in pol, Drašić, inž. Feuer in Šiška 3, Gottlieb 2 in pol, Majstorović in S. Pavlović 2, Atijas, inž. Ivkov, Medan, Mlinar in Muha 1 in pol, Licul 1.

V B skupini vodita Gabrovšek in inž. Weiss s 4, slede Sorli in Šubarić s 3 in pol, Berner, Carev in Rabar s 3, Cindrić z 2 in pol, Kohn, Lončarić, Savić, Slokan in Stakić z 2, Filipčić in Muždeka z 1 in pol ter Kurjački s pol točke.

Sport

UDELEŽENECM KOLESARSKE DIRKE »OKROG POHORJA«.

Dodatno k razpisu velike medklubske kolesarske dirke „Okrog Pohorja“, ki bo 13. avgusta pod pokroviteljstvom preds. mestne občine mariborske g. dr. Juvana, sporočamo, da je uprava MT dovoljila vsem udeležencem povorke znižano vstopnino na razstavišče po 2 din za osebo.

Povorka bo po dirki na razstavišče MT, kjer bo razdelitev nagrad. Zmagovalec bo prejel krasen pokal, darilo g. dr. Juvana; drugi kompletni dirkalni dvokolesni okvir, tretji uro. 4. do 10. pa bodo dobili praktična darila. Najboljši Mariborčan bo še posebej prejel krasen pokal MT, nadaljnji štiri Mariborčani pa praktična darila. Vsi dirkači, ki bodo dospeli na cilj eno uro za prvim, bodo dobili kolajne (event. darila).

s. Punčec se je v Varaždinu zaročil z gđc. Dragico Kolmanic ter se namerava takoj po povratku poročiti.

Križanka št. 43

Grid for crossword puzzle with 11 rows and 8 columns. Some cells are filled with black squares.

Besede pomenijo:

V o d o r a v n o: I. drevo; II. slov. kipar; III. stari prebivalec naših krajev; čarovnik; IV. narobe sveta gora; V. bojišče; stara pijača; VI. plemkinja; VII. grška črka; rastlina; VIII. slov. slikar; nikalnica; IX. japonski politik; okrajšava za enoto pritiska; X. poljski pridelek; XI. del noge.

N a p i š e n o: 1. nekdanja prestolnica; 2. vrsta petja; 3. vrsta rime; 4. ime francoskega pesnika in viteza; okrajšava; 5. venik; narobe predlog; mesto v Rodeziji; 6. slov. slikar; predlog; 7. vrsta papir; kritika; 8. umetna smola.

izlegli črvički, so kar zaplesale od sreče in se hvalile ostalim gozdovom. Bukov gozd jim je želel vso srečo, enako tudi roža ob gozdu in travnik.

Za nekaj časa pa so metuljčki začeli umirati. Padali so z drevja na mahovje, jelke pa so jih obsipavale z igličevjem in jim pele pogrebne pesmi. Nekaj za tem so se izlegli iz jajec črvi ter se začeli ozirati okoli sebe. Niso bili sicer lepi, dolgi o bili dober centimeter in sivkasto zeleni kakor jelke. Poraščeni so bili s trdim ščetinjem, na glavi pa so imeli ostre vilice in dvoje velikih oči.

Kaj zapoveduje majhna gospoda?« so jih spraševale jelke.

»Hrane, hrane!« so kričale gosenice.

Nato so odšle po steblih in vejevju ter začele žreti igličasto listje.

»Dober tek imajo«, so si govorile jelke druga drugi in se tolažile s tem,

da imajo še dosti igličevja.

V jeseni pa se stara jelka ni počutila več tako dobro kakor se je prejšnja leta. Lahko je preštela vse igličevje, ki ji je še ostalo. Tudi z drugimi jelkami ni bilo kdo ve kaj bolje.

»Moti se mi«, je rekla jelka, »kaj takega v teh letih ne bi več vzdržala.«

»Tudi me ne... tudi ne...« je šelestelo skozi preostalo igličevje.

Na koncu koncev so se vsi črvički zabubili. Bili so kakor zlate lutkice, ki so bleščale na soncu.

Stara jelka je sicer rekla, da lepo izgledajo, ali njen glas je bil nekam brez pravega zvoka.

Rastlina kraj jelovega gozda, travnik in bukov gozd so izpraševali jelke, kako da niso več tako zelene, ali jelov gozd je molčal.

(Konec prihodnjič.)

Mars se je približal zemlji

Leta 1930. so na ameriški zvezdarni v Lowellu napravili nova merjenja ter ugotovili, da ima Mars na tropski strani 20 do 30 stopinj temperature. Ponoči pade temperatura na ničlo, prav tako takrat, ko zakrijejo sonce oblaki. Temperatura skake predvsem zaradi tega, ker ima Mars zelo redko ozračje in malo vodnih hlapov. Tako neprestano skakanje temperature povzroča številne nevihte. Nobenega dvoma ni, da je Mars iz iste snovi kakor zemlja in da ga obseva isto-sonce kakor zemlja, če je na njem možno življenje, je pa drugo vprašanje.

Našo zemljo obdaja široka in gosta zračna plast, ki vsrka dnevno sončno toploto in jo po nočeh zadržuje, da je nemogoče podobno skakanje temperature kakor na Marsu, kjer je ozračje redkejše. Toplota, ki jo vsrka Mars skozi dan, kmalu po zahodu sonca izpuhti v prazen zračni prostor. Noči na Marsu so zaradi tega vse leto neverjetno mrzle in težko bi se mogel najti kak strokovnjak, ki bi upal trditi, da je možno v takem skakanju temperature rastlinsko življenje, tudi ni živalstva. Še manj bi pa moglo vzdržati takšne prilike višje razvito bitje kakor je človek. Neprestano izsuševanje in zmrzavanje, ki si sledita drug za drugim, sta spremenila površje na Marsu v hujšo puščavo, kako jo sploh moremo najti na zemlji, skratka v puščavo, kjer bi zaman odkrili kakršno koli živo bitje.

Tako izmrla »mrtva« Zemlja, kakor bi lahko imenovali »Mars«, pač ne more biti nikaka podoba bodočnosti. In kako je bilo pred milijoni in milijoni let na tej »Zemlji«? Marsov premer je komaj pol tako velik ka-

kor zemljin! Mars obsega deveti del zemlje, njegova privlačna moč meri komaj tretjino zemeljske, kar se pravi, da bi vsi predmeti na njem težili komaj tretjino tega, kolikor težijo na zemlji.

Ko torej opazujemo po večerih rdečkasto Marsovo svetlobo, pač lahko pomislimo na veliko svetovno katastrofo, na usodo, ki čaka tudi naš planet. Naša zemlja se nahaja sicer 80 milijonov kilometrov bliže soncu kakor Mars, vendar se drži še dovolj trdno. Pa tudi naš bo doletela ista katastrofa, kakor je doletela pred davnimi in davnimi milijoni leti našega manjšega rdečkastega soseda, da bomo plavali po vsejmirju okoli sonca kakor mrtev planet.

KONEC.

Lov na kite

Kiti so postali zadnje čase na Severnem polu in v polarnih vodah prava redkost. Gospodarsko se izplača loviti kite samo še na Južnem zemeljskem polu. Glavna področja lova na kite so avstralski predel Južnega pola (Antarktida), Rosovo morje, Falklandski otoki, Južni Skotland in Južna Georgija.

Vrednost kita ocenimo samo, če pregledamo te številke: dobro razvit kit ima 25,7 tone slanine, 56,4 tone mesa, 23,3 tone kosti, 3,2 tone težak jezik, 1,2 tone pljuč, 0,6 tone srca, 0,4 tone želodca, 0,9 tone jeter, 1,6 tone črevesja in 8 ton krvi. iz maščobe se lahko pridela 27,7 tone ribjega olja.

Lov na kite se je začel 1868 leta, ko je bila iznajdena harpuna. V južnejših predelih zemlje pa so jih začeli loviti 1910 leta. Nova doba lovov na kite pa je pričela, ko so bile zgrajene

Jezik in srce

(Francoska pripovedka)

Neki bogataš je zapovedal svojemu služabniku:

»Zakolji ovco in mi prinesi na mizo njen najboljši del!«

Služabnik je storil, kakor mu je gospodar zapovedal ter prinesel na mizo pred bogataša jezik in srce.

Prihodnji dan je bogataš znova poklical služabnika in mu naročil, naj zakolje drugo ovco ter prinese njen najslabši del.

Ali sluga je tudi drugikrat prinesel na mizo jezik in srce.

»Kaj pa to pomeni?« ga je začudeno povprašal gospodar.

»Gospodar,« mu je odgovoril služabnik, »nič lepšega ni na zemlji kakor sta jezik in srce, če sta dobra, pa tudi nič hujšega, če sta slaba.«

Zvezda sreče

Kos Vladko.

Vsak večer v nebu upiram, v svetle zvezdice, oči! Le za eno se oziram, v zvezdo svojo: kje si ti?

Vse so zlate, vse žarijo, vse, ko vprašam, le molče! Večno duši se smejlo, jezik molka govore.

Kje si zvezda sreča moja? Kje med stotimi bleščiš? Dai, o dai mi noč pokoja, oh, zakaj strmiš — molčiš?!

Mar se v terno je že skrila? Bednik da se v njej zgubi? O, jaz vem, da ni vtonila, strah me reči je: da ni!

Zanimivosti

Aljaska, dežela polnočnega sonca

Romantika visokega severa — Bogati zakladi pod večnim ledom in snegom

V Aljaski živi okrog 30.000 belcev, 40.000 Indijancev in Eskimov. Dežela je preprežena z velikanskimi ledeniki in hudoourniki. Poleg tega se ponaša z nenavadno rodovitno zemljo in

neizmernim bogastvom zemeljskih zakladov

kakor zlata, srebra, bakra, cina, svinca, premoga in petroleja, pa tudi z neskončnimi, tako rekoč nedotaknjenimi gozdovi z nešteto divjadjo in kožuharji, s potoki in rekami, polnimi lososov in drugih užitnih rib.

Pogled na zemljevid pove, da leži najsevernejša naselbina Aljaske na isti zemljepisni višini kakor Hammerfest (najsevernejše mesto v Evropi) in na jugu na isti višini kakor Berlin. Razen tega ima tudi obala Aljaske naravno ogrevalno, Kurošivski tok, ki je za Tihi ocean isto kakor zalivski tok za Atlantik. Aljaska je skoraj lepa poleti, polarni dan skoraj čudovito lep. Večna svetloba je tako močna, da morajo ljudje napraviti umetno temo, če hočejo spati. Okna črno zastro ali pa

ležejo s črno zavozo na očeh.

Dokler je sneg, ljudje hodijo le z zaščitnimi naočniki na prosto. V začetku oktobra se končajo kresni dnevi brez noči; reke in jezera prično zmrzovati in kmalu pride čas, ko stoji živo srebro 35 stopinj pod ničlo. So tudi dnevi, ko pade temperatura na 50 do 60 stopinj pod ničlo. Vsekako je pa to suh in skoraj nevetrno vreme, ki ni nevaren zdravju, če se človek dovolj tople obleče.

Večjih krajev kakor je mesto Fairbanks z okrog 2500 prebivalci, tukaj ni, Z železnico in po avtomobilskih cestah prideš le v redkokateri kraj, ker so skalnata gorovja nepremagljive ovire. Da bi prebili predore, se ne izplača, ker je promet premajhen. Na sto km pridejo namreč samo štirje ljudje! Prometno sredstvo je torej letalo. Kdor stanuje več sto kilometrov daleč od prve postaje ali večjega kraja in hoče kam odpotovati, telefonski pokliče

»zračni taksi«, enomotorno letalo,

ki pride ponj in ga pripelje tudi nazaj. Aljaska je dežela, kjer so poljedelski izgledi posebno ugodni. Po uradni cenitvi je še okrog 250.000 km rodovitne zemlje neoddelane, ozemlje, ki je večje kakor Velika Britanija!

Junija in julija žge sonce skoraj neprestano 24 ur na čokoladno rjavo zemljo, rastline rastejo noč in dan. Poljedelci lahko računajo s 125 za rast ugodnimi dnevi na leto, med njimi z dnevi, ko celih 24 ur sije sonce. Na obalah je dovolj toplote in dosti padavin, v notranjosti je zemlja globoko zamrznjena. V poletnih mesecih

sije sonce vsak dan 24 ur

iz skoraj brezoblačnega neba, tako da rastline hkrati dobivajo toploto od zgoraj in vlago od spodaj. Ni čuda torej, da so uspehi takšni, kakršnih v drugih deželah tudi spričo najugodnejših pogojev in pri rekordni letini niti približno ne morejo doseči. Pšenica — vsejejo jo konec maja, v začetku avgusta pa požanjejo — je tako odlična, da takšne ne premore nobena druga dežela. Tudi rž, ječmen, oves, grah, alfalfa (neke vrste ameriška krma) in krompir sijajno uspevajo. Zelenjava obrodi prav tako bogate sadove. Živinorejo je slabo, zato je pa bogastvo

divjadi neizmerno, bogat je ribolov, posebno na losose, ki je najvažnejši vir dohodkov te dežele.

Eden najzanimivejših in najvažnejših virov dohodka Aljaski je

gojenje severnih jelenov.

Ameriška vlada je ta posel prepustila izključno Eskimom, in sicer iz socialnih razlogov. To pa zato, ker bi bili Eskimi, ki jih cenijo na kakšnih 35.000, in ki so

prišli zaradi pokončanja kitov, mrožev in morskih psov ob slehern izdaten vir dohodkov, izpostavljeni lakoti, če se ne bi vlada na ta način zavzela zanje. Prvotno v Aljaski ni bilo severnih jelenov. Leta 1892 je prišlo nekemu uradniku ameriške vlade na misel, da bi lahko velikanske tundre jelenovega mahu prav tako izrabili kakor na Laponskem, kjer z njim preživljajo velike črede severnih

jelenov.

Danes goje na Aljaski največje črede severnih jelenov na svetu. V začetku so bile velike težave. Severnosibirski Eskimi so se branili izdati skrivnost gojenja, ker to pri njih pomeni izdajo, ki jo kaznujejo s smrtjo. Po velikem naporu se je posrečilo pri Tunguzih, živcih ob Ahotskem morju, priskrbeti nekaj sto gojiteljev severnih jelenov. Do leta 1920 so uvozili 1280 severnih jelenov. Tako so pod nadzorstvom Laponcev, ki so jih klicali za učitelje iz severne Švedske, dosegli današnje uspehe.

Ameriško notranje ministrstvo je leta 1937 naštel 1,5 milijona jelenov. Cenijo pa, da bi tundre Aljaske lahko preživele še nadaljnjih 2,5 milijona jelenov. —

Sejmišče nevest za romunske ženine

V romunskem kraju Gaina je navada, da prihajajo vsako leto v juliju dekleta z materami na visoko planoto, kjer čakajo, ali se bodo vrnille kot neveste ali še vedno kot dekleta na domove.

Že mnogo pred tržnimi dnevi postavijo branjevi na planoti šatore z različnimi predmeti, katere danes v mestih ne uporabljajo več. Seveda ne manjka tudi cigarete. Dekleta se pripeljejo na vozeh z volovsko vprego, njih bluze so bele kakor sneg, ostala obleka najsvečanejša, najboljše, ki so jo premogle. Z druge strani prihajajo moški. Ti so pravi kavalirji, priskočijo in pomagajo dekletom, spravljati z voz skrinje, na katerih so sedele in v katerih imajo shranjeno svojo doto. Dekleta odklepajo skrinje in razkazujejo svoje čipkaste srajce in drugo perilo, pripričajoč tako ženine, kako spretne šivilje so.

Mladičji si ogledujejo izdelke, se šalijo z dekleti, ki sicer niso posebno lepe, vendar se pa v vezanju zelo razumejo. Vlečejo moške za rokave, ponujajo se jim za žene kot dobro blago. Dekleta, ki so gotove, da bodo imele uspeh, stoje tiho in mirno ob strani. Trdno so prepričane, da se ne bodo vrnille brez moža. Fantje se vrte okrog njih, v srcu so že sklenili, da so si jih izbrali, toda nimajo korajžje, da bi tihe neveste nagovorili...

Mladič, ki stopi z dekletom in materjo k branjevcu in kupi kakšno darilce, da s tem znamenje, da je zaroka sklenjena. Zaročeni pari posedejo v travo, matere jim strežejo s prigrizkom. Kadar dekleta pristane, vzame fant steklenico žganja ter napije vsem naokrog. Po sončnem zahodu zaigrajo mladeniči svojim nevestam na frule otožne pesmi. V jasni noči poležejo v travo, skupaj prespe noč. V prvi zariji pride pop, brez posebnih ceremonij blagoslovi pare in mladi zakonci se vračajo na domove...

Med vojno je ta običaj prestal. Ko so prišli fantje na zbirališče za neveste, so jih orožniki pozvali na vojno. Pred šestimi leti se je stara navada spet obnovila.

Strah Mehikancev pred Marsom

Ko je planet Mars prišel v bližino Zemlje, je zgrabil mehiške Indijance velik strah pred katastrofo. Zatekli so se v cerkve in molili za srečen konec. V Gvadalaraju so ljudje resignirano čakali konca sve a, ki je bil po njih mnenju že blizu. Policija v Tlaquepaqueju je vdrla v neko hišo, pred katero se je zbrala množica ljudi, meneč, da se tam kuha protivladna zarota. V hiši je naletela na

okrog 60 čarovnikov, ki so vodili čudne obrede pred kupom človeških lobanj, kačami in mačkami.

Na stražnici so čarovniki izjavili, da so imeli konferenco, na kateri so razpravljali o nesreči, ki čaka ljudi, ko bo prišel Mars bliže Zemlji. Nekateri so napovedali potrese, drugi pa konec sveta. No, Mars je lepo jadrjal dalje in se ni zmenil za pozemeljske muhe.

Usodna šala z loterijskim dobitkom

Minulo soboto je poklical telefon iz Bukarešte davčnega uradnika Balinta v Targu Maresi. Namišljeni kolektor državne razredne loterije je javil uradniku, da je dopoldne zadela njegova srečka pol milijona lejev. Radost sirmošnega uradnika je bila seveda nepopisna. Vznemirjen je povedal svojim prijateljem nenadejano srečo. Novopečeni bogataš si je izposodil od znanec nekaj tisoč lejev ter dvignil iz davčne blagajne 50.000 lejev.

Prijatelji so se odločili, da srečen dan čim bučnejše proslavijo. Zvečer so se odpeljali v sosedno vas, kjer so pili in jedli

preko nedelje, do ponedeljka jutraj. Čim so se trgovine in uradi odprli, je planil Balint v pisarno državne loterije, da bi dvignil svoj dobiček. Kakšno je tam bilo njegovo presenečenje, ko so mu povedali, da je polegjen, si lahko predstavljamo. Od vznemirjenja je nesrečneža zadela kap, takoj so ga prepeljali v bolnišnico, kjer leži zdaj z otrpjenjo levo stranjo života. Zaradi poneverbe denarja je uveden proti njemu kazenski postopek, mož je odpuščen iz službe. Policija se trudi, da bi izsledila krutega šaljivca, ki je spravil uradnika na beraško palico.

Rekordna dirka z nevesto pred oltar

Mladi kapetan Rogers je služil pri angleški Rifle brigadi v Šudanu. Njegova zaročenka, lepa vdovica, je živela v Londonu. Že več let se nista videla. Rogers ni mogel več zdržati brez ljubljene bitja, pa je predlagal, da mu pride do Marsellea naproti, kjer se bosta naslednjega dne poročila.

In res, nekega dne so bili ljudje v južnofrancoskem pristanišču pričča nenavadnemu snidenju. Na velikem potniškem parniku je stal lep častnik in nestrpo mahal ljubki ženski na obali. Čim se je ladja ustavila, je pohitel častnik na obrežje, naročil avto in dirjal z nevesto na angleški konzulat, kjer so bile poročne formalnosti v naglici končane. Zaljubljeni

kapetan ni mogel počakati drugega dne in držeč se pravila, da kar moreš, opravi raje še danes nego jutri, je kmalu nato odvedel ženico na medene tedne po morju.

Tako je, če cariniki izgubé ključ

Te dni je pristal v stockholmskem pristanišču parnik „Estonija“, na katerem je bilo 260 potnikov. Ko so se hoteli ljudje izkrcati, je prišlo na parnik okrog 20 carinikov in nekaj stražnikov, ki so opozorili izletnike, da ne sme nihče z broda. Ljudje so bili že nevoljni, ko je pregled tako dolgo časa trajal. Nekateri

so hoteli poskakati v vodo in plavati na pomol. Tedaj je pristopil carinik in dejal, da morajo potrpeti, ker mora biti pregled na ladji. Izgubili so namreč ključ od carinarnice na obali in ker je bila ravno nedelja niso mogli dobiti ključavnice, da bi jim jo odprli...

Pisano življenje najinteligentnejšega pritlikavca

Mali, 60 cm visoki Poljak Josip Boruwlavski je bil miljenec evropskih dvorov

Bližu Stalica v Galiciji se je 1750. rodil pritlikavi Poljak Josip Boruwlavski, ki je dorasel meril 60 cm. Mirno je živel v hiši gospe Tarnovske, dokler ga ni videla sestrična poljskega kralja Jana Sobieskega. Tarnovska, videč, da se je Stumiecka zaljubila v malčka, ga ji je poklonila. Pritlikavec se je z vso silo upiral slovesu od Tarnovske, plakal je, grizel in kričal kakor divja mačka, končno se je le sprijaznil z usodo.

Pri gospej Stumiecki se je mali možiček zelo izobrazil. Izvrtstvo je govoril francoski, študiral je filozofijo in prirodne nauke, čital Rousseaua, Voltairea in duhovito debatiral o najrazličnejših vprašanjih.

S »pritlikavo damo«, kakor so imenovali njegovo rednico Stumiecko, je prišel Boruwlavski na dunajski dvor. Marija Terezija je vzela malega pritlikavca v naročje, njena hči, kasnejša nesrečna Marija Antonietta, je bila

vsu navdušena zanj in mu darovala prstan. V Versaillesu so poimenovali možica v Zužu, kralj, kraljica in spremstvo sami niso vedeli, kako bi mu stregli in se šalili z njim. Na Holandskem in na Šaškem, povsod so ga sprejemali z velikim veseljem.

V Nancyju, na dvoru pregnanega poljskega kralja Stanislava je Zužu naletel na tekmeča »Bebeja«, ki je bil bebast in hudoben pritlikavec. Vedoč, da je Zužu mnogo izobraženejši od njega, je jezen navallil naj in ga hotel vreči v goreč kamin. V zadnjem trenutku je prihitel kralj in Zužuja rešil iz hudobneževega objema.

Ves učeni svet tedanje dobe se je čudil Zužuju. V 30. letu se je palček zaljubil in to v povsem doraslo, normalno dekle. Pisal ji je goreča ljubezenska pisma, toda njegova varovanka, ga Stumiecka ga je postavila pred izbiro: ali se odpovedati idealu in se po-

ročiti z neko pritlikavko, ki je mali ni maral, ali pa zapustiti njen dom... Mali Zužu je žalosten napisal gospej zahvalno pismo, spravil svoje stvari v kovčeg in skrivaj odpotoval k princu Kazimiru Poniatowskemu. Ta je ganjen poslušal njegove dogodivščine in mu dal 120 forintov letne rente. To je bila že precejšnja vsota in mati Zužujeve ljubice je pristala na to, da se poročita. Papežev nuncij v Varšavi je poroko prepovedal, visoki krogi so končno le izprosil, da sta se vzela...

Zužu je imel tri normalno razvite hčere. Toda žena se ga je kmalu naveličala, dekleta so dorasla, se pomozila. Pritlikavec je ostal sam, umaknil se je na Angleško, kjer je pisal svoje spomine. Dobil je zanje precej denarja, mirno je živel v svoji majhni hišici, cenjen od Londončanov. Lepo sliko o njem hrani še danes Britski muzej v Londonu. Umril je 1837. v 87. letu starosti.

— Kakšen pa si, Moric?
— Zrtev ljubezni, tovariš! Obljubil sem namreč ljubici, da bom njena pisma zmečem nosil na srcu...

LESNA INDUSTRIJA D. D.

»DRAVA«

MARIBOR, MELJSKA CESTA 91

Izdelovanje zabojev, zabojnih delov, jermenic

PARNA ŽAGA
TELEFON 22-56

Lepa zavojnina je najboljša reklama za dobro blago

Tabela

za izračunavanje davka v narodni obrambni fond, potrebna tudi onim, ki plačujejo uslužbenški davek v markicah, je izšla v Mariborski tiskarni d. d. v Mariboru in stane ista direktno v tiskarni Din 7— komad, pri dostavi po pošti Din 7.50. Tabele si nabavite lahko tudi pri davčnih upravah in v večjih knjigarnah.

Prvi rezultati teniškega turnirja

Včeraj se je pričelo na igriščih ISSK Maribora v ljudskem vrhu teniško prvenstvo dravske banovine z igrami lokalnih nasprotnikov. Rezultati: Holzinger—dr. Cijan 6:1, 6:0, Skapin—Mazi 6:0, 6:0, Voglar—Perne 8:6, 6:3, Babič II.—Finžgar 6:4, 4:6, 6:4, Tončič—Babič II. 6:4, 3:2 w. o.,

Slana—Cepuder 6:4, 6:1, Vute—Dernovšek 7:5, 6:1, Podlesnik—Kobi II. 6:0, 6:1, Mali—Tončič—Dernovšek—Skapin 6:4, 6:4. Danes in jutri se bo turnir v vseh konkurencah nadaljeval, nastopili bodo tudi zunanji prijavljeni tekmovalci.

Zagreb: Maribor v plavanju

V nedeljo, dne 13. avgusta, se srečata na Mariborskem otoku v dvoboju mestni reprezentanci Zagreba in Maribora. Zanimiv spored najboljših plavačev obeh mest obsega razne discipline plavanja in waterpolo. Istočasno je tudi ekshibicija v umetnih skokih z deske in stolpa, pri kateri sodeluje poleg garde skakačev MPK znani jugosl. prvak in olimpijonek Branko Zihel iz Ljubljane. Pričetek dvoboja, ki ga organizira marljivi Mariborski plavalni klub, je točno ob 16. uri. Ljubitelji lepega plavalnega sporta imajo redko priliko, občudovati elito jugosl. plavačev in najboljšega skakača Zihel-a.

Dopolodne se vrši s startom ob 10. uri pri Mariborskem otoku in ciljem pri kopalnišču Kristijan plavalna tekma na Dravi, pri kateri nastopijo poleg mariborskih plavačev tudi zastopniki Ljubljane, Celja, Ptujja, Murske Sobote, Zagreba itd.

Mariborski plavalni klub, službeno.

Za nedeljske tekme na Mariborskem otoku se določa sledeče moštvo: Zimic, Steiner, Jandl, Tomažič, Skapin, Gala I, Gold, Košak Edgar in Oton, Berlič, Podbukovšek, Lampret, Golob, Golež II, Braniselj, Lenardon, Smrdu I in II, Petek, Hrovat, Srol, Pintar, Krstič, Ferencak. Plavalke prinesejo vsi s seboj.

Zbirališče točno ob 14.30 uri na Glavnem trgu pri avtobusni postaji. V ostalem se je ravnati po navodilih sestanka!

Daljninski polet jadralcev

V okviru II. nacionalnega tekmovanja jadralnih letal so se včeraj vršili svobodni poleti v daljino s kombinacijo višine. Startalo je osem tekmovalcev, izmed katerih pa je le trem uspelo dobiti priključek. Največjo daljino je dosegel Djordjevič (Beograd) s 50 km, pristal je pri Krapini, Mariborčan Skofič je pristal v Podčetrniku (46 km), Ljubljančan Majdel pa je došel do Sv. Lovrenca na Dravskem polju (20 km).

Jutri bo na Tezmem veliki aero-meeting z vožnjami za občinstvo.

KONJSKE DIRKE NA CVENU

V nedeljo, 13. t. m., in na praznik, 15. t. m., bodo na Cvenu pri Ljutomeru velike kasaške in galopske dirke. Prijavljenih je 51 konj, med njimi 6 za derby ter 12 za galopske dirke. Posebno zanimanje vlada za jugoslovanski kasaški derby 15. t. m. Med mnogimi znanimi konji bo tekmoval tudi slovit žrebec Sa-mers iz Zagreba, ki je odnesel že za 268.000 din nagrad. Iz Ljutomera v Cven in nazaj bo na razpolago avtobusna zveza.

s. LAP objavlja službeno, da se bo medmestni troboj Ljubljana—Zagreb—Beograd vršil od 18. do 20. avgusta v Zagrebu. Istočasno opozarja atlete, naj takoj sporočijo, ali bo potrebna kakšna intervencija radi dopusta itd.

Glej tudi 10. stran!

MALI OGLASI

CENE MALIM OGLASOM: V malih oglasih stane vsaka beseda 50 par. najmanjša pristojbina za te oglase je din 8.— Družbe, preklic, dopisovanja in ženitovanjski oglasi din 1.— po besedi. Najmanjši znesek za te oglase je din 10.— Debelo tiskane besede se računajo dvojno. Oglasi davka za enkratno objavo znaša din 2.— Znesek za male oglase se plačuje takoj pri naročilu, oziroma ga je vpslati v listu skupaj z naročilom ali pa po poštni položnici na čekovni račun št. 11.409. Za vse pisemne odgovore glede malih oglasov se mora priložiti znamka za 3 din.

Razno	VSAKI OSEBI	SPALNICE, JEDILNICE, KUHINJE
Sladkor v sipi za vkuhanje kakor prvovrstni kis za vlaganje vedno na zalogi »KAVALIR« Gosposka 28. 7029—1	— družini — nudi stalni zaslužek »Mara« Maribor, Orožnova 5; Celje, Slomškov trg 1. Pletilnica — Razpošiljalnica. 1803	vseh vrst v najmodernejših lastnoročnih izdelavih dobite v zalogi pohišva, Aleksandrova c. 48. 4311—1

VÁCLAV PROKŮPEK:

Žena in zemlja

(Roman dvojne ljubezni)

»Dimko? Dimka je dobra krava — kakor vse,« je rekel Martin, da bi prekinil tišino.
»Koliko hočete zanjo?« je vprašal Kalvah.
Martin je stopil h kravi in jo gladil. Po glavi, po vratu, po bedrih, po hrbtu. »Dobra krava je to«, jo je hvalil.
»Koliko, gospodar?« je vprašal znova Kalah.
»Tisoč...«
»To ne gre, Podboršek, sami veste, kako vse cene padajo.«
»Koliko?«
»Šeststo.«
»Ne več?« Martin se je znova sklonil k Dimki. Sam sebi je tajil obžalovanje, ki se je valilo vanj kakor divja voda.
»Osemsto. — kupil bi si jo zase, kdo drugi bi jo komaj kupil, to je lepa krava,« je kimal Kalvah. Ni spregledal, da so Martinove oči rosne.
»Osemsto, je nastavil Martin dlan in Dimka še ni bila njegova. Ah, to so besede, si misli, kako so uboge!

Cez trenutek je Dimka zapuščala Podborškov hlev. Martin jo je odpeljal. Ostala živina je za njimi dolgo gledala, in najmlajša v hlevu, Rdečka in biker, sta zamukala: Dimka je bila njuna mati.
Mračilo se je, toda tudi v mraku sta preužitkarja videla, da Kalvah odvaja Dimko. Videla sta tudi, kako Martin dolgo stoji med vrati, kako za Kalvahom gleda in kako si je potem, ko je zapiral lesno, otiral oči. Toda kakor da bi ne bilo nič, preužitkar niti iz hiše ni stopil, vedel je že, kaj in kako se je zgodilo.
Ko Martin ni več slišal Kalvaha in je tudi hlev utihnil, je stal še na pragu in mislil na Marijo. Ozrl se je po večernem nebu — oblaki so pluli proti vzhodu.
»Ponesi ji pozdrav, veter, ponesi, in ne povej ji, kaj sem zopet storil,« govori potrji gospodar k svetlemu oblaku, ki je plaval visoko nad njim.
Postajal je tako do popolnega mraka. Ta čas nekako je sedela Marija na klopi v gozdčku za sanatorijem. Prislutila je petju ptic, in svet se ji je zazdel

33

tako spremenjen. Zapad je drugačen, obzorja so druga, vse ima drugo barvo. Sama zemlja drugače diha. Čuti to, nedavno se je še prebujala, danes pa že podremava. Gleda navzgor in včasih vidi padati še zelene liste z dreves.
»Že padajo, tako tiho, tiho. In nič se ne zgodi, samo list pade na zemljo in bo trohnel, bo brez življenja. Ničče ne ve, kaj vse tale trenutek umira, kaj vse ugaša, kaj vse odhaja. Jeseni je, in če bi se tisočkrat zdelo, da je pomlad, narava vené — in jaz z njo. Jaz že ne verjamem ničemur, zakaj naj bi verjela. Eno življenje pomeni komaj več kakor en list: koliko jih je tu že umrlo. Odidemo in drugi pridejo za nami. Toda koga bom jaz pustila tu, ah Bog, zakaj si me tako kaznoval, da mi nisi pustil niti otroka?
Potem je zaslišala večerni zvon, s katerim so sklicevali bolnike, in dvignila je glavo k oblakom. Vidi bel oblak — toda ne ve, da na njem še vedno vlisi Martinov pogled. Ne more se več potolažiti z mislijo na daljni dom, zapada v medlost in temo trudnega življenja.
Tako čudno govorijo zdaj Mariji vse temnitve, teme in noči. Medtem ko je Martin začel graditi bodočnost in začel zopet močnejše verovati v njo, se Marija vedno bolj nomirja z zaključkom. Smrt

je hodila okoli nje, nihče je ni nikoli videl, a vendar je vsak dan zazvonil mrtvaški zvonček, in okoli je šumel gozd in nad njim so pluli oblaki.
Ta večer se je zopet pogledala v zrcalo in zazdelo se ji je, da je zopet bolj zdrava. Nasmehnila se je in se domislila Martina. Ti me ohraniš, ti me ne daš, za tebe moram živeti, zopet se privijem k tebi, zopet bom samo tvoja.
In v takih sladkih sanjah je zadremala. In ob istem času je dremal Martin. Ali spi Marija? se vprašuje. In Mariji se sanja, da prihaja Martin po gozdni poti proti sanatoriju, hiti mu nasproti, kakor da bi ga čakala cela leta, in mu pada v naročje.
»Ti si prišel?« se vije k njemu kakor prestrašeno dete k materi.
Martin trepeta od radosti, smehlja se, videl je, kako so Mariji valovali lasje, ko je hitela k njemu.
In potem sta šla skupaj po gozdu, po poljski stezi in livadi poleg vode. Marija se vsak hip ustavlja, da bi si ogledovala Martina. In ne more se nasliti pogledov na njegovo postavo, obličje, oči in ustnice.
(Nadaljevanje v sobotnem ediljski številki)

Najboljša kava pri »KAVALIR«
Gosposka 28. 7028—1

PONIKLANJE.
pokrovanje predmetov vseh vrst dobro in poceni pri »Ruda«. Maribor, Trstenjakova ulica 5. 6177—1

POSOJILA DOBE
državni, banovinski uslužbenici in upokojenci in posestniki Informacije daje Dolensček, Radeče Podkraj. Priložite znamke. 6927-1

»EFKA« MIZARSTVO
Frančiškanska 12. Maribor. razstavlja tudi na letošnjem Mariborskem tednu. Se priložila za naročila stanovanjskih oprem. Korošec Franc. 7072—1

STROJEPISNJA DELA
razmnoževanje, kopiranje načrtov, prevodi. Kovač, Maribor, Tyrševa 14. 6371—1

»HERMES«
enoletni trgovski tečaj, Maribor. Zriniskega trg 1. sprejema dnevno prijave! Praktičen strokovni trgovski pouk. Nizka šolnina. Zahtevajte brezplačne prospekte. 6967-1

NOGAVICE, KOPALKE
kombineže, obleke-blagó, platno, volno itd. nudi »Mara«. Koroška 26. 7137—1

SPREJMEM V IZDELAVO
in popravilo raznovrstne tehtnice. Makso Kert, tehtničar-ključavničar. Maribor, Aleksandrova 19. 7254-1

GAMBRINOVA DVORANA
najlepši vrt v Mariboru. Vedno sveže pivo Tscheligi. Izborna-pekrska vina. Prvorazredna meščanska kuhinja. 7264-1

IZBORNO VINO!
Muškatin silvanec: renski rizling ter prima namizno vino sv. Peterčan po zmerni ceni dobite v gostilni »Prešernova klet« v Gosposki ulici. 7297-1

HALO!
Najceneje kupite ves stavbeni in rezani les, poličanski pe sek, anno, cement in kurivo pri Kraser, trg., Studenci. 7390—5

LUNA - STEZNIKI
higienični, brez ribje kosti in gumija se izgotovijo po meri tekem 6 ur. Tudi najnovejše modrčke v veliki izbiri dobite najceneje pri »Luna«, Maribor, samo Glavni trg 24. 7420—1

VAŽNO!
Dobra kapljica, koncert, petje, senčni vrt. Vas prijažno vabi v nedeljo k Postržinu. 7497—1

TRAJNI KODRI
vodno železno ondulacijo, beljenje in barvanje las prvorazredno izdeluje salon Do-bošič, Magdalenska ul. 33. 7468—1

MODERNE MURI
vezalke pripravilo nevščedenosti obuvanja, 2 din. Prepričajte se! 7505-1

VINOTOČ MAKOVEC
Vinski dol. ponovno odprt. Cena 8 din. 7511-1

POHIŠTVO
spalnica, jedilnica, gosposka soba, umetnine itd. elegantno in dragoceno, se radi izselitve prodajo. Prevzame se lahko tudi kompletno stanovanje z vsem komfortom. Interesenti naj javijo svoj naslov upravi pod »Enkratna prilika«. 7563-1

KRISTAL DIN 13.75
pri Josipini Kaučič, Tržaška c. 2. 7573-1

Iščem
POSOJILO 3000 DIN
za eno leto proti jamstvu. Za obresti dam hrano. Ponudbe na upravo »Večernika« pod »Jamstvo«. 7578-1

BUČNO OLJE
vedno sveže in dobro nudi tovarna bučnega olja, Maribor, Taborska 7. pri mostu. 7587-1

V nedeljo, 13. avgusta prireditelji Studenško kolesarsko društvo

VRTNI KONCERT
v gostilni Mras, Studenci. 7549-1

Dobro idočo
PEKARNO
v ali blizu Maribora bi zvel v najem. Ponudbe poslati na upravo lista pod »Pekarna 24«. 7558-1

Posesi

MALO HIŠO Z LOKALOM
sredi Maribora v Mlinski 8. prodam. Posredovalcu nagrada. 7517-2

KRASNO POSESTVO
po ugodni ceni na prodaj. Vpraša se Nova vas, Boljenkova 3. 7521-2

Prodam krasno
VINOGRADNO POSESTVO
v Podlehniku pri Ptujju z vsem pripadajočim inventarjem in z vsem letošnjim pridelkom. Posestvo meri 13 ha je arondirano, sestoji iz gosposke hiše, dveh viničarij, ca 3 ha vinograda, ostalo zemljišče iz sadonosnika, travnikov, pašnikov in lepega gozda. Habith Rudolf, Sp. Breg, Ptui. 7537-2

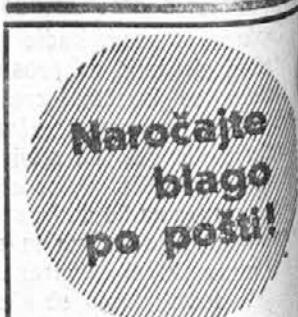
POZOR!
Radi starosti prodam
LEPO POSESTVO
na Košakih. Ivan Kronvočar, 7528-2

VILA
obstoječa iz peili sob z vsem komfortom in vrtom v Mariboru kovi ulici 23 se odda s 1. septembrom v najem ali prodajo. Vprašati Franc Francecovič, Maribor, Nova vas, Zeleniška ulica 6. 7543-1

VINOGRADNO POSESTVO
z hišo, Gornja Poljska, se takoj prodaj. Vprašati v pošti Potočnik, Fram. 7574-1

NOVOZGRADBA
4 stanovanja po sobo in kuhinjo, vrt, 42.000. Lepo vinogradno posestvo, nova hiša pri mestu, 55.000. Velika nadstropna trgovska hiša. Stanovanje 6 sob, 70.000. Posvetovanje z mlinom, 5 oravol zemlje, 85.000. Velenosetrva 240 oravol, od tega polovica gozda, graščina, 750.000. Posredovalnica »Rapid«, Maribor, Gosposka 28. 7581-1

Kupim

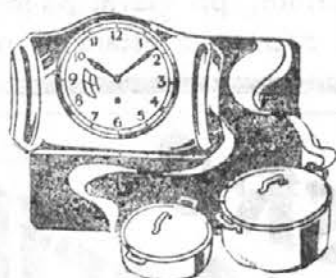
Kadar pošljete denar po pošti, ni sledu o bojazni—

zakaj bi se torej bali naročiti blago po pošti? Ako blago, ki ga vam bom poslali, ne bi ustrezalo, vam ga zamenjamo ali vrnemo denar. Zahtevajte naš brezplačno bogato ilustrirani katalog najrazličnejšega blaga pri zelo nizkih cenah.

Veleblagovnica

Zagreb, Ilica 4 in 6
Copisi Zagreb li., poštni preda.

KUPIM
skobeljnik z vsem orodjem proti gotovini. Ponudbe na upravo pod »Takoi 50«. 7584—3

Kuhinjske ure
urarja in juvelirja
M. ILGER-JEV SIN - MARIBOR

Gosposka ulica 15
Prodaja tudi na obroke brez poviška

**Menila je,
da je njena
obleka bela...**

...dokler ni videla poleg nje Radion bele obleke!

Beline so raznotere, vendar Radion belina je samo ena! Če perete z Radionom se ne more pripetiti, da bi nesnaga zaostala v tkanini, zaradi česar se zdi perilo sivkasto in zanemarjeno. Pri kuhanju v raztopini Radiona se razvija kisik, ki struji skupaj s peno mila skozi perilo, odpravi vso nesnago in perilo postane skoz in skoz čisto. Bleščeča, neprekosljiva Radion belina je dokaz popolne čistote perila.

Schichtov
RADION
Ni čistejše beline od Radion beline
Schichtov
RADION
pere sam!

Prodajam
HISICO IN ZEMLJIŠČE
za nizko ceno, tudi na obro-
ke. Vprašati Zg. Radvanje,
Hostejeva ulica 72 7536-2

PARCELE
blizu tov. Teksta poceni pro-
dam. Maisrova 10. Tezno.
7589-2

**Enonadstropna dvostanovanj-
ska**
HISA
s 600 m² vrta na Pobrežju
se odda v najem s 1. okto-
brom 1939 za Din 700.— me-
sečno. Vprašati pri Jugoslo-
vanski hranilnici, Maribor,
Kralja Petra trg 6. 7590-2

STAVBIŠČE
v Tomšičevem drevoredu
prodajam. Vprašati: Kaič, Vra-
zova 9. 7543-2

Prodajam
PRVOVRSTEN KIS
za vlaganje dobite pri Ivan
Pečar, Maribor, Gosposka 11
7503-4

Poceni prodajam skoro nov
DAMSKI DEŽNI PLAŠČ
Naslov v upravi. 7506-4

Parlič, mesar na stojnici Vo-
lašniškega trga bo prodajal v
soboto

SVEŽO TELETINO
po najnižji ceni. 7509-4

Otroški
SPORTNI VOZIČEK
moderen, skoraj nov, na pro-
daj, Mlinska 31. prihl. 7512-4

Prodajam dobro ohranjeno
MOSKO KOLO
Vpraša se Koroška cesta 22.
7519-4

Dobro ohranjen
SIVALNI STROJ
poceni na prodaj. Naslov v
upravi. 7522-4

POZOR!
Poceni prodajam novozidano
4-STANOVANJSKO HISO
z velikim vrtom. Cena 52.000
Stranska ulica št. 8, Pobrež-
je. Prodajam tudi pletilni stroj
za 600 din. 7529-4

Prodajam
MOTOR 200 ccm
za din 3500 in stroj za pranje
perila na električni pogon,
220 volt, za din 1000. Zame-
nam tudi za spalnico. Dr.
Verstovškova ulica 17, Spe-
sovo selo. 7569-4

VEČSTANOVANJSKA HISA
z vrtom se prodaj. Nova vas,
Sp. Radvaniška cesta 50.
7582-4

MOTORNO KOLO
znanke D 500 ccm s priko-
liko ali brez, ugodno napro-
daj. Vprašati: trafika Kodrič,
Maribor, Kralja Petra trg 1.
7596-4

HISA
z več sobami in velikim
vrtom se da v najem na dalj-
šo dobo, ev. tudi prodaj v
Murski Soboti. Istotam do-
bro ohranjeno pohišvo in ve-
lika spekerliska stelaža. Po-
izve se pri Ivan Segu Mur-
ska Soboti. 7547-4

5-STANOVANJSKA HISA
z velikim vrtom, 20 minut od
daljena od mesta se poceni
prodaj. Vpraša se Nova ulica
19, Pobrežje. 7525-4

Stanovanje
Lepo moderno enosobno
STANOVANJE
se odda. Betnavska 49/II.
Pojasnila Tomjanova 5.
7461-5

Lepo sončno
STANOVANJE
soba in kuhinja, se odda v
novozidani hiši blizu mesta,
Nasipna ulica 55, Pobrežje.
7514-5

MALO STANOVANJE
dvema mirnima, čistima oseb-
nima takoj oddam v Mlin-
ski 8, frizer. 7516-5

SOBA, KUHINJA
shramba in velik vrt se da v
najem za din 200.—, Stražun-
ska cesta, Vprašati v trgo-
vini Gubčeva 8. 7518-5

SOBA S ŠTEDILNIKOM
se takoj odda, Gosposvetska
14, Studenci. 7520-5

Moderno sončno dvosobno
STANOVANJE
v vili proti Kamnici oddam.
Vprašajte društvo hišnih po-
sestnikov. 7524-5

Lepa
SOBA IN KUHINJA
se takoj odda, Nova vas, Bol-
jenkova 3. 7531-5

SOBA IN KUHINJA
se odda za 150 din, Gospo-
svetska št. 2, Pobrežje.
7534-5

Lepa, sončna, opremljena
SOBA S ŠTEDILNIKOM
se odda, Vodnikova 3, Stu-
denci. 7564-5

POSEBNA PRILOŽNOST!
STANOVANJE.
Gosposka ulica, 2 sobi, velik
kabinet, tudi za pisarno, se
oddaj s 1. septembrom. Cenl.
dopise na »Večernik« pod
»Stanovanje II. nadstr.«.
7571-5

SOBO S ŠTEDILNIKOM
oddam na Tržaški cesti.
Vprašati Klavniška ulica 5,
tovarna. 7592-5

SOBA IN KUHINJA
blizu kolodvora, samo boljši
osebi se odda, Naslov v upra-
vi. 7591-5

Stirisobno
STANOVANJE
komfortno, v Korošcevi ul.
2/I., oddam. Vprašati: Kaič,
Vrazova 9. 7544-5

Stanovanje išče
Iščem moderno komfortno
4-SOBNO STANOVANJE
od 1. oktobra dalje. Ponudbe
na Ceršasko tovarne lepenske
Maribor, Maistrova 17.
7434-6

Zakonca brez otrok iščeta
enosobno
STANOVANJE
na levem bregu. Ponudbe na
upravo pod »Maribor«.
7513-6

POSJOJILNICA NARODNI DOM V MARIBORU

NARODNI DOM
Deležna glavnic nad 600.000 din, lastne rezerve 11 milijonov din, hranilne vloge 56 milijonov din.
Sprejema hranilne vloge na knjižice in na tekoči račun ter jih obrestuje po 3—5%.
Daie posojila na vknižbo in na menice pod najugodnejšimi pogoji.
Najstarejši slovenski denarni zavod v Mariboru — Vse hranilne vloge so proste in se izplačujejo neomejeno!

Ce hočete v resnici biti dobro in poceni oblečeni, kupite v „Češkem magazinu“ Maribor, pri glavni policiji. Tam dobite največjo izbiro češkega in angleškega blaga po najnižji ceni, brezno ve no se lahko prepričate. Velika odprodaja ostankov, polovične cene krojaške potrebščine.

Najbolj varna naložba denarja,

ker jamči za vloge pri tej hranilnici Dravska banovina s celim svojim premoženjem in z vso svojo davčno močjo - - Hranilnica izvršuje vse v denarno stroko spadajoče posle točno in kulantno

Hranilnica dravske banovine Maribor

Centrala Maribor
v lastni novi palači na ogled
Gosposke in Slovenske ulice
Podružnica Celje
nasproti pošti, prej Južno
štajerska hranilnica

SPREJEMA VLOGE NA KNJIŽICE IN TEKOCI RAČUN PO NAJUGODNEJSEM OBRESTOVANJU

Pensionist išče sončno STANOVANJE z veliko sobo in kuhinjo v okolici Tržaške ceste do 1. oktobra pod »Točni plačnik«. 7567-6

Boljša oseba brez otrok išče STANOVANJE z 2 sobama in priključnami. Ponudbe pod »Točen plačnik«. 7580-6

Sobo odda
Odda se lepa sončna SOBA boljši gospodični ali dijakinji. Naslov v upravi. 7508-7

Iščem HRANO IN STANOVANJE za gospoda. Najraje v bližini avtomatičnega bifeja. Naslov v upravi. 7510-7

SOBO separirano, prazno, oddam. Zg. Radvanje 97. zraven tovarne svile. 7515-7

Lepo sončno, OPREMLJENO SOBO s posebnim vhomom. I. nadstropje, se odda gospodu s 15. 8. F. Klanjšek. Maribor, Glavni trg 21. 7535-7

Prvega oktobra oddamo strogo separirano SOBO parket, sredina mesta, razgled, kopalnica, dtn 400. Naslov: Maribor, poštni predal 16. 7539-7

2 OPREMLJENI SOBI sončni, s souporabo kopalnice, blizu parka oddata se gospodični ali gospodu s 15. VIII. ali 1. IX. Lešnikova 2, Tomšičev drevored. 7561-7

GOSPOD se sprejme na stanovanje in hrano. Poseben vhod. Mlinška 21/I. 7566-7

PRAZNA VELIKA SOBA s posebnim vhomom se odda. Strossmajerjeva 11. 7570-7

STANOVANJE soba in kuhinja ter ena soba urejena za delavnico, se takaj odda. Nasipna ulica 58, Pobrežje. 7588-7

2 SOBI z dvema in 1 soba z eno posteljo se oddajo z ali brez oskrbe s 1. septembrom. — Sporn. Sodna 15. 7598-7

GOSPODIČNO sprejemem na stanovanje. Pobraška 15. 7594-7

OPREMLJENA SOBA se odda s posebnim vhomom boljšemu gospodu. Židovska ulica 14. 7545-7

LEPO SOBO pri parku, opremljeno, oddam s 1. septembrom. Naslov v upravi. 7555-7

Sprejemem SOSTANOVALCA (-KO) Štedilnik na razpolago. Streliška 1a. 7556-7

Lepa OPREMLJENA SOBA s strogo separiranim vhomom, blizu glavne pošte, se odda s prvim septembrom. Vprašati Miklošičeva ul. 2. v trgovini. 7557-7

Sobo išče
Upokojen uradnik išče s 1. septembrom SOBO Z DOMAČO HRANO Ponudbe pod »Stalno« na upravo lista. 7546-8

Službo dobi
SLIKARSKI VAJENEC se sprejme. Jerovškova c. 34 (Magdalenska). 7477-9

UČENEC zdrav, pošten, dobrih staršev z meščansko šolo, se sprejme v uk. Zglasiti se pri Novak Albin, Maribor, Glavni trg 18. 7504-9

DIJAKA (-INJO) nižješolca, iz boljše hiše, sprejemem na vso oskrbo. Gregorc, vdova po davkarju, Maribor, Koroška cesta 43/I. 7523-9

ŠIVILSKO POMOČNICO za takoj se išče. Naslov v upravi. 7532-9

POSTREŽNICA se išče za takoj. Naslov v upravi »Večernika«. 7533-9

SAMOSTOJNO ŠIVILJO sprejemem za damske plašče in krojača za fantovsko konfekcijo. Ob Jarku 6. 7568-9

ELEKTROMEHANIKA AVTOMOBILSKE STROKE z večletno prakso sprejme veliko avtobusno podjetje v Sloveniji. Ponudbe na upravo lista pod »Elektromehanika«. 7572-9

Več dobro izvežbanih MIZARSKIH POMOČNIKOV sprejme »Eika« mizarstvo. Frančiškanska 12. 7575-9

Izurjena NATAKARICA se sprejme v dobro gostilno na dežel. Ponudbe pod »Okolica Maribora« na upravo »Večernika«. 7577-9

UČENKA se sprejme, pri Scheidbach in učencem pri Kavačurju. Gosposka 28. 7583-9

IŠČEM OSEBO za prodajo bencina in olja, po možnosti s prakso. Ponudbe z opisom in zahtevki pod šifro »Spretnost« na upravo. 7595-9

Službo išče
MLADO DEKLE išče službo kot pomoč gospodnji ali k otroku. Vprašati prosim Gregorec, Krekova 2. 7526-10

LIPSKI JESENSKI SEJEM 1939

ZAČETEK 27. AVGUSTA: 50% POPUSTA NA NEMSKIH ZELEZNICAH, ZNATNI POPUSTI V DRUGIH DRŽAVAH. VSA POJASNILA DAJEJO: ZVANIČNI BIRO LAJPCISKOG SAJMA — BEOGRAD, KNEZ MIHAJLOVA 33/I.

IN ČASTNI ZASTOPNIKI: ING. G. TÖNNIES, LJUBLJANA, TYRSEVA 33, TELEFON 27-62 JOSIP BEZJAK — MARIBOR, GOSPOSKA UL. 25, TEL. 20-97

GUVERNANTKA — VZOJITELJICA inteligentna, mlada, zmožna slov., nem. in madžarščine želi takojšnje zaposlitve ali pozneje. Cenj. ponudbe na upravo pod »Ljubiteljica otrok«. 7463-10

SAMOSTOJNA GOSPA solidna, čedna, srednjih let, z dobrimi referencami in gostilniško koncesijo, trgovsko naobrazena, išče mesta gospodinje ali kaj primernega. Navajena vseh del. ima veselje do vrta, gre tudi na deželo ali k samostojnemu starejšemu gospodu. Cenj. ponudbe na oglasni oddelek »Večernika« pod »Dobra kuharica 50«. 7551-10

DEKLE staro 14 let, išče mesto kot vajenka v frizerski salon. vso oskrbo v hiši. 7579-10

TRGOVSKI POMOČNIK manufakturst, specerist, dober prodajalec, vojaščine prost, star 21 let, išče službo. Govori slovenski, hrvaški, nemški jezik. Cenjene ponudbe na Aleks Luthar, Radovci, G. Lendava, Prekmurje. 7600-10

ABSOLVENT trgovske šole, z (elektrotehnično) prakso, želi službo skladiščnika, trg. stuge ali sl. slično. Ponudbe na upravo »Večernika« pod »Kavcije zmožen«. 7597-10

Zgubljeno

IZGUBLJENO žel. legitimacijo naj najditelj takoj vrne proti nagradi upravi »Večernika«. 7576-11

ZGUBILA se je železniška legitimacija z vložkom od gl. mosta v Kopaško ulico. Pošteni najditelj se naproša, da jo odda na policijskem uradu proti nagradi. 7550-11

Dopisi

DISKRETN OSEBO katera posodi 3-10.000 išče 33-letni gospod, posedujoč vsestranske vrline. Jamstvo: služba, iskreno prijateljstvo. Ponudbe upravi »Večernika« pod »Klonjen ponos«. 7538-12

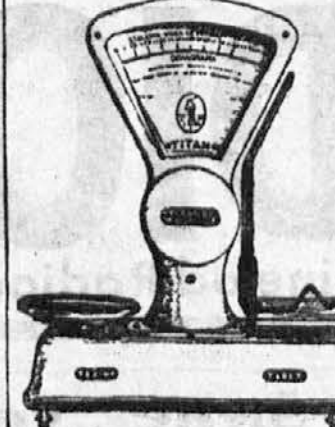
Lokal

Oddajo se LOKALI ZA PISARNO ali v kake druge svrhe s skla diščem. Gregorčičeva ulica 24/I. 7542-14

TRGOVSKI LOKAL za trgovino z mešanim blagom z inventarjem vzajem v najem na prome-nem kraju. Pismene ponudbe na upravo lista pod »Takoi«. 7548-14

Iščem PROSTORE ZA PISARNO (1 do 2 sob) ali stanovanje s komfortom od 4 sob. ena soba s posebnim vhomom v centru. Ponudbe pod »Stalno«. 7560-14

TITAN D. D. KAMNIK

Avtomatske tehtnice „Titan“

Precizen domač izdelek so najboljšje!

Rezstavljamo na Mariborskem tednu - Trgovski oddelek Trgovci, mesarji in gostilničarji, oglejte si jih! Prodaja na drobno in stalna zaloga pri veletrgovini z železino

PINTER & LENARD, MARIBOR

Glavni zastopnik: Riko Debeljak, Ljubljana

la kamenhe valičke za sadne mline naročite pri **RIBIZEL** Šmartno ob Paki

Preizkušen je vsaki kozarci znamke

»REX« zatorej ga za vkuhanje sadu in sočivja uporablja vsaka vzorna gospodinja.

»REX« kozarci so svetovno znani ter se dobio v Mariboru

Ivan Kovačič Slovenska ul. 10 Koroška cesta 10 Znižane cene.

Globoki in sportni

že za din 25. teden

Kadrmass J. Maribor-Melje Kraljeviča Marka 11 5787

Olleke, klabuki, pecila, pletenine itd. v kolekciji

Jakob Lak Maribor Glavni trg 2

Kis za vlaganje Izdelovanje likerjev, desertnih vin in sirupov ter žganjarna

Jakob Perhavec

MARIBOR - Gosposka ulica 9 - - Telefon 25-80

Špirit za vlaganje

Vedno v zalogi: Rum, konjak, silivka itd.

NA DEBELO!

NA D. OBNO

„O-Ke“

pravi Amerikanec.
kadar se počuti
popolnoma varnega.

Tak občutek popolne sigurnosti proži O. K. gum... ker je izdelan iz lateksa. je izredno tanek, mehek in izdržljiv. Garantirana trajnost 6 let. Srebrna papirnata škatla s 3 komadi din 10.— v apotekah in drogerijah. Po potrebi Vam bo tt. Rave d. d. Zagreb, javilo. kje si lahko nabavite O. K. 6926

Zlatarske pomočnice

1 za verižice, mlajšo moč
1 za brušenje in poliranje

išče

Zlatarka k. d.

Zagreb, Deželučeva 29

Dragotina Čutiča vdova

puškarna, trgovina z orožjem in municijo
Maribor, Slovenska 18

Zaloga pušk na šibre in risanic, avtomatičnih pištol vseh vrst, revolverjev, vsakovrstnih nabojev itd. — Delavnica za popravila in izvrševanje naročil

Montiranje daljnogledov za ciljanje

Preizkušanje risanic na strelišču itd.

Posiljka francoskih koles je dospela

Kadmas J., Maribor
Metje - Kraljeviča Marka 13

Za potovanje

IVAN KRAVOS

Maribor, Aleksandrova 13

MOŠKI! Pri spolni slabosti

(spolni impotenci)
poskusite hormone pilule

HORMO-SEKS

Dobivajo se v vseh lekarnah. 30 pilul din 84, 100 pilul din 217, 300 pilul din 560. — Po pošti diskretno razpošilja: KR. DV. LEKARNA PRI SV. AREHU Maribor — Glavno skladišče: Farm. kem. laboratorij »VIS-VIT«, Zagreb, Langov trg 3. 6293 Ogl. reg. S. br. 5846-39.

Najboljše kosovno apno

Apnenice Ant. Birolla, Kresnice

pisarna: Ant. Birolla, Ljubljana,

Dalmatinova ulica 10

Naročniki „Večernika“ so zavarovani

po upravi „Večernika“ za primer smrti vsled nezgode pri zavarovalni delniški družbi „DUNAV“ v Zagrebu za znesek **din 10.000**— . Ako Vas doleti nesreča, je s tem zajamčena Vaši rodbini prva gmotna podpora.

Stariši!

Vaša dolžnost je, da mislite pravočasno tudi na

badačnost in preskeba Vaših sinčkov in hčec!

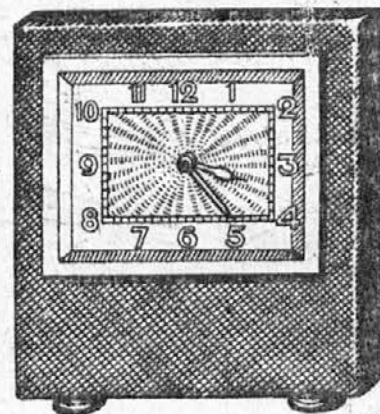
Ako varčujete redno za svojega otroka, ste storili mnogo, toda nikoli vsega, kajti z Vašo morebitno predčasno smrtjo preneha Vaše štedenje in otrok ostane le malo ali pa sploh nepreskrbljen.

Zato spojite varčevanje z življenjskim zavarovanjem, kjer imate jamstvo, da ste zagotovili svojemu otroku z 22. leti njegove starosti lep kapital, ki se izplača v celoti tudi v slučaju, da izgubi Vaš otrok predčasno svojega hranitelja.

Ako vlagate dnevno

tri ali več dinarjev v ta hranilnik z uro, ki ga prejmete k Vaši življenjski polici.

ste s tem

1. vzbudili v Vašem otroku že v rani mladosti smisel za varčevanje, pri sebi pa
2. uveli smotno in dosledno varčevanje v prid Vaše rodbine.
3. Prepričali ste se, da se dajo na ta način tudi v slabih časih in pri majhnih dohodkih prištediti lepe vsote.
4. Imate mirno zavest, da ste preskrbeli svoje otroke tudi v tem primeru, da Vas bolezen ali nesreča nenadoma iztrga iz kroga Vaše rodbine. V tem primeru preneha nadaljnje plačevanje premij, otrok pa prejme kljub temu izplačano celo zavarovano glavnico.
5. Dokazali ste tudi dejansko s tem svojo skrb in ljubezen do otroka. Ne odlašajte in sklenite čimprej tudi Vi

življenjsko zavarovanje za preskeba dote otrokom

pri

ZAVAROVALNI DELNIŠKI DRUŽBI „DUNAV“ V ZAGREBU

podružnica v Ljubljani, Aleksandrova cesta

Vsa natančnejša pojasnila dajejo radije in brezobvezno vse podružnice, glavna zastopstva in krajevni zastopniki.

Odtrgajte, izpolnite in pošljite v pismu!

Zavarovalna delniška družba „Dunav“, podružnica

LJUBLJANA
Aleksandrova cesta

Želim brezobvezno natančnejše podatke glede Vašega zavarovanja za preskrbo dote otrokom.

Ime in priimek:

Kje stanujem:

Rojen sem dne: Poklic:

Število in starost otrok:

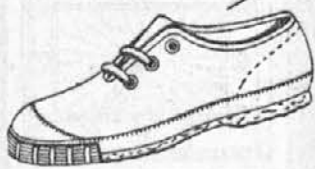
V, dne 193.....

Dokler trajajo

POLETNI DNEVI

LAHKO OBUTEV

12

45301-2204
Za poletje najcenejši in najudobnejši platneni čevlji z gumijastim podplatom. Otroški Din 12.— in Din 15.—, ženski Din 19.—, moški Din 25.—

12

45401-8801
Otroški čevlji z zaponko. Izdelani iz močnega angleškega platna drap barve, s prožnimi gumijastimi podplati.

15

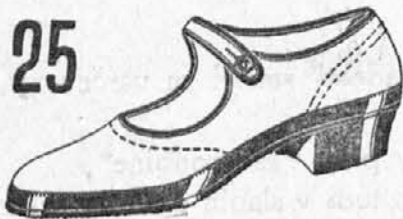
4581-1965
Otroški čevlji iz močnega angleškega platna bele barve z gumijastimi podplati.

59

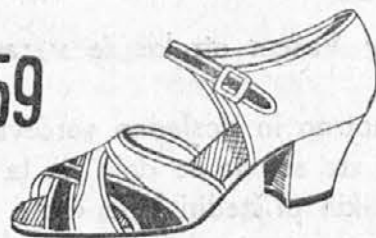
04695-1135
Ti čevlji Vam bodo služili kakor tri pari drugih. Izdelani so iz finega diftina s prožnimi podplati. K čevljem dobite tri okrasne jezike v treh različnih barvah, ki jih po barvi obleke lahko menjate.

25

25425-8405
Udobni čevlji iz močnega angleškega platna z gumijastim podplatom in peto.

59

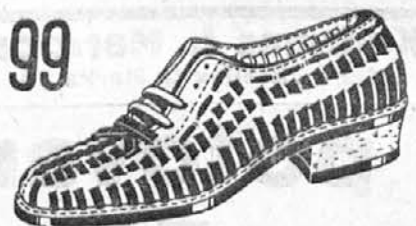
2585-1671
V soparnih poletnih dneh se boste najbolje počutili v teh lahkih čevljih iz belega in rdečega platna.

59

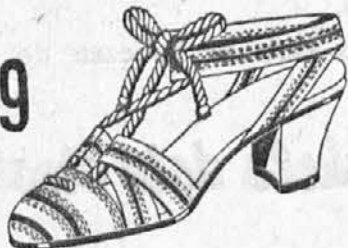
34695-1139
Elegantni, lahki in udobni čevlji iz finega modrega, rdečega ali belega platna. V njih se noge najbolje odpočijejo.

99

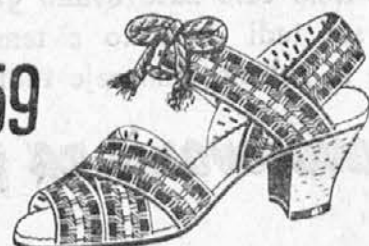
035-1114
Najnovejši model iz Meksike! Ženske sandale iz finega usnja, pletene v belo-modri ali belo-rdeči kombinaciji. Za poletje ni bolj praktičnih čevljev.

59

60995-5538
Na morju se boste najbolje odpočili v teh lahkih, pestrih čevljih iz najfinejšega platna.

59

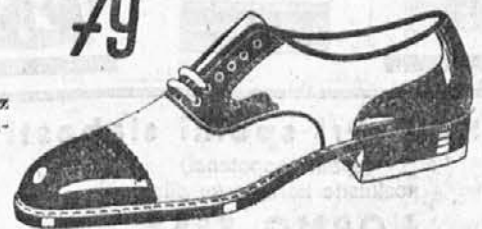
6695-0010
Moderni ženski čevlji iz finega platna, kombiniranega v rdeči, modri in zeleni barvi. Okrašeni z vrvicami, ki jim dajejo posebno lepo obliko.

79

2945-16143
Čevlji iz finega belega usnja z ukusno izrezanim nartom in srednjo peto.

79

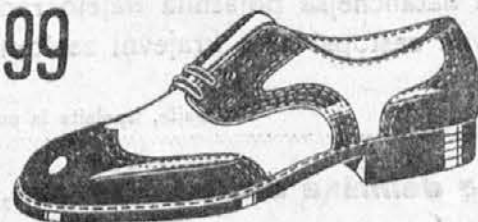
9337-2626
Gospodom z dobrim ukusom se najbolj prilagajo ti fini čevlji iz belega ali sivga platna, kombiniranega z lakom.

99

9087-0642
Moderni poletni čevlji za gospode. Izdelani so iz finega lanenega platna, kombinirani z usnjem, z usnje-nimi podplati.

99

9927-0743
Moderni, okusni čevlji iz rjavega usnja, kombinirani s platnom, usnje-nimi podplati.

4

SELCE
Svoje otroke boste najbolj razveselili, ako jim za poletje kupite te srčkane nogavičke.

9

JADRAN
Praktične in močne nogavice gospodom za poletje. Ne rabijo podvez, ker imajo zgoraj opleteno gumo, ki jih drži.

